Transport	52,655: 21.	
Belöningsmedaljer och stipendier	1,000: —	
Brännmaterial	2,403: 55.	
Reparation af akademiens fastighet	2,407: 10.	
Bidrag till konstutställningen i Wien	28: 94.	
Dito dito i Köpenhamn	665: 82.	
Dito dito i München	400: —	
Återleverering till Kongl. Statskontoret	2,211: 24.	61,771: 86.

Balans till år 1884:

Tillgångar:		
Kontant behållning	11: 98.	
Dito i Riksbanken	4,773: 91.	4,785: 89.
	Summa	66,557: 75.

§ 1.

På hemställan af Öfverintendentsembetet resolverade på Finansdepartementets föredragning Kongl. Maj:t genom bref den 29 September 1848, att till statybildhuggareboställe skulle anvisas så väl hela den till boningsrum, atelier m. m. inredda bottenvåningen af den s. k. gamla gjuthustomtens åbyggnad vid Beridarebansgatan i Stockholm, med efteråt omförmäldt undantag, som ock den öfversta på gjuthustomten belägna våningen; detta på Öfverintendentsembetets förmälan, att, ehuru det vid första betraktande kunde synas, som skulle statybildhuggaren härigenom erhålla ett större antal rum än han efter vanlig beräkning kunde anses behöfva, det dock vid närmare undersökning befans, att denne konstnärs egentliga boställe vore, under hänsigt till rummens och lägenheternas indelning, läge och särskilda beskaffenhet, endast för en bildhuggare användbart och i det närmaste motsvarande hvad som tillförene varit åt statybildhuggarne upplåtet.

Sedermera har dock på Ecklesiastikdepartementets föredragning, enligt Kongl. brefvet den 11 April 1867, medgifvits statybildhuggaren att på viss tid få uthyra nyssnämnda bottenvåning; ett medgifvande, som sedermera förnyats och ännu fortfar. Den nuvarande statybildhuggaren har genom kontrakt den 31 December 1873 till Direktionen för nya elementarskolan uthyrt bottenvåningen, bestående af 7 rum, 2 tamburer, kök och källare, för en årlig hyra af 1,500 kronor. Dessutom innehar han fortfarande så väl atelier som boställsvåning af 7 rum med kök, domestikrum och tambur i husets öfre våning.

Då sistnämnda förmån mer än till fyllest torde kunna anses motsvara det afdrag af 1,000 kronor i aflöningen vid Akademiens för de fria konsterna läroverk, som statybildhuggaren i jemförelse med de öfrige lärarne är underkastad, synes han genom det tillägg af 1,500 kronor, som erhålles genom bottenvåningens uthyrande, hafva fått en fördel, som icke är af något skäl motiverad. Samma vånings uthyrande jäfvar äfven rigtigheten af Öfverintendentsembetets ofvan omförmälda uttalande, att bostället i sin helhet endast för en statybildhuggare vore användbart.

På dessa grunder få Revisorerne såsom sin åsigt uttala, att bottenvåningen i omförmälda byggnad borde vid nuvarande boställsinnehafvarens afgång för statsverkets räkning tagas i anspråk.

Kongl. Musikaliska akademien.

Debet.

Balans från år 1882:

Tillgångar		346: 09.

Uppbörd:

Statsanslag:		
Åttonde hufvudtitelns ordinarie anslag:		
Musikaliska akademien:		
Löner och arfvoden	24,065: 04.	
Tjenstgöringspenningar	7,829: 46.	
Arfvoden till extra lärare	8,000: —	
Expenser	4,668: —	
Ålderstillägg	2,292: —	46,854: 50.

Balans till år 1884:

Skulder	316: 01.
Summa	47,516: 60.

Kredit.

Utgifter:

Löner	24,065: —	
Ålderstillägg	2,292: —	
Tjenstgöringspenningar	7,829: 50.	
Extra lärare-arfvoden	8,131: 34.	
Expenser	1,100: —	
Böckers och musikaliers inköp och underhåll	134: 16.	
Annons- och tryckningskostnad	494: 07.	
Instruments inköp och underhåll	522: 25.	
Lyshållning och värmematerial m. m.	2,733: 53.	47,301: 85.

Balans till år 1884:

Tillgångar		
Kontant behållning		214: 75.
	Summa	47,516: 60.

Redogörelse öfver akademiens egna medel.

Debet.

Balans från år 1882:

Tillgångar		196,412: 30.
Inom linien:		
Bibliotekets värde	64,831: 45.	
Inventariers dito	66,730: —	
Fastighetens dito (byggnadskostnaden den $\frac{23}{8}$ 1883)	220,066: 54.	

Uppbörd:

Intressemedel	9,853: 26.	
För konserter och musiksoiréer m. m.	3,745: 07.	13,598: 33.

Balans till år 1884:

Skulder:		
Stipendiefonden	8,337: 25.	
Kuhlauska stipendiefonden	1,000: —	
Kuhlauska arfvingarnes dito	1,000: —	
Vilhelm Netherwoods stipendiefond	200: —	
Filip Hebbes dito	3,000: —	
Transport	13,537: 25.	210,010: 63.

Transport	13,537: 25.	210,010: 63.
Johan van Booms stipendiefond	1,000: —	
Eric Elias Lindströms dito	1,500: —	
Händelska stipendiefonden	500: —	
C. A. Tamms och G. Widegrens fond	2,063: 42.	
Ellen Bergmans gåfvofond	2,514: 72.	
Nissen-Salomans stipendiefond	10,500: —	
Bernhard von Beskows dito	22,142: 63.	
Fredrika Stenhammars dito	6,814: —	
Johan Mazérs fond	6,040: —	
Aug. Michaelsons dito	3,000: —	
f. d. Harmoniska sällskapets dito	1,654: 60.	
P. A. Bergs dito	1,500: —	
Den okände gifvarens dito	7,681: 39.	
Euphrosyne Abrahamsons gåfvofond	25,000: —	
Elisabet Hammarins dito	20,000: —	
Jenny Lind-Goldschmidts stipendiefond	58,788: 61.	
Statsmedlens kontanta behållning	214: 75.	184,451: 37.
Summa		394,462: —

Kredit.

Balans från år 1882:

Skulder		181,199: 49.

Utgifter:

Intressemedel	8,854: 72.	
Diverse utgifter	2,464: 34.	11,319: 06.

Balans till år 1884:

Tillgångar:			
Kontant behållning		821: 26.	
Dito på upp- och afskrifning		931: 18.	
Utlånta medel		199,875: —	
Fordringar		316: 01.	201,943: 45.
Inom linien:			
Bibliotekets värde	65,138: 86.		
Inventariers dito	67,080: —		
Fastighetens dito (byggnadskostnad den $\frac{23}{8}$ 1883)	220,066: 54.		
Summa			394,462: —

Allmänna Institutet för döfstumma.

Debet.

Balans från år 1882:

Tillgångar		617,001: 86.

Uppbörd:

Af åttonde hufvudtitelns ordinarie anslag till undervisningsanstalter för döfstumma och blinda	60,000: —	
Intressemedel	13,333: 13.	
Gåfvor och donationer	6,135: 15.	
Betalande elevers afgifter	9,162: 45.	
Kollektmedel	2,219: 17.	90,849: 90.

Balans till år 1884:

Skulder		170,796: 25.
	Summa	878,648: 01.

Kredit.

Balans från år 1882:

Skulder		164,303: 68.

Utgifter:

Aflöning	28,015: 09.	
Kosthåll	27,355: 20.	
Beklädnad	4,403: 11.	
Sjukvård	1,167: 77.	
Donationer mot lifränta	3,993: 80.	
Biblioteket	111: 85.	
Undervisningsmateriel	399: 42.	
Ved och ljus	2,975: 17.	
Stallet	305: 95.	
Arbetsmateriel	89: 58.	
Inventarier	1,551: 58.	
Byggnaders underhåll	5,124: 80.	
Diverse omkostnader m. m.	1,967: 26.	77,460: 58.
	Transport	241,764: 26.

Transport		241,764: 26.

Balans till år 1884:

Tillgångar:		
Kontant behållning	1,979: 81.	
Utlånta medel	335,466: 39.	
Fordringar	3,370: 01.	
Fastigheters värde	267,439: —	
Inventariers dito	28,628: 54.	636,883: 75.
Summa		878,648: 01.

Kongl. Institutet för blinda.

Debet.

Balans från år 1882:

Tillgångar		144,664: 21.

Uppbörd:

Ordinarie statsanslaget till undervisningsanstalter för döfstumma och blinda	21,000: —	
Extra ordinarie anslaget till Institutet för blinda	21,000: —	
Betalande elevers afgifter	5,365: —	
Intressemedel	1,148: 18.	
Dito för underhåll af frielever	1,967: 93.	50,481: 11.

Balans till år 1884:

Skulder		136,117: 35.
Summa		331,262: 67.

Kredit.

Balans från år 1882:

Skulder		133,063: 34.
Transport		133,063: 34.

Transport		133,063: 34.

Utgifter:

Donationer mot lifränta	2,366: 20.	
Aflöning	16,553: 34.	
Kosthåll	6,975: 76.	
Hyresmedel	8,000: —	
Fastighetens underhåll	243: 41.	
Beklädnad	3,197: 85.	
Sjukvård	728: 86.	
Inventarier	583: 72.	
Ved och lyshållning	2,464: 65.	
Undervisningsmateriel	1,654: 88.	
Boktryckeriet	359: 96.	
Tvätt och renhållning	918: 31.	
Diverse	1,362: 85.	45,409: 79.

Balans till år 1884:

Tillgångar:		
Utlånta medel	147,352: 51.	
Fordringar	2,375: 94.	
Värdet å arbetsmateriel	1,734: 84.	
Dito å boktryckeriets materiel	1,326: 25.	152,789: 54.
	Summa	331,262: 67.

Läroanstalterna för öfveråriga döfstumma.

	Vadstena.	Skara.	Bollnäs.	Summa.
Debet.				
Balans från år 1882:				
Tillgångar	190: 61.	4,465: 55.	18: 55.	4,674: 71.
Transport	190: 61.	4,465: 55.	18: 55.	4,674: 71.

	Vadstena.	Skara.	Bollnäs.	Summa.
Transport	190: 61.	4,465: 55.	18: 55.	4,674: 71.
Uppbörd:				
Af åttonde hufvudtitelns extra ordinarie anslag till uppehållande af undervisningen vid tre läroanstalter för öfveråriga döfstumma	16,400: —	16,400: —	16,400: —	49,200: —
Anmärkningsmedel	— — —	315: 16.	— — —	315: 16.
Intressemedel	— — —	429: 22.	— — —	429: 22.
Säger	16,400: —	17,144: 38.	16,400: —	49,944: 38.
Summa	16,590: 61.	21,609: 93.	16,418: 55.	54,619: 09.

Kredit.

Utgifter:				
Aflöning	8,400: —	8,550: —	8,300: —	25,250: —
Inackorderingshjelp	5,100: —	5,983: 73.	5,900: —	16,983: 73.
Hyror	800: —	800: —	837: 50.	2,437: 50.
Inventarier	— — —	40: —	46: —	86: —
Undervisningsmateriel	— — —	261: 05.	271: 32.	532: 37.
Ved och lyshållning	— — —	691: 34.	975: 89.	1,667: 23.
Diverse utgifter	1,646: 76.	— — —	— — —	1,646: 76.
Leverering till Kongl. Statskontoret	190: 61.	— — —	69: 29.	259: 90.
Säger	16,137: 37.	16,326: 12.	16,400: —	48,863: 49.
Balans till år 1884:				
Tillgångar:				
Kontant behållning	453: 24.	5,283: 81.	18: 55.	5,755: 60.
Summa	16,590: 61.	21,609: 93.	16,418: 55.	54,619: 09.

Drottninghuset.

Debet.

Balans från år 1882:

	Drottninghusets egna medel.	Kniggeska fonden.	Liebertska fonden.	Brandelska fonden.	Summa.
Tillgångar	128,266: 51.	25,315: 89.	5,610: 23.	43,191: 51.	202,384: 14.
Uppbörd:					
Statsanslag	5,000: —	— — —	— — —	— — —	5,000: —
Intressemedel	4,562: 96.	1,250: —	300: —	2,225: —	8,337: 96.
Hyresmedel	120: —	— — —	— — —	— — —	120: —
Auktionsmedel	1,223: 22.	— — —	— — —	— — —	1,223: 22.
Qvarlåtenskapsmedel	9: 50.	— — —	— — —	— — —	9: 50.
Gåfvor	4,000: —	— — —	— — —	— — —	4,000: —
Återinsatta underhålls-medel	7: 24.	— — —	— — —	— — —	7: 24.
Från Brandelska fonden öfverförda	408: 95.	— — —	— — —	— — —	408: 95.
Säger	15,331: 87.	1,250: —	300: —	2,225: —	19,106: 87.
Balans till år 1884:					
Skulder	3,033: 34.	— — —	— — —	266: 66.	3,300: —
Summa	146,631: 72.	26,565: 89.	5,910: 23.	45,683: 17.	224,791: 01.

Kredit.

Balans från år 1882:					
Skulder	2,943: 41.	— — —	— — —	266: 66.	3,210: 07.
Utgifter:					
Underhåll	3,691: 49.	— — —	— — —	— — —	3,691: 49.
Särskilda gåfvor	251: 94.	— — —	168: —	— — —	419: 94.
Pensioner och lifräntor	880: 30.	1,226: 67.	— — —	1,600: —	3,706: 97.
Transport	7,767: 14.	1,226: 67.	168: —	1,866: 66.	11,028: 47.

	Drottninghusets egna medel.	Kniggeska fonden.	Liebertska fonden.	Brandelska fonden.	Summa.
Transport	7,767: 14.	1,226: 67.	168: —	1,866: 66.	11,028: 47.
Aflöning	1,550: —	— — —	— — —	— — —	1,550: —
Medikamenter	154: 45.	— — —	— — —	— — —	154: 45.
Ved	1,044: 85.	— — —	— — —	— — —	1,044: 85.
Reparationer	118: 76.	— — —	— — —	— — —	118: 76.
Renhållning och lyshållning	311: 94.	— — —	— — —	— — —	311: 94.
Begrafningskostnad	134: 71.	— — —	— — —	— — —	134: 71.
Till Drottninghusets medel omförda	— — —	— — —	— — —	408: 95.	408: 95.
Diverse utgifter	827: 93.	16: 05.	— — —	216: 05.	1,060: 03.
Säger	8,966: 37.	1,242: 72.	168: —	2,225: —	12,602: 09.

Balans till år 1884:

Tillgångar:					
Kontant behållning	82: 57.	14: 14.	367: 23.	— — —	463: 94.
Dito i Riksbanken	849: 16.	— — —	— — —	— — —	849: 16.
Utlånta medel	93,290: —	25,000: —	5,250: —	41,243: 75.	164,783: 75.
Fordringar	2,604: 97.	309: 03.	125: —	1,947: 76.	4,986: 76.
Fasta egendomen	37,500: —	— — —	— — —	— — —	37,500: —
Lösa dito	395: 24.	— — —	— — —	— — —	395: 24.
Säger	134,721: 94.	25,323: 17.	5,742: 23.	43,191: 51.	208,978: 85.
Summa	146,631: 72.	26,565: 89.	5,910: 23.	45,683: 17.	224,791: 01.

Kongl. Serafimerlasarettet.

Debet.

Balans från år 1882:

Tillgångar		1,300,423: 62.
Inom linien förda tillgångar	331,334: 45.	
Transport		1,300,423: 62.

Transport		1,300,423: 62.

Uppbörd:

Statsanslag	27,900: —	
Afgifter för betalande sjuka	52,849: 15.	
För ombesörjda begrafningar	579: 50.	
„ likvagnens begagnande	247: —	
Befordringsafgifter	1,262: 48.	
Burskapsafgifter	12: 40.	
Biljardafgifter	280: —	
Bötesmedel	2: 03.	
Letterstedtska donationsmedlen: intressemedel	930: 60.	
Vinst vid utlottning af obligationer	625: —	
Behållning af egendomen n:r 5 och 6 i qvarteret Pilträdet	1,062: 75.	
Räntemedel	45,553: 14.	131,304: 05.

Balans till år 1884:

Skulder:		
I allmänhet	9,153: 37.	
Lasarettets kapitalbehållning	1,308,461: 77.	1,317,615: 14.
	Summa	2,749,342: 81.

Kredit.

Balans från år 1882:

Skulder		1,300,423: 62.

Utgifter:

För sjukvården	90,243: 99.	
Aflöning	13,750: —	
Begrafningskostnader	579: 50.	
Understöd åt fattiga	598: 35.	
Lasarettsegendomens underhåll	6,279: 27.	
Fastighetsonera	406: —	
Lifräntor	11,822: 50.	
Diverse utgifter	1,488: 68.	
Omföring till reserverade öfverskottsmedel	6,135: 76.	131,304: 05.
	Transport	1,431,727: 67.

Transport 1,431,727: 67.

Balans till år 1884:

Kontant behållning i Riksbanken	41,194: 76.	
Utlånta medel jemte upplupna räntor	1,273,811: 63.	
Fordringar	2,510: 50.	
Förskott	98: 25.	1,317,615: 14.

Inom linien förda tillgångar:

Osäkra fordringar hos:		
F. J. Nordgrens konkursmassa	11,061: 20.	
L. E. Baumgardt	373: 25.	
Lasarettets fasta egendom	210,000: —	
Lösören och inventarier	109,900: —	
	331,334: 45.	
Summa		2,749,342: 81.

Allmänna hospitals- och barnhusfonden.

Debet.

Balans från år 1882:

Tillgångar ..... 20,980: 01.

Kredit.

Balans till år 1884:

Tillgångar:			
Fordringar hos:			
Halmstads hospital för resterande tiondespanmål		10: 12.	
Gefle hospital för forsellönsersättning		11: 33.	
Upsala landskontor för öfverskotts-spanmål	1,991: 04.		
Linköpings dito dito	14,425: 22.		
Skaraborgs dito dito	3,660: 01.		
Kalmar dito dito	882: 29.	20,958: 56.	20,980: 01.

Danviks hospital.

Debet.

Balans från år 1882:

Tillgångar		284,403: 49.

Uppbörd:

Hemmansräntor och arrenden	36,147: 25.	
Kronotionde med forsellön	3,693: 66.	
Tomtöremedel	206: 80.	
Hyresmedel	6,511: 53.	
Underhållsmedel	27,337: 76.	
Tolagsmedel	8,623: 92.	
Danvikspenningar	2,838: 41.	
Rekognitionsmedel	2,439: —	
Skatteköpsmedel	4,360: —	
Skogsförsäljningsmedel	154: 16.	
Qvarlåtenskapsmedel	1,159: 64.	
Diverse inkomster	3,107: 75.	
Intressemedel	8,349: 84.	104,929: 72.

Balans till år 1884:

Skulder		13,460: 27.
	Summa	402,793: 48.

Kredit.

Balans från år 1882:

Skulder			8,693: 87.

Utgifter:

Afkortning: hemmansräntor och arrenden		156: 99.	
Löner och arfvoden	17,142: 70.		
Utspisning	37,336: 04.		
Transport	54,478: 74.	156: 99.	8,693: 87.

Transport	54,478: 74.	156: 99.	8,693: 87.
Beklädnad och sängkläder	2,125: 30.		
Ved och lysningsämnen	4,228: 81.		
Renhållning	1,380: 20.		
Medikamenter och sjukvård	1,735: 74.		
Inventariers anskaffning och underhåll	2,348: 65.		
Hospitalsegendomens underhåll och reparation	11,689: 75.		
Utskylder och kontributioner	859: 80.		
Underhållsbidrag till Stockholms hospital	14,000: —		
Lifräntor	1,185: —		
Omkostnader för hospitalets hemman	5,886: 64.		
Diverse utgifter	1,649: 89.	101,568: 52.	101,725: 51.

Balans till år 1884:

Tillgångar:		
Kontant behållning	8,860: 42.	
Utlånta medel	141,755: 50.	
Fordringar	26,508: 31.	
Behållning af proviant och materialier	2,419: 87.	
Fastighetens värde	112,830: —	292,374: 10.
	Summa	402,793: 48.

Stockholms allmänna barnhus.

Debet.

Balans från år 1882:

Tillgångar			3,433,300: 43.

Uppbörd:

Åttonde hufvudtitelns ordinarie anslag:			
Stora barnhuset i Stockholm:			
Vederlag för kortstämplingsbevillning	27,000: —		
Gratial- och manufakturfondsmedel	1,750: —	28,750: —	
Intressemedel		39,826: 81.	
Arrenden och hyror		33,425: 32.	
Frälseränta af Trogsta		354: 96.	
Fyrationdespanmålsmedel		49,253: 89.	
Ersättning för halmstädjepenningar		36: 99.	
Bötes- och saköresmedel		11,688: 01.	
Tolagsmedel		17,247: 84.	
Förmyndarekammarens öfverskottsmedel		6,721: 48.	
Fattigpenningar vid försäljning af fastigheter å ofri grund		2,094: 18.	
Dito af friköpeskillingar		2,011: 54.	
Dito vid burskaps meddelande		113: 97.	
Kollektmedel		943: 93.	
Biljardmedel		240: —	
Anslag af Riksbankens räntevinst		4,500: —	
Malmö barnhusfond: spanmålsmedel		27,339: 60.	
Lösen för inköpta barn		77,779: 03.	
Ersättning för barns vård och underhåll		1,282: 75.	
Gåfvor och testamenten		275: —	
Försäljningsmedel för afyttrade effekter		263: —	
Transport		304,148: 30.	3,433,300: 43.

Transport	304,148: 30.	3,433,300: 43.
Arfsmedel efter aflidna mödrar, hvilkas barn blifvit uti barnhuset intagna	5: —	
Från byggnads- och reservfonden utbetalda kostnader för nybyggnadsarbeten	315,694: 60.	619,847: 90.

Balans till år 1884:

Skulder	1,751,090: 34.
Summa	5,804,238: 67.

Kredit.

Balans från år 1882:

Skulder	1,970,598: 13.

Utgifter:

Aflöning, diskretioner och arfvoden	35,846: 38.	
Pensioner och understöd	9,177: 60.	
Dito i följd af donation	1,695: —	
Utspisningskostnad	23,503: 08.	
Beklädnad	19,065: 37.	
Medikamenter och sjukvård	2,618: 66.	
Begrafningskostnader	426: 50.	
Dagliga förbrukningspersedlar	4,020: 73.	
Ved och kol	9,367: —	
Lysmaterial	5,275: 10.	
Inventarier	220: 42.	
Krono- och andra utskylder	821: 52.	
Brandförsäkringsafgift	13: 41.	
Kostnader för vattenledningen	1,871: 68.	
Körslor och renhållning	1,515: 55.	
Reparationsarbeten	7,019: 09.	
Diverse extra utgifter	6,302: 29.	
Kostnader för utom barnhuset vårdade barn	136,987: 37.	
Anslag till barnbördshuset Pro Patria	300: —	
Uppfostringshjelp af Malmö barnhusfond	19,100: —	
Transport	285,146: 75.	1,970,598: 13.

Transport	285,146: 75.	1,970,598: 13.
Omföring till byggnads- och reservfonden af det belopp, hvarmed inkomsterna öfverskjutit utgifterna	19,006: 55.	304,153: 30.

Balans till år 1884:

Tillgångar:			
Kontant behållning	1,534: 31.		
Dito i Riksbanken	25,478: 72.	27,013: 03.	
Utlånta medel		2,196,192: 08.	
Fordringar		93,406: 67.	
Fastigheters värden		1,177,326: 52.	
Lösa egendomens värde		35,548: 94.	3,529,487: 24.
		Summa	5,804,238: 67.

Dom-

		Debet.					
		Balans från år 1882: Tillgångar.		Uppbörd.		Balans till år 1884: Skulder.	
Upsala	domkyrka	126,235	93	18,805	95	— —	—
Linköpings	d:o	7,775	60	43,195	77	33,110	—
Skara	d:o	36,391	03	7,996	03	6,677	10
Strengnäs	d:o	88,174	06	9,128	73	6,300	—
Vesterås	d:o	1,736	89	11,865	37	35,481	68
Vexjö	d:o	15,545	70	5,038	64	3,550	—
Lunds	d:o	260,919	73	77,481	82	220,000	—
Göteborgs	d:o	3,154	23	9,561	71	4,947	92
Kalmar	d:o	66,688	02	14,370	15	4,000	—
Karlstads	d:o	612	38	6,172	70	15,402	78
Hernösands	d:o	363	71	8,236	75	30,125	02
Visby	d:o	15,491	26	1,612	14	— —	—
Maristads s. k.	d:o	2,374	20	2,382	74	8,341	40
	Summa	625,462	74	215,848	50	367,935	90

kyrkorna.

Kredit.												Summa.	
Balans från år 1882: Skulder.		Utgifter.		Balans till år 1884:									
				Kontant behållning.		Utlånta medel.		Fordringar.		Inventariers värde.		Summa.			
— —	—	15,905	44	3,429	61	114,540	93	11,165	90	— —	—	129,136	44	145,041	88
3,015	—	70,402	68	9,663	69	1,000	—	— —	—	— —	—	10,663	69	84,081	37
7,862	60	3,279	08	556	59	34,120	—	4,975	80	270	09	39,922	48	51,064	16
13,311	67	7,375	91	3,135	49	38,879	34	1,271	97	39,628	41	82,915	21	103,602	79
38,942	63	7,149	54	1,491	77	1,500	—	— —	—	— —	—	2,991	77	49,083	94
3,550	—	3,657	33	86	31	4,300	—	— —	—	12,540	70	16,927	01	24,134	34
250,000	—	49,589	57	23,432	41	— —	—	73,069	67	162,309	90	258,811	98	558,401	55
4,000	—	13,663	86	— —	—	— —	—	— —	—	— —	—	— —	—	17,663	86
— —	—	41,687	17	144	67	38,660	—	4,566	33	— —	—	43,371	—	85,058	17
16,685	37	5,291	96	210	53	— —	—	— —	—	— —	—	210	53	22,187	86
31,458	35	6,551	05	373	71	342	37	— —	—	— —	—	716	08	38,725	48
— —	—	343	69	723	45	15,814	79	221	47	— —	—	16,759	71	17,103	40
8,107	41	2,495	17	248	23	— —	—	2,247	53	— —	—	2,495	76	13,098	34
376,933	03	227,392	45	43,496	46	249,157	43	97,518	67	214,749	10	604,921	66	1,209,247	14

Bibelkommissionen.

Debet.

Balans från år 1882:

Tillgångar		104: 92.

Uppbörd:

Förläggaren A. Hökerberg på grund af kontrakt	1,000: —	
Ränta på upp- och afskrifning	3: 17.	1,003: 17.
	Summa	1,108: 09.

Kredit.

Utgifter:

Inbindning af Nya Testamenten	70: —	
Tryckningskostnader	10: —	
Skrifmateriel och postporto	11: 82.	91: 82.

Balans till år 1884:

Tillgångar:		
Kontant behållning	13: 10.	
Utlånta medel	1,000: —	
Fordringar	3: 17.	1,016: 27.
	Summa	1,108: 09.

Nionde Hufvudtiteln.

Civilstatens pensionsinrättning.

Nionde

Civilstatens

Debet.	Tjenstemannafonden.		Allmänna enke- och pupillfonden.		Enskilda enke- och pupillfonden.		Gåfva af en gammal tjensteman.		Kongl. Göta Hofrättspensionsfond.		Langska pensionsfonden.		Elstedtska pensionsfonden.	
Balans från år 1882:														
Tillgångar	7,831,253	88	— —	—	282,300	48	52,248	35	10,632	94	9,408	82	4,973	30
Uppbörd:														
Statsbidrag: ordinarie anslaget	65,986	—	45,000	—	— —	—	— —	—	— —	—	— —	—	— —	—
af andra hufvudtitelns allmänna besparingar	1,743	—	— —	—	— —	—	— —	—	— —	—	— —	—	— —	—
af fjerde d:o d:o	322	50	— —	—	— —	—	— —	—	— —	—	— —	—	— —	—
„ sjette d:o d:o	3,075	—	— —	—	— —	—	— —	—	— —	—	— —	—	— —	—
„ sjunde d:o d:o	1,309	50	— —	—	— —	—	— —	—	— —	—	— —	—	— —	—
„ åttonde d:o d:o	535	50	— —	—	— —	—	— —	—	— —	—	— —	—	— —	—
Delegarnes afgifter	80,870	46	— —	—	148,340	46	— —	—	— —	—	— —	—	— —	—
Ränta å utlånta medel	389,937	58	— —	—	14,066	17	2,873	66	584	81	517	49	273	53
Ersättning från arméns pensionskassa	— —	—	144	—	— —	—	— —	—	— —	—	— —	—	— —	—
Observations- och bötesmedel	49	64	— —	—	235	53	— —	—	— —	—	— —	—	— —	—
Besparade pensioner	960	—	2,748	—	8,042	87	— —	—	— —	—	— —	—	— —	—
Insättningar för kapital- och lifränteförsäkringsanstalten	— —	—	— —	—	— —	—	— —	—	— —	—	— —	—	— —	—
Tillskottsränta åt delegarne i anstaltens besparingsfond	— —	—	— —	—	— —	—	— —	—	— —	—	— —	—	— —	—
Vinstmedel, tillhörande anstalten	— —	—	— —	—	— —	—	— —	—	— —	—	— —	—	— —	—
Från besparingsfonden till lifräntefonden öfverflyttade	— —	—	— —	—	— —	—	— —	—	— —	—	— —	—	— —	—
Förskott från tjenstemannafonden	— —	—	7,218	—	— —	—	— —	—	— —	—	— —	—	— —	—
Tjenstemannafondens bidrag till enskilda enke- och pupillfonden	— —	—	— —	—	143,146	40	— —	—	— —	—	— —	—	— —	—
Säger	544,789	18	55,110	—	313,831	43	2,873	66	584	81	517	49	273	53
Summa	8,376,043	06	55,110	—	596,131	91	55,122	01	11,217	75	9,926	31	5,246	83

Hufvudtiteln.

pensionsinrättning.

Isbergska pensionsfonden.	af Tunelds donationsfond.	Törnqvists donationsfond.	Qvidings pensionsfond.	von Beskows pensionsfond.	Civilstatens kapital- och lifränteförsäkringsanstalt.	Vinstmedel, tillhörande anstaltens besparingsfond.	Donationsmedel, tillhörande anstalten.	Civilstatens lifräntefond.	Summa.
41,859 52	50,383 55	28,160 84	5,587 63	5,472 91	935,900 09	7,177 68	1,055 —	41,311 03	9,307,726 02
— — —	— — —	— — —	— — —	— — —	— — —	— — —	— — —	— — —	
— — —	— — —	— — —	— — —	— — —	— — —	— — —	— — —	— — —	
— — —	— — —	— — —	— — —	— — —	— — —	— — —	— — —	— — —	117,971 50
— — —	— — —	— — —	— — —	— — —	— — —	— — —	— — —	— — —	
— — —	— — —	— — —	— — —	— — —	— — —	— — —	— — —	— — —	
— — —	— — —	— — —	— — —	— — —	— — —	— — —	— — —	— — —	
— — —	— — —	— — —	— — —	— — —	— — —	— — —	— — —	— — —	229,210 92
2,302 27	2,771 10	1,548 85	307 32	301 01	50,838 73	394 77	55 —	2,272 11	469,044 40
— — —	— — —	— — —	— — —	— — —	— — —	— — —	— — —	— — —	144 —
— — —	— — —	— — —	— — —	— — —	— — —	— — —	— — —	— — —	285 17
— — —	— — —	— — —	— — —	— — —	— — —	— — —	— — —	— — —	11,750 87
— — —	— — —	— — —	— — —	— — —	52,500 —	— — —	— — —	— — —	52,500 —
— — —	— — —	— — —	— — —	— — —	3,641 85	— — —	— — —	— — —	3,641 85
— — —	— — —	— — —	— — —	— — —	2,392 56	1,555 52	— — —	— — —	3,948 08
— — —	— — —	— — —	— — —	— — —	— — —	— — —	— — —	11,568 89	11,568 89
— — —	— — —	— — —	— — —	— — —	— — —	— — —	— — —	— — —	7,218 —
— — —	— — —	— — —	— — —	— — —	— — —	— — —	— — —	— — —	143,146 40
2,302 27	2,771 10	1,548 85	307 32	301 01	109,373 14	1,950 29	55 —	13,841 —	1,050,430 08
44,161 79	53,154 65	29,709 69	5,894 95	5,773 92	1,045,273 23	9,127 97	1,110 —	55,152 03	10,358,156 10

	Tjenstemannafonden.			Allmänna enke- och pupillfonden.			Enskilda enke- och pupillfonden.			Gåfva af en gammal tjensteman.			Kongl. Göta Hofrätts pensionsfond.			Langska pensionsfonden.			Elstedtska pensionsfonden.		
Kredit.																					
Utgifter:																					
Pensionering	75,193	33	55,110	—	—	—	313,555	33	—	—	—	—	519	83	375	—	—	—	225	—	—
Förvaltningskostnader	44,897	46	—	—	—	—	105	10	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Afskrifningar och restitutioner	129	—	—	—	—	—	171	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Tillskottsränta och vinstmedel åt delegarne i kapital- och lifränteförsäkringsanstalten	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Till delegare i anstalten återbetalda	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Till konto för vinstmedel affördа	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Lifräntor	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Till lifräntefonden från besparingsfonden öfverflyttade	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Tjenstemannafondens bidrag till enskilda enke- och pupillfonden	143,146	40	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Säger	263,366	19	55,110	—	—	—	313,831	43	—	—	—	—	519	83	375	—	—	—	225	—	—
Balans till år 1884:																					
Tillgångar	8,112,676	87	—	—	—	—	282,300	48	55,122	01	10,697	92	9,551	31	5,021	83					
Summa	8,376,043	06	55,110	—	—	—	596,131	91	55,122	01	11,217	75	9,926	31	5,246	83					

Omstående tillgångar bestå af:
Kontant behållning .....
Fastighetsvärde .....
Utlånta medel .....
Förskott .....
Fordringar .....
Efter afdrag af skulder .....

Isbergska pensionsfonden.	af Tunelds donationsfond.	Törnqvists donationsfond.	Qvidings pensionsfond.	von Beskows pensionsfond.	Civilstatens kapital- och lifränteförsäkringsanstalt.	Vinstmedel, tillhörande anstaltens besparingsfond.	Donationsmedel, tillhörande anstalten.	Civilstatens lifräntefond.	Summa.
2,025 —	— — —	730 —	250 —	218 75	— — —	— — —	— — —	— — —	448,202 24
150 —	— — —	— — —	— — —	— — —	— — —	— — —	— — —	— — —	45,152 56
— — —	— — —	— — —	— — —	— — —	— — —	— — —	— — —	— — —	300 —
— — —	2,842 88	743 97	— — —	— — —	— — —	2,392 56	55 —	— — —	6,034 41
— — —	— — —	— — —	— — —	— — —	26,737 71	— — —	— — —	— — —	26,737 71
— — —	— — —	— — —	— — —	— — —	1,555 52	— — —	— — —	— — —	1,555 52
— — —	— — —	— — —	— — —	— — —	— — —	— — —	— — —	3,472 71	3,472 71
— — —	— — —	— — —	— — —	— — —	11,568 89	— — —	— — —	— — —	11,568 89
— — —	— — —	— — —	— — —	— — —	— — —	— — —	— — —	— — —	143,146 40
2,175 —	2,842 88	1,473 97	250 —	218 75	39,862 12	2,392 56	55 —	3,472 71	686,170 44
41,986 79	50,311 77	28,235 72	5,644 95	5,555 17	1,005,411 11	6,735 41	1,055 —	51,679 32	9,671,985 66
44,161 79	53,154 65	29,709 69	5,894 95	5,773 92	1,045,273 23	9,127 97	1,110 —	55,152 03	10,358,156 10

.....	88,753: 65.	
.....	176,438: 89.	
.....	9,384,902: 94.	
.....	12,745: 01.	
.....	22,677: 12.	9,685,517: 61.
.....		13,531: 95.
	Återstå	9,671,985: 66.

Arméns pensionskassa.

Debet.	Kassans hufvudbok.	Fyllnads-kreditivet.	Medel, anslagna till militär-enkors och barns pensionerande.	Summa.
Balans från år 1882:				
Tillgångar	4,046,485: 38.	1,054,958: 75.	20,259: 55.	5,121,703: 68.
Uppbörd:				
Nionde hufvudtitelns ordinarie anslag:				
Pensionsstaten för militäre embets- och tjenstemäns samt underofficerares enkor och barn	— — —	— — —	50,000: —	50,000: —
Ersättning för mistade löneinnehållningar	4,640: —	— — —	— — —	4,640: —
Dito för nådårs och begrafningshjelpsbesparingar	28,080: —	— — —	— — —	28,080: —
Fyllnad häri från fjerde hufvudtitelns anslag till artilleriet	1,635: —	— — —	— — —	1,635: —
och från nämnde hufvudtitels allmänna besparingar	12,745: 50.	— — —	— — —	12,745: 50.
Nionde hufvudtitelns extra ordinarie anslag till upprätthållande af arméns pensionskassas egen pensionering samt till fyllnadspensioner	— — —	900,000: —	— — —	900,000: —
Af Vadstena krigsmanshuskassa:				
$\frac{3}{5}$ af dess äldre medel	106,998: 65.	— — —	— — —	106,998: 65.
Intressemedel	190,654: 21.	— — —	— — —	190,654: 21.
Transport	4,391,238: 74.	1,954,958: 75.	70,259: 55.	6,416,457: 04.

	Kassans hufvudbok.	Fyllnads-kreditivet.	Medel, anslagna till militär-enkors och barns pensionerande.	Summa.
Transport	4,391,238: 74.	1,954,958: 75.	70,259: 55.	6,416,457: 04.
Hyresmedel	8,175: —	— — —	— — —	8,175: —
Delegares afgifter	161,320: 89.	— — —	— — —	161,320: 89.
Besparade pensioner	17,815: —	17,949: 17.	— — —	35,764: 17.
Brist för året, hvilken blifvit ersatt af kreditivet	92,747: 64.	— — —	— — —	92,747: 64.
Säger	624,811: 89.	917,949: 17.	50,000: —	1,592,761: 06.

Balans till år 1884:

Skulder:				
Till fyllnadskreditivet	146,419: 38.	— — —	— — —	146,419: 38.
För innestående pensioner	80,526: 25.	112,900: 41.	— — —	193,426: 66.
Öfverlevereringar	1,508: 13.	— — —	— — —	1,508: 13.
Af gratifikationsanslaget odisponerade	985: 62.	— — —	— — —	985: 62.
Säger	229,439: 38.	112,900: 41.	— — —	342,339: 79.
Summa	4,900,736: 65.	2,085,808: 33.	70,259: 55.	7,056,804: 53.

Kredit.

Balans från år 1882:

Skulder	298,691: —	118,136: 24.	— — —	416,827: 24.

Utgifter:

Pensioner	566,278: 75.	845,180: 40.	49,111: 67.	1,460,570: 82.
Begrafningshjelp	13,522: 50.	— — —	— — —	13,522: 50.
Aflöning	27,300: —	— — —	— — —	27,300: —
Hyresmedel	1,175: —	— — —	— — —	1,175: —
Expensmedel	1,515: 79.	24: 50.	78: —	1,618: 29.
Onera och reparationer	1,096: —	— — —	— — —	1,096: —
Transport	909,579: 04.	963,341: 14.	49,189: 67.	1,922,109: 85.

	Kassans hufvudbok.	Fyllnads-kreditivet.	Medel, anslagna till militär-enkors och barns pensionerande.	Summa.
Transport	909,579: 04.	963,341: 14.	49,189: 67.	1,922,109: 85.
Kostnader för krigsbefälets sammanträde år 1883	5,898: 66.	— — —	— — —	5,898: 66.
Uppbördsarfvode	3,036: 46.	— — —	— — —	3,036: 46.
Afkortning och restitution	135: 89.	— — —	— — —	135: 89.
Anmärkningsprocent	352: 84.	— — —	— — —	352: 84.
F. d. tjenstemäns pensioner	4,500: —	— — —	— — —	4,500: —
Gratifikationer	— — —	— — —	459: 50.	459: 50.
Ersättning till civilstatens pensionsinrättning	— — —	— — —	144: —	144: —
Bristen i arméns pensionskassas inkomster för år 1883	— — —	92,747: 64.	— — —	92,747: 64.
Säger	624,811: 89.	937,952: 54.	49,793: 17.	1,612,557: 60.

Balans till år 1884:

Tillgångar:				
Kontant behållning i Riksbanken	986: 49.	25,079: 34.	20,466: 38.	46,532: 21.
Fastighetens värde	45,000: —	— — —	— — —	45,000: —
Utlånta medel	3,718,458: 36.	— — —	— — —	3,718,458: 36.
Förskott	59,070: 89.	108,220: 83.	— — —	167,291: 72.
Fordringar	153,718: 02.	896,419: 38.	— — —	1,050,137: 40.
Säger	3,977,233: 76.	1,029,719: 55.	20,466: 38.	5,027,419: 69.
Summa	4,900,736: 65.	2,085,808: 33.	70,259: 55.	7,056,804: 53.

§ 1.

Genom delegerade hafva Revisorerne inventerat arméns pensionskassa samt i sammanhang dermed arméns enke- och pupillkassa och arméns nya enke- och pupillkassa och dervid funnit dessa kassors säkerhetshandlingar i god ordning förvarade inom brandfritt rum i pensionskassans hus vid Munkbron; och hafva Revisorerne låtit upprätta här nedan intagna förteckningar öfver samma säkerhetshandlingar, i hvilka förteckningar jemväl införts upplysningar om den kurs, efter hvilken obligationer inköpts, den utfästa (nominella) och den effektiva räntan.

Såsom af förteckningen framgår, utgjorde effektiva medelräntan för pensionskassan 5,01 procent, för den äldre enke- och pupillkassan 5,23 procent samt för den nya enke- och pupillkassan 5,00 procent.

Större delen af kassornas behållningar är utlånad mot inteckningar i landtfastighet eller i fastighet inom Stockholm, hvilka säkerhetshandlingar synas tryggande. I pensionskassan är en äldre lånehandling mot borgen å återstående 10,856 kronor 10 öre af ovisst värde, då låntagaren aflidit, ene borgensmannen gjort konkurs och erhållit ackord samt blott mot den andre borgensmannen krafsanspråk qvarstår. I samma kassa äro två sedan flera år qvarliggande obligationsposter upptagna efter inköpspris till högre belopp än som motsvarar obligationernas handelsvärde och afkomst. Oaktadt detta är afkomsten af pensionskassans medel ganska tillfredsställande. Ännu högre afkomst lemnar den ena af enkekassorna, nemligen den äldre.

Arméns pensionskassa.

Värdepapper, inneliggande den 1 Oktober 1885.

	Nominelt kapital.		Bokförings-värde.		Inköps-kurs.	Ränta Nomi-nel.	Ränta Effek-tiv.	
					%	%	%	
Upsala—Margretehills jernvägsaktiebolags oblig. af 1872 ..... 9 st.	45,000	—	41,400	—	92	5	5,43	Effektiva medelräntan = 5,01 %.
Kalmar nya jernvägsaktiebolags oblig. af 1872 ..... 6 st.	22,000	—	18,700	—	85	5	5,88	
Nora—Karlskoga jernvägsaktiebolags oblig. af 1874 ..... 5 st.	25,000	—	22,500	—	90	2,25	2,5	
Oxelösund—Flen—Vestmanlands jernvägsaktiebolags oblig. af 1873 ..... 35 st.	35,000	—	29,750	—	85	2,75	3,24	
Allm. Hyp.-bankens oblig. af 1880..... 77 st.	321,200	—	314,795	50	98,01	4,5	4,59	
Reverser mot inteckning i fastighet	—	—	41,050	—	—	—	6	
Dito dito dito	—	—	482,358	99	—	—	5,5	
Dito dito dito	—	—	42,000	—	—	—	5,25	
Dito dito dito	—	—	2,522,231	59	—	—	5	
Dito mot borgen	10,856	10	10,856	10	—	6	—	

Arméns enke- och pupillkassa.

Värdepapper, inneliggande den 1 Oktober 1885:

Reverser à 6 % mot inteckning i fastighet	Kr.	26,406: 49.
D:o à 5½ % „ „ „	„	119,000: —
D:o à 5 % „ „ „	„	223,723: 42.
	Kr.	369,129: 91.

Medelränta = 5,23 %.

Arméns nya enke- och pupillkassa.

Värdepapper, inneliggande den 1 Oktober 1885:

Reverser à 5 % mot inteckning i fastighet ..... Kr. 1,044,487: 50.

Amiralitetskrigsmanskassan.

Debet.	Pensionsfonden.	Gratialsfonden.	Allmänna pensionsfonden.	Summa.
Balans från år 1882:				
Tillgångar	999,070: 74.	1,300,846: 29.	53,770: —	2,353,687: 03.
Osäker fordran, tillhörande pensionsfonden ..... 1,629: 27.				
Uppbörd:				
Statsbidrag:				
Ordinarie anslag å nionde hufvudtiteln:				
Ersättningsanslag för mistade inkomster	36,320: —	16,650: —	— — —	52,970: —
Transport	1,035,390: 74.	1,317,496: 29.	53,770: —	2,406,657: 03.

	Pensionsfonden.	Gratialsfonden.	Allmänna pensionsfonden.	Summa.
Transport	1,035,390: 74.	1,317,496: 29.	53,770: —	2,406,657: 03.
Af förslagsanslaget till pensionering af flottans befäl och underbefäl med vederlikar	135,182: 51.	— — —	— — —	135,182: 51.
Af förslagsanslaget till pensionering af flottans och lotsverkets gemenskap	— — —	— — —	94,685: 37.	94,685: 37.
Af femte hufvudtitelns anslag "Lots- och fyrinrättningarne"	— — —	— — —	3,500: —	3,500: —
Intressemedel	39,651: 43.	57,653: 51.	— — —	97,304: 94.
Pensionsafgifter	33,999: 65.	— — —	— — —	33,999: 65.
Lönebesparingar	— — 45.	— — —	— — —	— — 45.
Vitesböter för försummad rekrytering	30: —	— — —	— — —	30: —
Saköresmedel	— — —	3,910: 61.	— — —	3,910: 61.
Gratialsafgifter	— — —	27,244: 29.	— — —	27,244: 29.
Tomtören	— — —	605: 10.	— — —	605: 10.
Extra inkomster	— — —	225: —	— — —	225: —
Säger	245,184: 04.	106,288: 51.	98,185: 37.	449,657: 92.

Balans till år 1884:

Skulder:				
Innestående pensioner och gratial m. m.	3,560: 25.	5,390: 04.	46,456: 76.	55,407: 05.
Amorterade lånebelopp	160,183: 54.	142,001: 85.	— — —	302,185: 39.
Kassans tjenstemän	233: 33.	— — —	— — —	233: 33.
Harald af Christiernins invalidinrättning	31,661: 19.	— — —	— — —	31,661: 19.
Matrosers m. fl:s gratialsinrättning	— — —	7,438: 22.	— — —	7,438: 22.
Säger	195,638: 31.	154,830: 11.	46,456: 76.	396,925: 18.
Summa	1,439,893: 09.	1,561,964: 91.	198,412: 13.	3,200,270: 13.

	Pensionsfonden.	Gratialsfonden.	Allmänna pensionsfonden.	Summa.
Kredit.				
Balans från år 1882:				
Skulder	176,802: 68.	142,587: 89.	53,770: —	373,160: 57.
Utgifter:				
Pensioner till embets- och tjenstemän	227,003: 91.	— — —	— — —	227,003: 91.
Dito till gemenskapen	— — —	— — —	98,106: 75.	98,106: 75.
Löner till kassans tjenstemän	11,687: 50.	— — —	— — —	11,687: 50.
Arfvoden till dito dito	2,652: 19.	375: —	— — —	3,027: 19.
Nådår eller begrafningshjelp	212: 61.	— — —	— — —	212: 61.
Rese- och traktaments-penningar	2,127: 83.	— — —	— — —	2,127: 83.
Gratial till enkor och barn	— — —	98,011: 20.	— — —	98,011: 20.
Nådegåfvor till dito dito	— — —	372: 50.	— — —	372: 50.
Gratifikationer	— — —	2,413: 63.	— — —	2,413: 63.
Diverse utgifter	— — —	1,383: 74.	78: 62.	1,462: 36.
Säger	243,684: 04.	102,556: 07.	98,185: 37.	444,425: 48.
Balans till år 1884:				
Tillgångar:				
Kontant behållning	33,899: 85.	29,136: 28.	9,241: 39.	72,277: 52
Kassans fastighet	— — —	9,601: 12.	— — —	9,601: 12
Utlånta medel	927,873: 50.	1,246,865: —	— — —	2,174,738: 50
Fordringar: upplupna räntor	57,633: 02.	31,218: 55.	37,215: 37.	126,066: 94.
Osäker fordran, tillhörande pensionsfonden, 1,629: 27.				
Säger	1,019,406: 37.	1,316,820: 95.	46,456: 76.	2,382,684: 08.
Summa	1,439,893: 09.	1,561,964: 91.	198,412: 13.	3,200,270: 13.

Handelsflottans pensionsanstalt.

	Förvaltnings-kostnadsfonden.	Pensionsfonden.	Summa.
Debet.			
Balans från år 1882:			
Tillgångar	160,524: 55.	380,317: 29.	540,841: 84.
Inkomster:			
Statsanslag, utgående af tullmedlen	—— —	98,000: —	98,000: —
Böter	—— —	411: 75.	411: 75.
Återburna pensioner	—— —	521: 66.	521: 66.
Intressemedel	7,321: 54.	19,574: 22.	26,895: 76.
Afförda deponerade pensioner	—— —	1,625: —	1,625: —
Ersatta expenser	202: —	—— —	202: —
Säger	7,523: 54.	120,132: 63.	127,656: 17.
Balans till år 1884:			
Skulder	—— —	558: 33.	558: 33.
Summa	168,048: 09.	501,008: 25.	669,056: 34.
Kredit.			
Balans från år 1882:			
Skulder	—— —	1,608: 33.	1,608: 33.
Utgifter:			
Pensioner	—— —	90,671: 65.	90,671: 65.
Arfvoden	5,300: —	—— —	5,300: —
Hyror	1,006: —	—— —	1,006: —
Expenser	608: 11.	—— —	608: 11.
Mäklarearfvode	28: 73.	—— —	28: 73.
Förskjuten ränta	5: 93.	273: 08.	279: 01.
Kapitalförlust	—— —	3: 50.	3: 50.
Säger	6,948: 77.	90,948: 23.	97,897: —
Transport	6,948: 77.	92,556: 56.	99,505: 33.

	Förvaltnings-kostnadsfonden.	Pensionsfonden.	Summa.
Transport	6,948: 77.	92,556: 56.	99,505: 33.
Balans till år 1884:			
Tillgångar:			
Kontant behållning	324: 83.	1,258: 88.	1,583: 71.
Utlånta medel	158,325: 57.	400,731: 43.	559,057: —
Fordringar	2,448: 92.	6,461: 38.	8,910: 30.
Säger	161,099: 32.	408,451: 69.	569,551: 01.
Summa	168,048: 09.	501,008: 25.	669,056: 34.

Statens jernvägstrafiks pensionsinrättningar.

	Pensionsinrättningen.	Enke- och pupillkassan.	Summa.
Debet.			
Balans från år 1882:			
Tillgångar	2,079,251: 04.	2,231,455: 93.	4,310,706: 97.
Uppbörd:			
Bidrag af statens jernvägstrafikmedel	156,856: 78.	—— —	156,856: 78.
Delegares bidrag:			
Årsafgifter	152,003: 76.	128,272: 96.	280,276: 72.
Uppflyttningsafgifter	7,960: —	14,460: 25.	22,420: 25.
Inträdesafgifter	—— —	5,116: 37.	5,116: 37.
Retroaktivafgifter	—— —	5,112: 51.	5,112: 51.
Intressemedel	111,424: 32.	90,336: 15.	201,760: 47.
Böter	—— —	4,062: 40.	4,062: 40.
Afkastning af jordstycken	—— —	20,328: 46.	20,328: 46.
För försålda tillvaratagna effekter	—— —	2,097: 44.	2,097: 44.
Transport	2,507,495: 90.	2,501,242: 47.	5,008,738: 37.

	Pensionsinrättningen.	Enke- och pupillkassan.	Summa.
Transport	2,507,495: 90.	2,501,242: 47.	5,008,738: 37.
För förvaring af tillvaratagna effekter	—— —	638: 04.	638: 04.
För försäljnings- och annonseringsrättigheter	—— —	17,364: 78.	17,364: 78.
För gångbiljetter och platformsbiljetter	—— —	10,770: 81.	10,770: 81.
För försåld makulatur	—— —	309: 35.	309: 35.
Gåfvor	—— —	2,593: 25.	2,593: 25.
Afkastning af egendomen Läreda	—— —	3,420: —	3,420: —
Dito af fastigheterna å Kungsholmen	—— —	41,377: 86.	41,377: 86.
Förverkad pension	—— —	24: 25.	24: 25.
Säger	428,244: 86.	346,284: 88.	774,529: 74.

Balans till år 1884:

Skulder:			
Till pensionstagare för ej uttagna pensioner	515: 17.	928: 50.	1,443: 67.
Till statens jernvägstrafiks pensionsinrättning	—— —	47,038: 54.	47,038: 54.
Till Fränckelska donationen	—— —	2,000: —	2,000: —
„ Stockholms stads brandförsäkringskontor	—— —	47,500: —	47,500: —
Säger	515: 17.	97,467: 04.	97,982: 21.
Summa	2,508,011: 07.	2,675,207: 85.	5,183,218: 92.

Kredit.

Balans från år 1882:			
Skulder	28,158: 45.	126,528: 92.	154,687: 37.
Utgifter:			
Pensioner	11,824: 33.	50,256: 50.	62,080: 83.
Omkostnader	1,422: 24.	1,591: 55.	3,013: 79.
Säger	13,246: 57.	51,848: 05.	65,094: 62.
Transport	41,405: 02.	178,376: 97.	219,781: 99.

	Pensionsinrättningen.	Enke- och pupillkassan.	Summa.
Transport	41,405: 02.	178,376: 97.	219,781: 99.

Balans till år 1884:

Tillgångar:			
Kontant behållning:			
I kassan	16,899: 14.	10,348: 42.	27,247: 56.
På upp- och afskrifning	40,573: 63.	17,423: 73.	57,997: 36.
Fastigheters värde:			
Egendomarne å Kungsholmen	—— —	437,576: 12.	437,576: 12.
Egendomen n:r 9 i qvarteret Dykärret i Stockholm	—— —	4,346: —	4,346: —
Egendomen Läreda i Skåne	—— —	1,000: —	1,000: —
Utlånta medel	2,310,826: 59.	1,978,877: 62.	4,289,704: 21.
Fordringar:			
Hos statens jernvägstrafik	21,592: 04.	24,458: 83.	46,050: 87.
„ enke-och pupillkassan	47,038: 54.	—— —	47,038: 54.
„ pensionstagare	—— —	277: 91.	277: 91.
Upplupna men ej förfallna räntor	29,676: 11.	22,522: 25.	52,198: 36.
Säger	2,466,606: 05.	2,496,830: 88.	4,963,436: 93.
Summa	2,508,011: 07.	2,675,207: 85.	5,183,218: 92.

§ 1.

Genom delegerade hafva Revisorerne inventerat statens jernvägstrafiks båda pensionsinrättningar och dervid funnit dessa inrättningars säkerhetshandlingar i god ordning förvarade inom brandfritt rum i centralstationen; och hafva Revisorerne låtit upprätta här nedan intagna förteckningar öfver samma säkerhetshandlingar, i hvilka förteckningar jemväl införts upplysningar om den kurs, efter hvilken obligationer blifvit inköpta, den utfästa och den effektiva räntan m. m.

Såsom af förteckningarna framgår, utgjorde effektiva medelräntan för pensionskassan 5,02 procent samt för enke- och pupillkassan 5,01 procent, hvilken medelränta, i betraktande af säkerhetshandlingarnas goda beskaffenhet, kan anses ganska tillfredsställande.

Statens jernvägstrafiks pensionsinrättning.

Värdepapper, inneliggande den 31 Augusti 1885.

		Nominelt kapital.		Bokförings-värde.		Kurs.	Ränta. Nominel.	Ränta. Effektiv
						%	%	%
Gefle stads oblig. af 1871	44 st.	44,000	—	44,000	—	100	5	5
Allm. Hypoteksb. oblig. af 1877, Mars-ser.	114 „	211,500	—	221,271	25	104,6	5	4,78
Allm. Hypoteksb. oblig. af 1877, Sept.-ser.	88 „	257,000	—	262,733	13	102,2	5	4,89
Hudiksvalls jernvägsaktiebolags oblig. af 1872	16 „	16,000	—	15,440	—	96,5	5	5,18
Finspongs bruksegares förskrifningar af 1871	2 „	10,000	—	10,000	—	100	5	5
Östra Vermlands jernvägsaktiebolags oblig. af 1873	46 „	46,000	—	42,780	—	93	5	5,38
Sundsvalls stads oblig. af 1874	59 „	59,000	—	60,161	27	101,9	5½	5,4
Amorteringsfondens för apoteksprivilegier oblig. af 1874	41 „	85,000	—	86,844	80	102	5½	5,39
Kristianstads stads oblig. af 1877	213 „	106,500	—	102,240	—	96	5½	5,73
Landskrona stads oblig. af 1879	36 „	124,000	—	124,000	—	100	6	6
Allm. Hyp.bankens oblig. af 1880	48 „	275,700	—	268,253	—	97	4½	4,64
Stockholms stads oblig. af 1877	47 „	176,000	—	183,616	62	104,3	5	4,79
Reverser:								
Hypotek: inteckningar		— —	—	1,362,781	02	— —	5	— —
borgen		— —	—	220,801	43	— —	5	— —
dito		— —	—	12,572	21	— —	5½	— —
aktier och obligationer		— —	—	400	—	— —	6	— —
dito dito		— —	—	4,000	—	— —	5	— —

Effektiva medelräntan = 5,02 %.

Statens jernvägstrafiks enke- och pupillkassa.

Värdepapper, inneliggande den 31 Augusti 1885.

		Nominelt kapital.		Bokförings-värde.		Kurs.	Ränta. Nominel.	Ränta. Effektiv.
						%	%	%
Gefle stads oblig. af 1871	25 st.	25,000	—	25,000	—	100	5	5
Finspongs bruksegares förskrifningar af 1871	4 „	20,000	—	20,000	—	100	5	5
Sundsvalls stads oblig. af 1872	11 „	11,500	—	11,471	25	99¾	5	5,01
Dito dito af 1874	17 „	17,000	—	17,000	—	100	5½	5½
Allm. Hyp.-bankens oblig. af 1877, Mars-ser.	93 „	145,500	—	152,102	50	104,53	5	4,78
Dito dito, Sept.-ser.	55 „	181,500	—	187,346	25	103,22	5	4,84
Jernkontorets oblig. af 1861	5 „	5,000	—	4,960	—	99,2	5	5,04
Hudiksvalls jernvägsaktiebolags oblig. af 1872	14 „	14,000	—	13,720	—	98	5	5,1
Amorteringsfondens för apoteksprivilegier oblig. af 1874	20 „	44,000	—	44,683	33	101½	5½	5,42
Stockholms hypotekskassas af 1861	7 „	14,000	—	12,600	—	90	4½	5
Östra Vermlands jernvägsaktiebolags oblig. af 1873	46 „	46,000	—	42,780	—	93	5	5,38
Landskrona stads oblig. af 1879	30 „	118,000	—	118,000	—	100	6	6
Allm. Hyp.-bankens oblig. af 1880	34 „	204,100	—	196,956	50	96½	4½	4,66
Stockholms stads af 1877	20 „	66,000	—	68,527	11	103,8	5	4,82
Lunds stads oblig. af 1881	240 „	48,000	—	48,480	—	101	5	4,95
Reverser:								
Hypotek: inteckningar		—	—	1,203,349	15	—	5	—
dito		—	—	8,000	—	—	5½	—
dito		—	—	5,000	—	—	6	—
borgen		—	—	128,532	40	—	5	—
dito		—	—	25,000	—	—	5½	—
aktier och obligationer		—	—	1,500	—	—	5½	—
dito dito		—	—	500	—	—	5	—

Effektiva medelräntan = 5,01 %.

Telegrafverkets pensionsinrättningar.

Debet.	Pensionsinrättningen.	Enke- och pupillkassan.	Summa.
Balans från år 1882:			
Tillgångar	1,619,461: 40.	177,349: 50.	1,796,810: 90.
Uppbörd:			
Bidrag från Telegrafverket, fem procent af årets telegramporto	66,125: 88.	— — —	66,125: 88.
Anslag af telegrafmedel	— — —	5,000: —	5,000: —
Delegares bidrag	48,350: 13.	15,759: 01.	64,109: 14.
Intressemedel	47,014: 93.	10,312: 24.	57,327: 17.
Bötesmedel	— — —	3: —	3: —
Gåfvomedel	— — —	100: —	100: —
Säger	161,490: 94.	31,174: 25.	192,665: 19.
Balans till år 1884:			
Skulder	8,065: 56.	4,497: 40.	12,562: 96.
Summa	1,789,017: 90.	213,021: 15.	2,002,039: 05.
Kredit.			
Balans från år 1882:			
Skulder	2,632: 25.	166: 83.	2,799: 08.
Utgifter:			
Amortering af retroaktivfonden	11,604: 72.	— — —	11,604: 72.
Afskrifning å dito	478: 83.	— — —	478: 83.
Pensioner	2,790: —	7,144: 17.	9,934: 17.
Diverse omkostnader	4,429: 07.	— — —	4,429: 07.
Säger	19,302: 62.	7,144: 17.	26,446: 79.
Transport	21,934: 87.	7,311: —	29,245: 87.

	Pensionsinrättningen.	Enke- och pupillkassan.	Summa.
Transport	21,934: 87.	7,311: —	29,245: 87.
Balans till år 1884:			
Tillgångar:			
Kontant behållning:			
I kassan	10,230: 54.	1,850: —	12,080: 54.
På upp- och afskrifningsräkning	16,967: 38.	3,090: 77.	20,058: 15.
Utlånta medel	945,218: 09.	200,548: 04.	1,145,766: 13.
Fordringar:			
Hos Kongl. Telegrafstyrelsen innestående tantième	16,325: 88.	— — —	16,325: 88.
Retroaktivfonden	771,455: 19.	— — —	771,455: 19.
Upplupna räntor	1,575: —	— — —	1,575: —
Telegrafverkets enke- och pupillkassa	4,497: 40.	— — —	4,497: 40.
Å delegareafgifter	813: 55.	221: 34.	1,034: 89.
Säger	1,767,083: 03.	205,710: 15.	1,972,793: 18.
Summa	1,789,017: 90.	213,021: 15.	2,002,039: 05.

Elementarlärarnes enke- och pupillkassa.

Debet.

Balans från år 1882:

Tillgångar			893,804: 48.

Inkomster:

Nionde hufvudtitelns ordinarie anslag:			
Pensioneringsbidrag	63,471: —		
Förvaltningsbidrag	5,000: —	68,471: —	
Transport		68,471: —	893,804: 48.

Transport	68,471: —	893,804: 48.
Pensionsafgifter	61,354: —	
Intressemedel	47,461: 24.	
Vinst å en utlottad obligation	500: —	
Grundfondsmedel	184: 92.	177,971: 16.

Balans till år 1884:

Skulder:		
Till pensionstagare för ej uttagna pensioner	5,479: 25.	
Besparade arfvodesmedel enligt Kongl. brefvet den 16 November 1883	100: —	5,579: 25.
	Summa	1,077,354: 89.

Kredit.

Balans från år 1882:

Skulder		3,262: —

Utgifter:

Pensioner	29,756: 57.	
Arfvoden	4,000: —	
Förvaltningsbidrag till folkskolelärarnes pensionsinrättning	1,000: —	
Emeritikassornas förbindelser för andel i pension	792: 66.	
Revisionskostnader	228: 10.	
Retroaktivafgift till presterskapets enke- och pupillkassa	125: 32.	
Afskrifning	— — 05.	35,902: 70.

Balans till år 1884:

Tillgångar:		
Kontant behållning å folioräkning	14,748: 29.	
Utlånta medel	1,005,635: 46.	
Fordringar	17,806: 44.	1,038,190: 19.
	Summa	1,077,354: 89.

§ 1.

Genom delegerade hafva Revisorerne inventerat elementarlärarnes enke- och vupillkassa, som förvaltas af samma direktion och tjenstemän, som hafva sig anförtrodd pården af folkskolelärarnes pensionsinrättningar. Revisorerne hafva dervid funnit kassans säkerhetshandlingar i god ordning förvarade i brandfritt rum i folkskolelärarnes pensionsinrättnings hus vid Storkyrkobrinken; och hafva Revisorerne låtit upprätta nedan intagna förteckning öfver samma säkerhetshandlingar, i hvilken förteckning jemväl införts upplysningar om den kurs, efter hvilken obligationer inköpts, den utfästa och den effektiva räntan m. m.

Såsom af förteckningen framgår, utgjorde effektiva medelräntan för kassan 4,8 procent.

Värdepapper, inneliggande den 1 Oktober 1885.

		Nominelt kapital.		Bokförings-värde.		Inköps-kurs.	Ränta. Nomi-nel.	Ränta. Effek-tiv.	
						%	%	%	
Stockholms stads oblig. af 1877	5 st.	36,000	—	34,200	—	95	5	5,26	Effektiva medelräntan = 4,8 %
Allm. Hyp.-bankens oblig. af 1877, Mars-serien	23 „	185,000	—	182,225	—	98,5	5	5,08	
Allm. Hyp.-bankens oblig. af 1877, September-serien	9 „	80,000	—	78,385	—	97,98	5	5,1	
Allm. Hyp.-bankens oblig. af 1872	43 „	43,000	—	37,517	—	87,25	4	4,58	
Dito dito af 1880	3 „	30,000	—	29,662	50	98,87	4,5	4,55	
Dito dito af 1883	25 „	250,000	—	249,257	50	99,7	4,5	4,51	
Stockholms Inteckningsgaranti-aktiebolags oblig. af 1881	44 „	233,000	—	226,845	—	97,36	4,5	4,62	
Dito dito af 1879	3 „	25,000	—	24,375	—	97,5	5	5,13	
Jernkontorets oblig. af 1877	11 „	55,000	—	53,350	—	97	5	5,15	
Allm. Hyp.-kassans för Sveriges städer oblig. af 1882	5 „	25,000	—	24,875	—	99,5	4,5	4,52	
Linköpings stads oblig. af 1882	32 „	71,000	—	70,290	—	99	4,5	4,55	
Reverser å tillsammans		— —	—	208,441	29	— —	— —	5	

Folkskolelärarnes pensionsinrättningar.

Debet.	Pensionsinrättningen.	Enke- och pupillkassan.	Summa.
Balans från år 1882:			
Tillgångar	3,768,901: 04.	861,808: 54.	4,630,709: 58.
Uppbörd:			
Nionde hufvudtitelns ordinarie anslag	355,000: —	56,000: —	411,000: —
Ordinarie pensionsafgifter	145,107: 50.	71,402: 64.	216,510: 14.
Extra dito	15,008: 02.	28: 33.	15,036: 35.
Intressemedel	190,357: 93.	45,003: 66.	235,361: 59.
Kapitalvinst å inlösta obligationer	801: —	140: —	941: —
Förvaltningsbidrag från folkskolelärarnes enke- och pupillkassa	3,000: —	— — —	3,000: —
Dito från elementarlärarnes enke- och pupillkassa	1,000: —	— — —	1,000: —
Säger	710,274: 45.	172,574: 63.	882,849: 08.
Balans till år 1884:			
Skulder:			
Outtagna pensioner	75,575: 83.	7,573: 83.	83,149: 66.
Söderströmska testamentsfonden	15,000: —	— — —	15,000: —
Reserverade medel för reparationer m. m. å pensionsinrättningens egendom	1,236: 05.	— — —	1,236: 05.
Besparade arfvodesmedel enligt Kongl. brefvet den 16 November 1883	200: —	— — —	200: —
Säger	92,011: 88.	7,573: 83.	99,585: 71.
Summa	4,571,187: 37.	1,041,957: —	5,613,144: 37.

Kredit.	Pensionsinrättningen.	Enke- och pupillkassan.	Summa.
Balans från år 1882:			
Skulder	85,040: 47.	7,295: 07.	92,335: 54.
Utgifter:			
Pensioner	313,236: 14.	25,461: 82.	338,697: 96.
Förvaltningskostnader	2,284: 81.	3,055: 14.	5,339: 95.
Arfvoden till ledamöter, tjenstemän och vaktbetjente	11,000: —	— — —	11,000: —
Säger	326,520: 95.	28,516: 96.	355,037: 91.
Balans till år 1884:			
Tillgångar:			
Kontant behållning:			
På upp- och afskrifningsräkning	43,261: 27.	994: 72.	44,255: 99.
„ folioräkning	59,440: 65.	10,989: 36.	70,430: 01.
Utlånta medel	3,818,354: 35.	975,991: 25.	4,794,345: 60.
Fordringar	58,569: 68.	18,169: 64.	76,739: 32.
Värdet å fasta egendomen n:r 12 Storkyrkobrinken	180,000: —	— — —	180,000: —
Säger	4,159,625: 95.	1,006,144: 97.	5,165,770: 92.
Summa	4,571,187: 37.	1,041,957: —	5,613,144: 37.

§ 1.

Genom delegerade hafva Revisorerne inventerat folkskolelärarnes pensionsinrättning samt enke- och pupillkassa och dervid funnit dessa kassors säkerhetshandlingar i god ordning förvarade inom brandfritt rum i pensionsinrättningens hus vid Storkyrkobrinken; och hafva Revisorerne låtit upprätta här nedan intagna förteckningar öfver samma säkerhetshandlingar, i hvilka förteckningar jemväl införts upplysningar om den kurs, efter hvilken obligationer inköpts, den utfästa och den effektiva räntan.

Såsom af förteckningarna framgår, utgjorde den effektiva medelräntan för pensionsinrättningen 4,86 procent och för enke- och pupillkassan 4,78 procent.

Större delen af kassornas behållningar är lagd i obligationer, hvaraf mycket stora belopp utgöras af en enda penninganstalts förbindelser.

Folkskolelärarnes pensionsinrättning.

Värdepapper, inneliggande den 1 Oktober 1885.

		Nominelt kapital.		Bokförings-värde.		Inköps-kurs.	Ränta. Nomi-nel.	Ränta. Effek-tiv.
						%	%	%
Allm. Hyp.-bankens oblig. af 1872	101 st.	245,000	—	216,924	—	88,54	4	4,52
Stockholms stads oblig. af 1877	33 st.	251,000	—	242,817	50	96,74	5	5,17
Allm. Hyp.-bankens oblig. af 1877, Mars-serien	31 st.	260,000	—	255,502	50	98,27	5	5,09
Allm. Hyp.-bankens oblig. af 1877, September-serien	14 st.	110,000	—	108,490	—	98,63	5	5,07
Stockholms Inteckningsgaranti-aktiebolags oblig. af 1879	9 st.	90,000	—	87,750	—	97,5	5	5,13
Dito dito af 1881	113 st.	680,000	—	660,117	50	97,08	4,5	4,64
Jernkontorets oblig. af 1877	26 st.	130,000	—	126,100	—	97	5	5,15
Allm. Hyp.-bankens oblig. af 1880	96 st.	960,000	—	930,525	—	96,93	4,5	4,64
Dito dito af 1883	33 st.	330,000	—	329,525	—	99,86	4,5	4,5
Gefle stads oblig. af 1871	23 st.	23,000	—	23,000	—	100	5	5
Venersborgs stads oblig. af 1881	32 st.	148,000	—	141,340	—	95,5	4,5	4,71
Linköpings stads oblig. af 1882	36 st.	93,000	—	91,945	—	98,87	4,5	4,55
Allm. Hypotekskassans för Sveriges städer oblig. af 1882	10 st.	50,000	—	49,750	—	99,5	4,5	4,52
Reverser å tillsammans		—	—	654,639	36	—	—	5
Dito dito		—	—	444,404	21	—	—	5,5

Effektiva medelräntan = 4,86 %.

Folkskolelärarnes enke- och pupillkassa.

Värdepapper, inneliggande den 1 Oktober 1885.

		Nominelt kapital.		Bokförings-värde.		Inköps-kurs.	Ränta. Nomi-nel.	Ränta. Effek-tiv.	
						%	%	%	
Allm. Hyp.-bankens oblig. af 1872	50 st.	44,000	—	38,542	—	87,6	4	4,57	Effektiva medelräntan = 4,78 %.
Allm. Hyp.-bankens oblig. af 1877, Mars-serien	16 st.	130,000	—	128,087	50	98,53	5	5,07	
Allm. Hyp.-bankens oblig. af 1877, September-serien	5 st.	35,000	—	34,385	—	98,24	5	5,09	
Stockholms stads oblig. af 1877	25 st.	153,000	—	148,185	—	96,85	5	5,16	
Jernkontorets oblig. af 1877	3 st.	15,000	—	14,550	—	97	5	5,15	
Stockholms Intecknings-garanti-aktiebolags oblig. af 1879	7 st.	55,000	—	53,625	—	97,5	5	5,13	
Stockholms Intecknings-garanti-aktiebolags oblig. af 1881	58 st.	260,200	—	253,439	—	97,4	4,5	4,62	
Allm. Hyp.-bankens oblig. af 1880	6 st.	60,000	—	58,137	50	96,9	4,5	4,64	
Allm. Hyp.-bankens oblig. af 1883	28 st.	280,000	—	279,320	—	99,76	4,5	4,51	
Linköpings stads oblig. af 1882	6 st.	24,000	—	23,760	—	99	4,5	4,55	
Allm. Hyp.-kassans för Sveriges städer oblig. af 1882	15 st.	75,000	—	74,500	—	99,33	4,5	4,53	
Reverser å tillsammans		—	—	109,200	—	—	—	5	

Presterskapets enke- och pupillkassa.

Debet.

Balans från den 30 April 1883:

Tillgångar			3,896,902: 17.

Uppbörd:

För grundfonden:			
Öfverskott å pensionsfonden för emeritilärare		668: 80.	
Årsinkomst af presterliga beställningar enligt reglementets § 9 mom. 2		252,485: 50.	
Inkomst enligt reglementets § 9 mom. 3		14,365: 15.	
Intressemedel		139,373: 40.	
Kapitalvinst å utlottade obligationer		465: —	
Från Strengnäs domkapitel öfverlemnad, till emeritikassan influten konkursutdelning		554: 76.	
Diverse		7: 69.	407,920: 30.
För tillskottsfonden:			
Delegareafgifter:			
Årsafgifter	133,864: 25.		
Retroaktivafgifter	3,850: 63.		
Åldersskilnadsafgifter	2,377: 23.		
Årsafgifter från föregående år	477: 83.		
Retroaktivafgifter för föregående år	261: 72.		
Transport	140,831: 66.		407,920: 30. 3,896,902: 17.

Transport	140,831: 66.		407,920: 30.	3,896,902: 17.
Åldersskilnadsafgifter för föregående år	239: 26.			
Resterande afgifter	148: 20.	141,219: 12.		
Årsafgifter från stiftens byggnadskassor		218: 42.		
Intressemedel		64,144: 81.	205,582: 35.	
Nettobehållning af fasta egendomen n:r 57 Kornhamnstorg			707: 63.	614,210: 28.

Balans till den 1 Maj 1884:

Skulder:		
Pensionsfonden för emeritilärare	11,554: 74.	
Förfallna men icke utbetalda pensioner	689: 29.	
Af hyresgäster förskottsvis erlagd hyra för Maj och Juni månader 1884	1,265: 83.	13,509: 86.
Summa		4,524,622: 31.

Kredit.

Balans från den 30 April 1883:

Skulder		14,217: 67.

Utgifter:

Pensioner till emeritilärare	2,306: 87.	
Dito till delegare af grundfonden	57,824: 08.	
Pensioner till delegare af tillskottsfonden	37,604: 45.	
Löner och arfvoden	13,920: 30.	
Beräknad årlig hyra för kassans lokal	1,500: —	
Bränsle och lyse	181: 65.	
Tryck, skrifmaterialier och böcker	487: 56.	
Afskrifning å inventarier	174: 29.	
Diverse	90: 38.	114,089: 58.
Transport		128,307: 25.

Transport			128,307: 25.

Balans till den 1 Maj 1884:

Tillgångar:			
Kontant behållning:			
I kassan	465: 42.		
Å upp- och afskrifningsräkning	11,575: 56.	12,040: 98.	
Utlånta medel		4,189,420: 48.	
Räntefordringar	55,029: 01.		
Öfriga fordringar	513: 09.	55,542: 10.	
Värdet å fasta egendomen n:r 57 Kornhamnstorg		136,000: —	
Inventariers värde		3,311: 50.	4,396,315: 06.
		Summa	4,524,622: 31.

För att lemna en öfverskådlig bild af de här förut omförmälda pensionskassor-

	Statsbidrag.		Delegarnes tillskott.	
Civilstatens pensionsinrättning [1]):				
Tjenstemannafonden	72,971	50	80,870	46
Allmänna enke- och pupillfonden	45,000	—	— —	—
Enskilda enke- och pupillfonden	— —	—	148,340	46
Arméns pensionskassa	997,100	50	161,320	89
Amiralitetskrigsmanskassan	286,337	88	61,243	94
Handelsflottans pensionsanstalt	98,000	—	— —	—
Statens jernvägstrafiks pensionsinrättningar:				
Pensionsinrättningen	156,856	78	159,963	76
Enke- och pupillkassa	— —	—	152,962	09
Telegrafverkets pensionsinrättningar:				
Pensionsinrättningen	66,125	88	48,350	13
Enke- och pupillkassan	5,000	—	15,759	01
Elementarlärarnes enke- och pupillkassa	68,471	—	61,354	—
Folkskolelärarnes pensionsinrättningar:				
Pensionsinrättningen	355,000	—	160,115	52
Enke- och pupillkassan	56,000	—	71,430	97
Presterskapets enke- och pupillkassa	— —	—	141,219	12

[1]) De i denna pensionsinrättnings räkenskap upptagna enskilda fonder äro från denna tabell uteslutne.

[2]) Häruti ingå 960 kronor, besparade pensioner.

[3]) Häruti ingå 2,748 kronor, besparade pensioner, och 7,218 kronor, förskott från tjenstemannafonden.

[4]) Häruti ingå 143,146 kronor 40 öre, tjenstemannafondens bidrag till enskilda enke- och pupillfonden, samt

[5]) Häraf utgöra 106,998 kronor 65 öre bidrag från Vadstena krigsmanshuskassa, samt 92,747 kronor 64 öre brist,

[6]) Häraf utgöra 92,747 kronor 64 öre brist i arméns pensionskassas inkomster, hvilken ersatts af kreditivet.

[7]) Häraf utgöra 11,604 kronor 72 öre amortering af retroaktivfonden.

[8]) Häraf äro 252,485 kronor 50 öre inkomster af presterliga beställningar enligt reglementets § 9 mom. 2, samt

nas ställning hafva Revisorerne låtit upprätta följande tabell:

Räntevinst.		Annan inkomst.		Summa.		Förvaltnings-kostnad.		Pensions-utgifter.		Andra utgifter.		Summa.	
389,937	58	[2]) 1,009	64	544,789	18	44,897	46	75,193	33	[2]) 143,275	40	263,366	19
— —	—	[3]) 10,110	—	55,110	—	— —	—	55,110	—	— —	—	55,110	—
14,066	17	[4]) 151,424	80	313,831	43	105	10	313,555	33	171	—	313,831	43
190,654	21	[5]) 243,685	46	1,592,761	06	36,011	46	1,460,570	82	[6]) 115,975	32	1,612,557	60
97,304	94	4,771	16	449,657	92	14,714	69	423,121	86	6,588	93	444,425	48
26,895	76	2,760	41	127,656	17	6,914	11	90,671	65	311	24	97,897	—
111,424	32	— —	—	428,244	86	1,422	24	11,824	33	— —	—	13,246	57
90,336	15	102,986	64	346,284	88	1,591	55	50,256	50	— —	—	51,848	05
47,014	93	— —	—	161,490	94	— —	—	2,790	—	[7]) 16,512	62	19,302	62
10,312	24	103	—	31,174	25	— —	—	7,144	17	— —	—	7,144	17
47,961	24	184	92	177,971	16	5,228	10	29,756	57	918	03	35,902	70
190,357	93	4,801	—	710,274	45	13,284	81	313,236	14	— —	—	326,520	95
45,003	66	140	—	172,574	63	3,055	14	25,461	82	— —	—	28,516	96
203,983	21	[8]) 269,007	95	614,210	28	15,420	30	97,735	40	933	88	114,089	58

8,042 kronor 87 öre, besparade pensioner.

som ersatts af kreditivet.

14,365 kronor 15 öre inkomst enligt reglementets § 9 mom. 3.

Förestående olika inkomstposter, jemförda med hvarandra, samt utgiftsposterna

Civilstatens pensionsinrättning: Tjenstemannafonden .....
Allmänna enke- och pupillfonden .....
Enskilda enke- och pupillfonden .....
Arméns pensionskassa .....
Amiralitetskrigsmanskassan .....
Handelsflottans pensionsanstalt .....
Statens jernvägstrafiks pensionsinrättningar: Pensionsinrättningen .....
Enke- och pupillkassan .....
Telegrafverkets pensionsinrättningar: Pensionsinrättningen .....
Enke- och pupillkassan .....
Elementarlärarnes enke- och pupillkassa .....
Folkskolelärarnes pensionsinrättningar: Pensionsinrättningen .....
Enke- och pupillkassan .....
Presterskapets enke- och pupillkassa .....

En jemförelse emellan årets inkomster och utgifter visar följande procenttal:

Civilstatens pensionsinrättning: Tjenstemannafonden .....
Allmänna enke- och pupillfonden .....
Enskilda enke- och pupillfonden .....
Arméns pensionskassa .....
Amiralitetskrigsmanskassan .....
Handelsflottans pensionsanstalt .....
Statens jernvägstrafiks pensionsinrättningar: Pensionsinrättningen .....
Enke- och pupillkassan .....
Telegrafverkets pensionsinrättningar: Pensionsinrättningen .....
Enke- och pupillkassan .....
Elementarlärarnes enke- och pupillkassa .....
Folkskolelärarnes pensionsinrättningar: Pensionsinrättningen .....
Enke- och pupillkassan .....
Presterskapets enke- och pupillkassa .....

sins emellan jemförda, visa följande procenttal:

Procent af inkomst.					Procent af utgift.			
Statsbidrag.	Delegarnes tillskott.	Räntevinst.	Annan inkomst.	Summa.	Förvaltnings-kostnad.	Pensions-utgifter.	Andra utgifter.	Summa.
13,4	14,9	71,6	0,1	100	17 —	28,6	54,4	100
81,7	— —	— —	18,3	100	— —	100 —	— —	100
— —	47,3	4,5	48,2	100	0,03	99,91	0,06	100
62,6	10,1	12 —	15,3	100	2,2	90,6	7,2	100
63,7	13,6	21,6	1,1	100	3,3	95,2	1,5	100
76,7	— —	21,1	2,2	100	7,1	92,6	0,3	100
36,6	37,4	26 —	— —	100	10,7	89,3	— —	100
— —	44,2	26,1	29,7	100	3,1	96,9	— —	100
40,9	30 —	29,1	— —	100	— —	14,4	85,6	100
16,1	50,5	33,1	0,3	100	— —	100 —	— —	100
38,5	34,4	27 —	0,1	100	14,6	82,9	2,5	100
50 —	22,5	26,8	0,7	100	4,1	95,9	— —	100
32,4	41,4	26,1	0,1	100	10,7	89,3	— —	100
— —	23 —	33,2	43,8	100	13,6	85,6	0,8	100

..... 48,3
..... 100 —
..... 100 —
..... 101,2
..... 98,8
..... 76,7
..... 3,1
..... 15 —
..... 11,9
..... 22,9
..... 20,2
..... 46 —
..... 16,5
..... 18,6

Sammandrag öfver kostnader för komitéer, för hvilka utgifter afförts i 1883 års räkenskaper.

På sätt vid föregående revisionsförrättningar egt rum, få Revisorerne här nedan meddela ett sammandrag öfver kostnaderna för de komitéer, för hvilka utgifter blifvit afförda i räkenskaperna för revisionsåret:

Komitén för ordnande af den militära helsovården:

År 1882	af 4:de hufvudtitelns allmänna besparingar		2,668: 90.	
„ „	af 5:te dito dito		2,187: —	4,855: 90.
„ 1883	af 4:de dito dito	3,742: 71.		
„ „	af dito dito anslag till extra utgifter	1,424: 43.	5,167: 14.	
„ „	af 5:te dito till allmänna besparingar		417: 49.	5,584: 63.	10,440: 53.

Komitén för utarbetande af förslag till sjöförsvarets ordnande:

År 1883	af 5:te hufvudtitelns anslag till rese- och traktamentskostnader	730: 80.	
„ „	af dito extra ordinarie anslag till nämnde komité	971: 96.	1,702: 76.

Komitén för utarbetande af förslag till författningar angående handelsfirma och procura samt angående skydd för varumärken:

År 1882	af 2:dra hufvudtitelns extra ordinarie anslag till Nya Lagberedningen	772: 76.	
„ 1883	af 2:dra hufvudtitelns dito dito till dito	1,269: 47.	2,042: 23.

Komitén för utarbetande af förslag till ny lagstiftning rörande försvarslösa och till allmänt arbete förfallna personer:

År 1882	af 2:dra hufvudtitelns ordinarie anslag till skrifmaterialier och expenser, ved m. m.	950: —	
„ „	af 2:dra hufvudtitelns extra ordinarie anslag till Nya Lagberedningen (af 1876 och 1877 årens anslag)	966: 15.	1,916: 15.
		Transport	1,916: 15.

Transport 1,916: 15.

År 1883 af 2:dra hufvudtitelns extra ordinarie anslag till Nya Lagberedningen		4,417: 70.	6,333: 85.
Komitén för utarbetande af förslag till lagstadganden angående förhållandena mellan de svenska lapparne och de bofasta i Sverige:			
År 1883 af 2:dra hufvudtitelns extra ordinarie anslag till Nya Lagberedningen			1,502: 22.
Komitén för afgifvande af förslag till afhjelpande af oregelbundenheterna i rikets administrativa, judiciella och kommunala indelningar:			
År 1883 af extra statsanslaget till ersättande af åtskilliga af Statskontoret förskottsvis bestridda utgifter, tillhörande 6:te hufvudtiteln			6,338: 27.
Komitén för revision af fiskeristadgan och öfriga författningar, som beröra fiskerinäringen:			
År 1883 af extra statsanslaget till ersättande af åtskilliga af Statskontoret förskottsvis bestridda utgifter, tillhörande 6:te hufvudtiteln			5,527: 97.
Komitén för afgifvande af förslag till förändrad lagstiftning i fråga om väghållningsbesvärets utgörande på landet:			
År 1880 af extra statsanslaget till ersättande af åtskilliga af Statskontoret förskottsvis bestridda utgifter, tillhörande 6:te hufvudtiteln	12,818: 90.		
År 1881 af dito till dito af åtskilliga af Statskontoret förskottsvis bestridda utgifter, tillhörande 6:te hufvudtiteln	5,757: 01.		
År 1882 af dito till dito af Arméförvaltningen och Statskontoret förskottsvis bestridda utgifter, tillhörande 6:te hufvudtiteln	1,634: 65.	20,210: 56.	
År 1883 af dito till dito af Statskontoret förskottsvis bestridda utgifter, tillhörande 6:te hufvudtiteln		21,276: 54.	41,487: 10.

Stuterikommissionen:

År 1880 af 6:te hufvudtitelns ordinarie anslag till rese- och traktamentspenningar	444: —		
År 1881 af dito dito till dito	480: 63.		
„ 1882 af dito dito till dito	514: 45.	1,439: 08.	
„ 1883 af dito dito till dito		549: 50.	1,988: 58.

Komitén för öfverseende af gällande bränvinslagstiftning:

År 1883 af extra statsanslaget till ersättande af åtskilliga af Statskontoret förskottsvis bestridda utgifter, tillhörande 7:de hufvudtiteln	43,383: 86.

Komitén för åtgärder till åstadkommande af ett tidigare afslutande af länsräkenskaperna:

År 1883 af extra statsanslaget till ersättande af åtskilliga af Statskontoret förskottsvis bestridda utgifter, tillhörande 7:de hufvudtiteln	14,987: 22.

Komitén för utarbetande af förslag till definitivt ordnande af Domänstyrelsen:

År 1883 af extra statsanslaget till ersättande af åtskilliga af Statskontoret förskottsvis bestridda utgifter, tillhörande 7:de hufvudtiteln	3,874: 83.

Komitén för utarbetande af förlag till ny ordningsstadga för brännerierna i riket:

År 1883 af 7:de hufvudtitelns extra ordinarie anslag till anskaffande af kontrollapparater vid brännerierna	3,883: 13.

Komitén för döfstumme-undervisningens ordnande:

År 1880 af extra statsanslaget till ersättande af åtskilliga af Statskontoret förskottsvis bestridda utgifter, tillhörande 8:de hufvudtiteln	7,852: 11.		
År 1881 af dito dito till dito af dito dito	176: 70.		
„ 1882 af dito dito till dito af dito dito	672: —	8,700: 81.	
„ 1883 af dito dito till dito af dito dito		2,095: 65.	10,796: 46.

Revisorerne, hvilka jemlikt 7 § i den för dem gällande instruktion hafva till åliggande att uppgöra jemföringstabeller emellan statsinkomsternas beräknade och influtna belopp under revisionsåret samt emellan de i stat uppförda anslagen och de verkliga utgifterna för samma tid, utvisande öfverskott och brist, få i sådant hänseende afgifva följande, på det af Statskontoret upprättade kapitalkonto till rikshufvudboken för år 1883 grundade tabell:

	Debi-			
	Enligt riksstaten påräknade.		Afkortade.	
Statsverkets inkomster (se kapitalkonto fol. 52 och 53):				
Ordinarie inkomster	20,590,000	—	499,069	89
Bevillningar	53,770,000	—	162,470	14
Bankovinstmedel	1,600,000	—	— —	—
Öfverskott från föregående statsregleringar	2,789,137	—	— —	—
Utgiftsanslagen enskildt tillhörande uppbördsmedel:				
Ordinarie staten	— —	—	— —	—
Extra ordinarie d:o	— —	—	— —	—
Summa	78,749,137	—	661,540	03
Afgår brist	— —	—	— —	—
Återstå	78,749,137	—	661,540	03

	Till-					
	Reservation från år 1882.		Anslag, anvisade på 1883 års riksstat.		Omföring från anslag inom fonden.	
Riksstatsutgifterna (se kapitalkonto fol. 76 och 77):						
Utgående från Statskontoret:						
Ordinarie staten	8,940,747	85	58,536,711	—	431,978	02
Extra ordinarie d:o	4,027,162	87	7,827,589	—	— —	—
Utgående från Riksgäldskontoret:						
Lån till fullbordande af tornbyggnaden å Linköpings domkyrka	— —	—	30,000	—	— —	—
Riksdags- och revisionskostnader jemte aflöning samt annuiteter och räntor	— —	—	10,157,932	—	— —	—
Till förstärkande af statsverkets grundfond	— —	—	2,196,905	—	— —	—
Summa	12,967,910	72	78,749,137	—	431,978	02
Afgå besparingar och omföringar mellan anslag	— —	—	— —	—	431,978	02
Återstå	12,967,910	72	78,749,137	—	— —	—

terade.								Krediterade.							
Öfverskott, tillkommande				Odisponibla den 1 Maj 1884.		Summa.		Odisponibla den 1 Maj 1883.		Enligt räkenskaperna utgörande.		Omföring från diverse fonder.		Brist att ersättas af fonden för reserverade medel.	
Särskilda utgiftsanslag.		Fonden för reserverade medel.													
569,436	39	2,439,884	13	864,033	67	24,962,424	08	802,935	70	16,544,423	02	7,552,982	94	62,082	42
799,504	98	6,943,145	41	203,689	70	61,878,810	23	210,008	85	60,922,358	02	— —	—	746,443	36
— —	—	— —	—	— —	—	1,600,000	—	— —	—	1,600,000	—	— —	—	— —	—
— —	—	— —	—	— —	—	2,789,137	—	— —	—	— —	—	2,789,137	—	— —	—
1,440,374	19	— —	—	13,467	83	1,453,842	02	12,624	12	1,441,217	90	— —	—	— —	—
3,879	35	— —	—	— —	—	3,879	35	— —	—	3,879	35	— —	—	— —	—
2,813,194	91	9,383,029	54	1,081,191	20	92,688,092	68	1,025,568	67	80,511,878	29	10,342,119	94	808,525	78
— —	—	808,525	78	— —	—	808,525	78	— —	—	— —	—	— —	—	808,525	78
2,813,194	91	8,574,503	76	1,081,191	20	91,879,566	90	1,025,568	67	80,511,878	29	10,342,119	94	— —	—

gång.								Disposition.							
Statsverkets inkomster godtgöra.		Brist i statsregleringen.		Utgiftsanslag enskildt tillhörande uppbördsmedel.		Summa.		Utgifter.		Omföring till diverse fonder och anslag inom fonden.		Besparing i statsregleringen.		Reservation till år 1884.	
1,130,800	92	2,698,981	04	1,440,374	19	73,179,593	02	62,667,920	36	330,895	—	752,354	79	9,428,422	87
238,140	45	20,038	12	3,879	35	12,116,809	79	6,799,683	05	1,146,978	02	20,447	50	4,149,701	22
— —	—	— —	—	— —	—	30,000	—	— —	—	30,000	—	— —	—	— —	—
— —	—	— —	—	— —	—	10,157,932	—	— —	—	9,806,477	—	351,455	—	— —	—
— —	—	— —	—	— —	—	2,196,905	—	— —	—	2,196,905	—	— —	—	— —	—
1,368,941	37	2,719,019	16	1,444,253	54	97,681,239	81	69,467,603	41	13,511,255	02	1,124,257	29	13,578,124	09
— —	—	1,124,257	29	— —	—	1,556,235	31	— —	—	431,978	02	1,124,257	29	— —	—
1,368,941	37	1,594,761	87	1,444,253	54	96,125,004	50	69,467,603	41	13,079,277	—	— —	—	13,578,124	09

Sedan flera år tillbaka har årligen i revisionsberättelserna meddelats ett sammandrag öfver allmänna verks och inrättningars utbalanserade tillgångar och skulder för revisionsåret. Då emellertid, enligt hvad i nästlidet års revisionsberättelse (sid. 350—356) finnes anfördt, detta sammandrag varit ofullständigt och vilseledande, har detsamma af Revisorerne blifvit ur förevarande berättelse uteslutet.

Till grund för denna uteslutning åberopa Revisorerne jemväl sammandragets obehöflighet, hvilken framgår af följande förhållanden.

Sedan enligt Kongl. brefvet den 12 April 1878 uti rikshufvudboken såsom tillgång upptages hela kapitalvärdet af den egendom, hvari de genom Riksgäldskontoret upplånade medel blifvit nedlagda, vinnes genom det årligen i tryck utkommande kapitalkonto af rikshufvudboken en på noggrann bokföring grundad jemförelse mellan statens uti kontanta behållningar, utlånta medel, fordringar af hvarjehanda slag samt i jernvägar bestående tillgångar och dess skulder.

En fullständigare redogörelse öfver statsverkets tillgångar meddelas derjemte i de förteckningar öfver ungefärliga värdet af statsverkets fasta och lösa egendom, som till följd af Riksdagens anhållan i skrifvelse den 6 Maj 1867 och Kongl. cirkuläret den 13 Juni samma år hvart nionde år upprättas och hvaraf den senaste finnes intagen i Stats-Utskottets memorial n:r 32 vid innevarande års riksdag.

Ehuruväl till innevarande års Riksdag framställdt förslag till förändrad instruktion för Riksdagens Revisorer af stats-, banko- och riksgäldsverken icke vann Riksdagens bifall, hafva Revisorerne dock velat å nyo framhålla, att de nu för Revisorerne gällande instruktionerna innehålla föreskrifter, hvilka, såsom föråldrade och i vissa fall omöjliga att efterlefva, kunna lägga väsentliga hinder i vägen för revisionsarbetet.

Uti de å särskilda ställen i denna berättelse omförmälda besök hafva följande ledamöter deltagit:

vid *länsfängelset i Östersund:* Herrar Königsfeldt, Andersson, Carlsson och Johanson;

vid *länsfängelset i Hernösand:* Herrar Königsfeldt, Widmark, Andersson, Carlsson, Gumælius och Johanson;

vid *kronohäktet i Sundsvall:* Herrar Königsfeldt, Widmark, Andersson, Carlsson och Johanson;

vid *transporthäktet i Bollnäs:* Herrar Königsfeldt, Widmark, Andersson, Carlsson, Gumælius och Johanson;

vid *artillerietablissementet i Hernösand:* Herrar Königsfeldt, Widmark, Andersson, Carlsson, Gumælius och Johanson;

vid *Ultuna landtbruksinstitut:* Herrar Didron, Friherre d'Albedyhll och Ljungman;

vid *Upsala universitet:* Herrar Didron, Ljunggren, Friherre d'Albedyhll, Königsfeldt, Widmark, Andersson, Carlsson, Gumælius, Johanson och Ljungman;

vid *hospitalet i Hernösand:* Herrar Königsfeldt, Widmark, Andersson, Carlsson, Gumælius och Johanson.

I den af delegerade bland Revisorerne företagna resan å *de norrländska jernvägarne* hafva deltagit: Herrar Königsfeldt, Widmark, Andersson, Carlsson, Gumælius och Johanson.

De i berättelsen omförmälda inventeringarna hafva verkstälts i *arméns pensionskassor* af Herrar Friherre d'Albedyhll, Friherre Bonde, Mankell och Gumælius äfvensom i *statens jernvägstrafiks pensionsinrättningar* samt i *elementarlärarnes* och *folkskolelärarnes pensionsinrättningar* af Herrar Friherre Bonde och Gumælius.

För de i denna berättelse förekommande sifferuppgifters öfverensstämmelse med räkenskaperna äfvensom för ofvan intagna tabellers rigtighet är den vid revisionen anstälde kamrerare ansvarig.

Stockholm den 14 Oktober 1885.

F. DIDRON.	J. MANKELL.	C. J. LJUNGGREN.
GUSTAF d'ALBEDYHLL.	EMIL KÖNIGSFELDT.	C. O. WIDMARK.
CARL CARLSON BONDE.	FOLKE ANDERSSON.	J. FR. CARLSSON.
ARVID GUMÆLIUS.	C. JOHANSON.	AXEL VILH. LJUNGMAN.

John Stuart.

Riksmarskalksembetets
underdåniga utlåtande i anledning af Riksdagens revisorers framställningar vid granskning af de Kongl. lustslottens räkenskaper för år 1883.

Sedan Eders Kongl. Maj:t i nåder anbefalt Riksmarskalksembetet att inkomma med underdånigt utlåtande i anledning af hvad uti härhos återgående transsumt af Riksdagens senast församlade revisorers berättelse öfver verkställd granskning af statsverkets med dertill hörande fonders tillstånd, styrelse och förvaltning under år 1883 förekommer rörande anmärkningar mot Drottningholms och Svartjö samt Gripsholms lustslotts räkenskaper,

har Riksmarskalksembetet infordrat yttranden deröfver från styrelserna å nämnda slott och får, med öfverlemnande deraf, för egen del endast i underdånighet åberopa desammas innehåll, dertill Riksmarskalksembetet för sin del icke har något att tillägga.

Stockholm den 14 November 1885.

G. A. SPARRE.

Fr. Ekström.

Ståthållareembetets på Drottningholms och Svartsjö slott
yttrande.

Till Hans Excellens Herr Riksmarskalken.

Uti afgifven berättelse om verkställd granskning af statsverkets jemte dertill hörande fonders tillstånd, styrelse och förvaltning under år 1883 hafva Riksdagens revisorer i afseende å Drottningholms och Svartsjö Kongl. lustslott uttryckt den önskan, att, i likhet med hvad som iakttagits vid nämnda års redogörelser för Drottningholms slott, de synehandlingar, som vid de årliga synerna upprättades, måtte bifogas slottsräkenskaperna för att underlätta bedömandet, huru vida befintliga bristfälligheter blifvit afhjelpta; och sedan Eders Excellens behagat häröfver infordra Ståthållareembetets yttrande, får embetet i detta hänseende äran anföra, att enahanda synehandlingar, som Revisorerne, under åberopande af förhållandet med Drottning-

holms slott, torde åsyfta, eller förslag till byggnads- och reparationsarbeten å slottet under år 1883, voro vid samma förslag under rubriken Svartsjö slott och afseende de arbeten, som å detta slott borde under året utföras, fogade; och då sådant förslag jemväl hädanefter kommer att för hvarje år till Riksmarskalksembetet afgifvas, torde samma förslag vid räkenskapernas öfverlemnande till vederbörlig granskning blifva dessa räkenskaper bifogadt.

Drottningholm den 7 November 1885.

K. R. STRÖM.

Aug. Dahlerus.

T. f. Intendentens vid Gripsholms slott yttrande.

Till Kongl. Riksmarskalksembetet.

I skrifvelse den 29 sistlidne Oktober anbefald inkomma med förklaring öfver Riksdagens revisorers den 14 i samma månad afgifna berättelse, i hvad den rörer granskning af Gripsholms slotts räkenskaper för år 1883, får jag, med erkännande att jag af Revisorernes ifrågavarande anmärkning erhållit behörig del, derjemte vördsamt afgifva den förklaring, att jag anser hvad Revisorerne hemstält angående annan form vid upprättande af dagsverkslistorna böra kunna utan någon större svårighet för framtiden iakttagas utom i det afseende, att det ej torde kunna angifvas, till hvilket ändamål hvarje särskildt dagsverke användts i sådana fall, då arbetare äro sysselsatta med flera olikartade göromål under den tidsperiod, för hvilken aflöning eger rum.

Gripsholm den 9 November 1885.

B. A. F. VON ARBIN.
T. f. Intendent vid Gripsholms slott.

Kongl. Fångvårdsstyrelsens underdåniga utlåtande angående Riksdagens revisorers anmärkning rörande brandväsendet vid länsfängelset i Östersund.

Med öfverlemnande af transsumt utaf Riksdagens revisorers den 14 sistlidne Oktober afgifna berättelse om verkställd granskning af statsverkets

jemte dertill hörande fonders tillstånd, styrelse och förvaltning under år 1883, innefattande erinran derom, att, vid delegerades besök å länsfängelset i Östersund, anordningarna derstädes för eldsläckningsväsendet synts i någon mån ofullständiga, och att åtminstone ytterligare två assuranssprutor borde anskaffas för att vara att tillgå i fängelsets två öfre våningar, har Eders Kongl. Maj:t medelst nådig remiss den 29 i ofvanberörda Oktober månad anbefalt Fångvårdsstyrelsen att häröfver afgifva underdånigt utlåtande.

Jemte återställande härhos af den nådiga remissen, får Styrelsen i anledning deraf underdånigst anmäla, att, efter det Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i Jemtlands län uti häröfver afgifvet yttrande anfört, att eldsläckningsväsendet och dertill hörande attiralj inom länsfängelset visserligen synts Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande vara nöjaktigt tillgodosedt med nu befintlig uppsättning, men att det otvifvelaktigt gåfve större säkerhet mot eldsolycka, ju större och fullständigare brandredskap, som funnes att tillgå, och att kostnaden för den ifrågastälda tillökningen deri icke vore af någon synnerlig betydenhet, Styrelsen nu anmodat Eders Kongl. Maj:ts bemälde Befallningshafvande att gå i författning om inköp för fängelsets räkning af ytterligare två assuranssprutor.

Stockholm den 17 November 1885.

SIGFRID WIESELGREN.

VICTOR LJUNGSTEDT. C. GERLE.

C. R. Ulfsax.

Chefens för
Kongl. Utrikesdepartementets
kameralafdelning
förklaring i anledning af hvad Riksdagens revisorer anfört vid granskning af departementets räkenskaper för år 1883.

Till Hans Excellens Herr Ministern för utrikes ärendena.

I anledning af hvad Riksdagens revisorer i sin berättelse om verkstäld granskning af statsverkets jemte dertill hörande fonders tillstånd, styrelse och förvaltning under år 1883 anfört, får jag vördsamt afgifva följande förklaring.

§ 1.

Jemte förmälan att åtskilliga utgifter blifvit af Utrikesdepartementet bestridda af medel, som svenska statsverket allena, utan något deltagande från Norges sida, hållit Departementet till handa, hafva Revisorerne funnit anledning vara för handen att särskildt redogöra för dessa utgifter samt dervid icke haft något att erinra i afseende på anslagen till utgifvande af svenske och norske konsulers handelsberättelser eller till inköp af en i Tyskland utarbetad geologisk karta öfver Europa, men beträffande anslaget till postafgifter för Utrikesdepartementets brefvexling ansett, att både Sverige och Norge bort efter fastställd proportion bidraga till utgifterna för de från Utrikesdepartementet afsända postförsändelser, hvilka kostnader enligt räkenskaperna helt och hållet drabba det svenska statsverket.

Sistnämnda utgifter, hvilka i likhet med de två förutnämnda icke bestridas af de på svenska riksstatens tredje hufvudtitel uppförda anslag, hafva betäckts af medel, hvilka utanordnats af Statskontoret till Utrikesdepartementet på grund af reqvisition i öfverensstämmelse med föreskrifterna i Kongl. Maj:ts nådiga förordning angående upphörande af fribrefsrätten af den 5 December 1873, enligt hvilka ersättning af det å sjunde hufvudtiteln uppförda förslagsanslag skall utgå för sådana försändelser, i afseende hvarå berörda rätt före förordningens utfärdande fått åtnjutas. Då nu Utrikesdepartementets brefvexling, omfattande så väl svenska som norska embetsärenden, i alla tider åtnjutit fribrefsrätt, hafva också nyssnämnda nådiga förordnings stadganden blifvit tillämpade i afseende å densamma, i följd hvaraf någon fördelning af postutgifter icke heller kunnat iakttagas, och lärer det icke tillhöra Kameralafdelningen att med anledning af Revisorernes anmärkning vidtaga någon åtgärd, förr än beslut om ändring af eller tillägg till föreskrifterna i Kongl. förordningen af den 5 December 1873 i behörig ordning fattats.

§ 2.

I afseende å Revisorernes förklaring, att åtskilliga för statsmedel anskaffade föremål, hvilka varit afsedda att användas såsom gåfva vid afslutandet af en tillämnad handelstraktat med en afrikansk makt, sedan ifrågavarande traktat icke kommit till stånd, och föremålen, hvilka till bestämmelseorten afskickats, derefter återlemnats till Utrikesdepartementet, bort med hänsyn så väl till deras betydliga värde som ock dertill, att till erforderlig reparation af ett bland desamma användts en del af de för underhåll af Departementets möbler m. fl. tillhörigheter afsedda medel, upptagas å den

förteckning, som jemlikt Kongl. kungörelsen af den 20 Maj 1881 skall upprättas öfver statsverket tillhöriga möbler och dermed jemförliga värdefullare inventarier, får jag vördsamt erinra:

dels att beslut om ifrågavarande föremåls användande på annat sätt än i sammanhang med afslutandet af traktatsunderhandlingar ännu icke blifvit fattadt, och att ett sådant snarare torde komma att gå ut på föremålens försäljning än deras införlifvande med Utrikesdepartementets inventarier, för hvilka de icke kunna anses erforderliga;

dels att desamma i allt fall icke lära kunna hänföras till sådana *möbler eller andra dermed jemförliga värdefullare inventarier*, öfver hvilka, enligt Kongl. kungörelsen den 20 Maj 1881, förteckningar skola upprättas och räkenskaperna biläggas;

dels slutligen att af de för underhåll af Departementets möbler afsedda medel bestridas jemväl kostnaderna för underhåll af dess öfriga tillhörigheter, såsom till exempel väggfasta skåp, hvilka icke heller i omförmälda inventarieförteckningar upptagas.

§ 3.

I afseende på kostnaderna för Legationssekreteraren Grips resa till Hawaii åberopa Revisorerne följande beräkning af desamma:

ekiperingspenningar ..... 1,000 kr.				
motsvarande	£	54.	1.	5.
resa från Wien öfver New York till Honolulu (utan vivre)	„	124.	—	—
resor å Hawaii	„	156.	—	—
extra utgifter derstädes	„	12.	6.	11.
återresa från Honolulu till Wien	„	124.	—	—
dagtraktamente efter £ 2 för dag under 8 månader	„	480.	—	—
Summa	£	950.	8.	4.

motsvarande i svenskt mynt kronor 17,577: 95 öre.

Ofvanstående uppgifter meddelades Herrar Statsrevisorer på begäran och jemte särskild muntlig förklaring, att Legationssekreteraren Grip tillerkänts dagtraktamente under hela den tid, han var från Wien frånvarande, dels derför att de utgifter han fått vidkännas under sin vistelse å Hawaii, i verkligheten öfverstego ofvan upptagna kostnader med ett belopp, som ansågs böra på sådant sätt godtgöras, dels med anledning af de rapporter han enligt erhållet uppdrag genom att utsträcka hemresan öfver Japan blef i tillfälle att afgifva rörande konsulatförhållanden i Ostasien.

De af honom för resan till Hawaii och vistelsen derstädes hafda kost-

nader uppgå enligt de i sammanhang med reseräkningen inlemnade närmare uppgifter till följande belopp:

ekiperingspenningar 1,000 kronor, motsvarande		£ 54.	1.	5.
resa från Wien öfver New York till Honolulu (med vivre)		„ 185.	—	—
resor å Hawaii	£ 156.			
vistelse derstädes	„ 311.	467.	—	—
extra utgifter derstädes		12.	6.	11.
	Summa	£ 718.	8.	4.

Lägges härtill för hemresan det belopp, som motsvarar kostnaderna för utresan, £ 185, så visar sig att den ersättning, som Legationssekreteraren Grip fått, för afgifvande af rapporter om konsulatförhållandena i Ostasien, uppbära utöfver och i samband med den ersättning, som blifvit honom för hans kostnader i anledning af missionen till Hawaii tillerkänd, inskränker sig till £ 47, hvilken summa af Legationssekreteraren Grip uppgifvits motsvara den ökning i resekostnaderna, som, äfven om hemresan företagits öfver New York, antagligen hade uppstått derigenom, att densamma skulle egt rum under en kallare årstid än utresan och till följd derutaf kräft längre tid samt drygare kostnader för den resandes befordran.

Ofvanstående	£ 718.	8.	4.
hemresan	„ 185.	—	—
resan öfver Asien	„ 47.	—	—
Summa	£ 950.	8.	4.

motsvara i svenskt mynt kronor 17,577: 95 öre.

Anledningen till att Legationssekreteraren Grip erhöll bemyndigande att taga hemvägen öfver Asien är att söka deri, att, i afvaktan på afgörandet af frågan om lämpligaste ordnandet af de Förenade Rikenas konsulatförhållanden i Ostasien, dåvarande Herr Ministern för utrikes ärendena velat begagna hvarje tillfälle, som erbjudit sig, att utan särskilda allt för dryga kostnader för statsverket inhemta de närmare upplysningar, som kunnat på platsen erhållas af fullt kompetente och med förhållandena i hemlandet förtrogne personer, till hvilka Herr Grip på grund af personlig erfarenhet med konsulatärenden otvifvelaktigt kunde räknas, och orsaken till samtliga kostnadernas fördelning, i olikhet med de af Herr Grip meddelade uppgifter, är sålunda den, att erhållandet af hans yttrande om konsulatorganisationen i Ostasien ansågs böra erbjuda det intresse, att en större del af resekostnaderna lämpligen kunde beräknas hafva utgått för omvägen öfver Asien.

Det af Herr Grip afgifna yttrande, hvilket åberopas i Kongl. Norska Regeringens utlåtande af den 7 December 1883, har liksom öfriga till frå-

gan om upprättande af ett lönadt konsulat i Ostasien hörande handlingar ännu icke kunnat i sammansatt svenskt och norskt statsråd slutligen föredragas.

Stockholm den 14 December 1885.

SAGER.

Kongl. Arméförvaltningens å Artilleridepartementet
underdåniga utlåtande i anledning af Riksdagens revisorers framställningar vid granskning af departementets räkenskaper för år 1883.

Till åtlydnad af Eders Kongl. Maj:ts genom remiss gifna nådiga befallning att inkomma med underdånigt utlåtande i anledning af Riksdagens revisorers afgifna berättelse rörande verkställd granskning af statsverkets jemte dertill hörande fonders tillstånd, styrelse och förvaltning under år 1883, får Arméförvaltningen å Artilleridepartementet, i hvad nämnda departement rörer, i underdånighet anföra följande.

Uti nämnda berättelse hafva Revisorerne under § 2 anmält:

att, sedan Eders Kongl. Maj:t genom nådigt bref den 24 November 1882 medgifvit uppförandet af en ny boställsbyggnad för styresmannen vid Carl Gustafs stads gevärsfaktori, samt Arméförvaltningen å Artilleridepartementet derefter anmodat faktoristyresmannen att inkomma med förslag till arbetets utförande antingen genom anställande af auktion eller medelst anbuds infordrande, bemälde styresman, under förklarande att må hända ingen af dessa former alltid vore lämplig, till Arméförvaltningen inlemnat ett af enskild entreprenör till honom afgifvet förslag till entreprenadkontrakt, hvilket gillades af Arméförvaltningen, som bemyndigade styresmannen att i öfverensstämmelse härmed afsluta entreprenadkontrakt;

att enligt detta förslag nybyggnaden beräknats kosta 30,000 kronor, hvarifrån dock borde afdragas 4,000 kronor, som entreprenören förklarat sig vilja betala för den gamla byggnaden;

samt att öfriga 26,000 kronor tagits af influtna medel för försålda gevärspersedlar samt blifvit redovisade på anslaget för försvarsverket till lands i allmänhet.

Då af hvad sålunda förekommit, i Revisorernes tanke, syntes framgå, att medel kunnat anskaffas till uppförande af en så dyrbar byggnad utan Riksdagens vetskap, helst utgiften härför icke finnes upptagen i den för-

delning af nyssnämnda anslags medelstillgångar, som meddelas i Arméförvaltningens tryckta liggare för 1883, och anslaget således måste anses hafva andra tillgångar, hvilka undandroge sig Riksdagens dispositionsrätt och om hvilkas befintlighet Riksdagen först långt efter deras användande finge kännedom, hade, med hänvisning till den utredning om dessa medelstillgångar, hvilken på annat ställe i revisonsberättelsen förekomme, Revisorerne om deras användande i förevarande fall på detta sätt ansett sig böra lemna Riksdagen kännedom.

Vidare hafva Revisorerne framhållit, att, enligt gällande auktionsreglemente af den 20 December 1825, § 1 mom. 2 och 4 samt § 33, skola vid nybyggnader och försäljningar för kronans räkning hållas auktioner; men att, oaktadt här icke förelåge sådana till undantag från berörda föreskrift ledande fall, som förutsättas i § 24 mom. 1 och 4 af berörda reglemente, någon auktion vid byggandet af det nya boningshuset för faktoristyresmannen likväl icke egt rum, lika litet som det gamla bostadshuset blifvit på auktion utbjudet.

Häraf visade sig sålunda — förmena Revisorerne — att Arméförvaltningen dels i tvenne fall ansett sig kunna förbise auktionsreglementets föreskrift att hålla auktion samt dels i afseende på nybyggnad af kronans hus ifrågasatt andra åtgärders vidtagande. Och, derest detta skett i följd af föråldrade och numera icke tillämpliga bestämmelser uti auktionsreglementet, hade det förefallit Revisorerne, som om tiden vore inne att uppgöra ett nytt reglemente, »såvida icke ett godtyckligt förfarande, hvilket försvårade hvarje kontroll, vid dylika ärendens handläggande skall göra sig gällande».

Efter att från styresmannen för Carl Gustafs stads gevärsfaktori hafva infordrat de upplysningar, som i ämnet kunnat stå till buds, får Arméförvaltningen å Artilleridepartementet i underdånighet andraga:

Att det gamla boställshuset för faktoristyresmannen varit af en särdeles dålig beskaffenhet innan det nya kom till uppförande — ett förhållande, som ej heller blifvit af Riksdagens revisorer uttryckligen bestridt — framgår, utom af byggnadens höga ålder, den anlades nemligen år 1742, äfven deraf, att redan 1825 dåvarande direktionen för Carl Gustafs stads gevärsfaktori och Eskilstuna fristad förklarade berörda byggnad vara behäftad med betydliga bristfälligheter. Upprepade framställningar om nödvändigheten att uppföra en ny bostadsbyggnad för faktoristyresmannen hafva ock tid efter annan ingått till Arméförvaltningen, ehuru af sparsamhetsskäl Förvaltningen i det längsta tvekade att härom hos Eders Kongl. Maj:t göra underdånig anmälan. Slutligen ansåg sig dock Förvaltningen, med afseende å hvad om byggnadens synnerligen bristfälliga beskaffenhet tillförlitligen inhemtades, icke längre kunna undanskjuta denna fråga; och uppdrogs derför i början på år 1881 åt styresmannen att inkomma med ett af sak-

kunnige personer upprättadt syneinstrument öfver byggnaden, deri desse äfven hade att yttra sig öfver rummens beboelighet. I Maj månad samma år inkom ock till Arméförvaltningen det infordrade syneinstrumentet, hvilken handling synemännen, efter ett mera specielt angifvande af boningshusets mångahanda bristfälligheter, som äfven lätteligen kunde föranleda till eldfara, afslutade med det uttalande, att någon tillfyllestgörande reparation af byggnaden omöjligen kunde ske, hvadan synemännen ansåge sig ej kunna annat än i sin helhet utdöma byggnaden såsom boningshus.

Grundande sig på denna af sakkunnige och ojäfvige män afgifna förklaring, ingick Förvaltningen den 23 November 1881 till Eders Kongl. Maj:t med hemställan om uppförande af ny boställsbyggnad för faktoristyresmannen; men Eders Kongl. Maj:t fann, enligt nådigt bref af den 27 Januari 1882, berörda hemställan icke kunna för denna gång bifallas.

Sedan vid förnyad besigtning å byggnaden den 21 Maj 1882 syneförrättningen förklarat sig med än större skäl än förra gången böra å nyo utdöma den ifrågavarande byggnaden såsom boningshus, samt faktoristyresmannen hos Arméförvaltningen anmält, att han ej längre vågade i en så usel bostad äfventyra sin och sin familjs redan förut i följd af byggnadens begagnande angripna helsa, nödgades Förvaltningen vidtaga åtgärder, hvarigenom för den tillstundande vintern kunde beredas styresmannen annan bostad på det sätt, att, enligt öfverenskommelse med faktoriets verkmästare och materialförvaltare, desse tjenstemän, hvilka ej hade familjer, sammanflyttade, och den enes boställslägenhet mot hyresersättning uppläts åt faktoristyresmannen.

Enär emellertid denna anordning ej kunde blifva annat än tillfällig och beräknad endast för kortare tid, samt då någon bostad inom Eskilstuna stad icke kunde beredas styresmannen af den anledning, bland andra, att han ej borde vara boende utom gevärsfaktoriet, ansåg sig Arméförvaltningen böra hos Eders Kongl. Maj:t förnya sin underdåniga hemställan om uppförande af nytt boningshus för faktoristyresmannen; och Eders Kongl. Maj:t behagade då genom nådiga brefvet den 24 November 1882 tillåta uppförandet af en så beskaffad byggnad enligt kostnadsförslag, slutande å ungefär 30,000 kronor, derifrån dock borde afdragas 4,000 kronor, uppskattade värdet för gamla byggnaden. Kongl. Maj:t medgaf äfven genom berörda nådiga bref, att återstående kostnadsbeloppet, 26,000 kronor, finge tagas af influtna medel för försålda gevärspersedlar.

Om än af hvad här ofvan anförts torde få anses till fullo ådagalagd nödvändigheten att uppföra ny boställsbyggnad åt faktoristyresmannen, qvarstår dock, såsom i Revisionens tanke anmärkningsvärdt, att, sedan nådigt tillstånd lemnats till boställshusets uppbyggande, uppförandet deraf ej blifvit,

enligt auktionsreglementets innehåll, utbjudet på auktion, likasom Revisorerne ansett, att enahanda förfaringssätt äfven bort begagnas i fråga om den gamla byggnadens försäljning.

Till bemötande häraf får Arméförvaltningen å Artilleridepartementet, som i öfrigt beträffande det af Revisorerne anmärkta förhållandet med afseende å dispositionen af de för byggnaden erforderliga medlen hänvisar till hvad här nedan i sådant hänseende finnes meddeladt, i underdånighet anföra:

På sätt i revisionsberättelsen omförmäles, uppdrog Arméförvaltningen, sedan det nådiga tillståndet till byggnadens uppförande erhållits, åt faktoristyresmannen att till Förvaltningen inkomma med förslag till arbetets utförande, antingen genom anställande af auktion eller medelst anbuds infordrande. Sedan emellertid från tillförlitligt håll inhemtats, att hvarken i staden Eskilstuna eller trakterna deromkring fans någon annan byggnadsskicklig och pålitlig person, än Byggmästaren I. W. Kayerdt, åt hvilken med fullt förtroende kunde öfverlåtas det maktpåliggande arbetet, och sedan, enligt hvad anmälts, Kayerdt efter upprepade underhandlingar förklarat sig villig att utföra arbetet för den beräknade, af Kongl. Maj:t godkända kostnadssumman, 30,000 kronor, med åtagande dessutom att, utöfver det uppgjorda kostnadsförslaget, verkställa åtskilliga ganska omfattande grundläggnings- med flera arbeten, hvilka ansetts erforderliga, pröfvade Förvaltningen, då vid de upplysta förhållandena auktion otvifvelaktigt skulle blifva ändamålslös och endast föranleda tidspillan, under det att å andra sidan antagandet af Byggmästaren Kayerdts erbjudande syntes medföra garanti att få arbetet på omsorgsfullt sätt utfördt, skäligt att, enligt styresmannens hemställan, antaga berörda erbjudande, och detta så mycket hellre, som endast derigenom bereddes möjligheten att för det gamla nedruttnade boningshuset erhålla så hög försäljningssumma som 4,000 kronor, ett belopp, som med afseende å den gamla byggnadens dåliga beskaffenhet icke kunnat betingas af annan person, än Kayerdt, hvilken, såsom boende på platsen och der idkande byggnadsverksamhet, beräknat att till andra företag kunna använda öfverblifna materialier af det gamla boningshuset. — Denna för kronan fördelaktiga uppgörelse beträffande köpesumman för det gamla boningshuset måste ock, förutom vissheten att man i Kayerdt erhölle en både yrkesskicklig och pålitlig entreprenör, betraktas såsom en af de hufvudsakligen bidragande orsakerna dertill, att byggnadsföretaget i sin helhet utan auktion öfverläts åt Kayerdt, ty en spekulant från mera aflägsna trakter, om en sådan uppstått, hade af nyss anförda orsaker säkerligen aldrig kunnat ingå på den höga köpesumma för det gamla huset, som nu erhölls.

För närmare belysande af det ringa värde, som den gamla byggnaden i verkligheten egde, må här i förbigående upplysas, att vid yttre bräd-

beklädnadens borttagande timret befans uppruttnadt och delvis sönderstyckadt, så att skäl ej förefans till betviflande af entreprenörens utsago, att han å affären blifvit betydligt lidande.

Häraf torde framgå, att det af Revisorerne anmärkta förfaringssättet vid så väl det nya boställshusets uppförande som det gamlas försäljning varit af beskaffenhet, att kronans fördel och sanna bästa blifvit behörigen tillgodosedda, äfven om auktionsreglementets föreskrifter härvid ej blifvit strikte tillämpade — att för öfrigt under nu rådande förhållande strängt hålla sig inom föreskrifterna i detta föråldrade reglemente torde i Förvaltningens tanke, i synnerhet då, såsom här, gäller arbeten, hvilka fordra fullständig sakkännedom af dem, som åtaga sig och således böra ansvara för desammas ordentliga utförande, icke alltid leda till resultat, som för kronan blifva de gynsammaste. Vid auktionen måste nemligen hufvudsakligt afseende fästas vid lägsta anbudet. Rörande sakkännedomen förefinnes vid auktionen egentligen intet tillfälle att ingå i närmare undersökning. Endast för så vidt en spekulant gjort sig förut bevisligen känd för underhaltigt arbete, kan hans anbud förkastas. Följden kan sålunda lätteligen blifva den — och Arméförvaltningen har deraf ingalunda saknat erfarenhet — att spekulant, som slutligen stannar för lägsta anbudet och som således, så vidt antaglig borgen företes, måste antagas till entreprenör, sedermera finnes sakna förmåga och tillräckliga insigter att på tillfredsställande sätt utföra det åtagna arbetet.

Då slutligen äfven Revisorerne sjelfva, under förutsättning att det anmärkta förfaringssättet framkallats i följd af föråldrade och numera icke tillämpliga bestämmelser uti auktionsreglementet, uttalat såsom sin åsigt, att tiden nu vore inne för uppgörande af nytt sådant reglemente, har i anledning häraf Arméförvaltningen å Artilleridepartementet, som med Revisorerne härutinnan är fullt ense, endast skolat i underdånighet anmäla, att infordradt förslag till nytt auktionsreglemente kommer att, efter numera i det närmaste afslutade förberedande åtgärder inom Armé- och Marinförvaltningarna, snarligen till Eders Kongl. Maj:ts nådiga pröfning öfverlemnas.

Riksdagens revisorer hafva vidare under § 3, beträffande Artilleridepartementets andel i anslaget för försvarsverket till lands i allmänhet, anmärkt, att, fastän detta anslag funnes i riksstaten uppfördt under rubriken »materielen» och sålunda ensamt för densamma syntes böra utgå, likväl med samma anslag blefvo bestridda åtskilliga utgifter, hvilka Revisorerne förmenade kunde i mer eller mindre mån anses såsom personella, bland hvilka särskildt åberopats aflöningsstaterna för Mariebergs ammunitionsfabrik och Carl Gustafs stads gevärsfaktori samt omkostnads- och underhållsstaten för Artilleri- och ingeniörhögskolan.

Under erinran, att samtliga ifrågavarande utgifter blifvit af Artilleridepartementet bestridda i enlighet med de af Eders Kongl. Maj:t nådigst fastställda stater, anser sig Departementet, med anledning af anmärkningen, böra särskildt påpeka, att berörda personella utgifter vid Mariebergs ammunitionsfabrik och vid Carl Gustafs stads gevärsfaktori bestå uti aflöning och arfvoden till personer, hvilka omhänderhafva krigsmaterielen eller äro sysselsatta med arbeten för dylik materiels förfärdigande, hvadan berörda kostnader stå uti nära sammanhang med öfriga utgifter för materielen och följaktligen torde fortfarande böra bestridas af ifrågavarande anslag, äfvensom att de utgifter, hvilka utgå enligt den af Eders Kongl. Maj:t i nåder fastställda omkostnads- och underhållsstat för Artilleri- och ingeniörhögskolan, näppeligen kunna sägas vara »personela», om icke derunder möjligen skulle kunna räknas reseersättningar, ty samtliga öfriga utgifterna enligt berörda nådiga stat utgå numera enligt följande titlar:

1) »bibliotekets, fysiska kabinettets och kemiska laboratoriets underhåll samt nya läroböckers utarbetande och tryckning;
2) praktiska öfningar;
3) ved och belysning;
4) vattenförbrukningsafgift;
5) inventariers underhåll;
6) skrifmaterialier;
7) städning och tvätt;
8) renhållning;
9) extra utgifter.»

Af Revisorerne har äfven anmälts, att granskningen af berörda anslags användande för landtförsvarets behof försvårats derigenom, att talrika omföringar förekomma, icke allenast inom anslaget och dess särskilda utgiftstitlar, utan äfven till och från andra anslag, samt att med anledning häraf i Revisorernes tanke omföringarna borde, derest de icke kunde helt och hållet uteslutas, åtminstone i möjligaste mån inskränkas.

Hvad beträffar omföringarna inom samma anslag, så afse dessa endast godtgörandet af brister å vissa titlar med behållning å andra, till förekommande af annars med tiden uppstående stora balanser, derest det approximativt beräknade beloppet för utgifternas bestridande å någon viss titel visat sig otillräckligt; och då Riksdagen icke anvisat medel under några vissa uppräknade titlar, samt hela åtgärden inskränker sig till en enkel bokföringsfråga, synes anmärkningen härutinnan böra förfalla.

Vidkommande omföringarna från ett till annat anslag, så äro dessa en naturlig följd dels deraf, att Artilleridepartementet förskottsvis utbetalar åtskilliga kostnader, hvilka skola af andra Arméförvaltningens departement i sista hand bestridas — såsom besigtningskostnader, att godtgöras från an-

slaget till rese- och traktamentspenningar, hvilket anslag omhänderhafves af Arméförvaltningens Civila departement, kostnader för artilleriets skjutskola, hvilka utgifter godtgöras af det under Civila departementets förvaltning varande anslaget för artilleriet, för beväringens målskjutningskostnader, m. m., som godtgöras af anslaget till beväringsmanskapets vapenöfningar, hvilket anslag omhänderhafves af Arméförvaltningens Intendentsdepartement, m. m. — dels ock deraf, att, sedan redovisning inkommit för i klump erhållna förskottsmedel, hvilka blifvit för flera olika ändamål använda, omföring i räkenskaperna måste ske i den mån så erfordras, för att hvarje anslag eller extra anslag må drabbas af så stor kostnad som vederbör.

Revisorerne hafva vidare anmärkt, att, utom de i riksstaten anslagna medel, anslaget egde andra och högst betydliga tillgångar i uppbördsmedel, hvilka voro i hufvudboken sammanförda med omföringar inom anslaget, så att svårighet mötte att varseblifva, huru vida dessa medel härledde sig från omföringar eller voro verkliga uppbördsmedel.

Orsaken till anmärkta förhållandet har varit den, att uti det för Arméförvaltningens anslagsbok fastställda formulär icke funnits någon särskild kolumn för anteckning af omföringarna, hvilka följaktligen upptagits under rubriken »extra inkomster, inlevererade i Arméförvaltningens kassa». Emellertid har nytt formulär för anslagsbok blifvit antaget, att användas från och med år 1886, hvadan anmärkta förhållandet derigenom för framtiden kan förekommas.

Då i sammanhang härmed Revisorerne ansett sig böra framhålla, att »krigsstyrelsen genom dessa medel eger tillgång till utgifter, hvilka icke äro afsedda i statsregleringen och hvilka alldeles undandraga sig Riksdagens vetskap till den tidpunkt, då resultatet af Revisorernes granskning framlägges», anser sig Arméförvaltningen å Artilleridepartementet böra bemöta denna anmärkning med den erinran, att ojemförligt största delen af den Artilleridepartementet tillkommande extra uppbörd inflyter genom försäljning dels af gevärspersedlar, hufvudsakligen af äldre modell, dels ock af ammunition till skarpskytteföreningar, till hvilkas uppmuntrande Riksdagen årligen anvisar ej obetydliga belopp, att af dessa inkomster, som icke kunna på förhand beräknas, de förstnämnda uppdebiteras under anslaget försvarsverket till lands i allmänhet å titeln »Influtne medel för försålde gevärspersedlar», hvilka medel icke användas till utgifters bestridande utan efter Eders Kongl. Maj:ts egna nådiga föreskrifter, samt att inflytande försäljningsmedel för ammunition användas till förökande af ammunitionstillverkningen i den mån befintliga lokaler och maskiner sådant medgifva.

Vidare hafva Revisorerne omnämnt, att granskningen af Arméförvaltningens räkenskaper försvåras genom bristfällig hänvisning till och anordning af verifikationerna, med anledning hvaraf Artilleridepartementet får an-

föra, att, ehuru Departementet genom cirkulärskrifvelser och ofta förnyade påminnelser erinrar vederbörande att icke uti ett missiv insända handlingar, som beröra olika ämnen, sådant likväl icke efterkommes, hvadan ock måste inträffa, att å missivet måste tecknas beslut om anordningar från flera olika anslag eller anslagstitlar, samt att häraf jemväl blir en följd, att verifikationshandlingarna icke alltid kunna placeras vid vederbörande anordningar. Emellertid finnes numera i början af hvart verifikationsband från Artilleridepartementet en hänvisning till placeringen af de verifikationshandlingar, hvilka icke äro anordningarna bilagda.

Revisorerne hafva ytterligare anfört, beträffande Artilleridepartementets räkenskaper, att sammandrag, utvisande så väl uppbördsmedlen från kassakontot och från förskottskontot som ock utgiftsbeloppen, saknades, så att endast genom hopsummering af flera smärre sammandrag kunde erhållas de i hufvudboken utförda summor; med anledning hvaraf Artilleridepartementet härmed skolat upplysa, att vid hvarje särskild titel finnes fogadt sammandrag öfver inkomsterna, utgifterna och oredovisade förskott, för den händelse sådana förekomma, att föreskrift saknas rörande biläggande vid räkenskaperna af mera omfattande sammandrag, men att dylika likväl hållits Revisorerne tillgängliga från Artilleridepartementet, hvarest sådana sammandrag upprättats af den person, som verkstält bokslutet.

Stockholm den 2 December 1885.

C. G:son LEIJONHUFVUD.

A. E. MALMGREN.
Ref.

C. G. HJÄRNE.

Hj. Eklundh.

Kongl. Arméförvaltningens å Fortifikationsdepartementet
underdåniga yttrande i anledning af Riksdagens revisorers framställningar vid granskning af departementets räkenskaper för år 1883.

Genom remiss har Eders Kongl. Maj:t anbefalt Arméförvaltningen å vederbörande departement att med anledning af Riksdagens revisorers berättelse om verkställd granskning af statsverkets jemte dertill hörande fonders tillstånd, styrelse och förvaltning under år 1883 afgifva underdåniga utlåtanden.

Till åtlydnad häraf får Arméförvaltningen å Fortifikationsdepartementet i underdånighet anföra:

Uti § 4 af berättelsen hafva Revisorerne framhållit, bland annat, att, sedan Kongl. Maj:t genom nådigt bref den 2 Mars 1883 anvisat ett belopp af 74,000 kronor för uppförande vid Karlsborgs fästning af ett trossvagnsskjul samt bemyndigat chefen för Fortifikationen att ombesörja arbetets utförande antingen medelst entreprenad eller under hand, allt efter som det förra eller senare sättet af honom kunde pröfvas vara för kronan fördelaktigast, samt bemälde chef med anledning häraf anbefalt fortifikationsbefälhafvaren å Karlsborg att inkomma med förslag till arbetets utförande och uppgifvit de alternativ, som dervid kunde ifrågasättas, nemligen att arbetet antingen helt och hållet utfördes direkt genom fortifikationsbefälhafvaren genom fästningsbyggnadens egna arbetare eller ock, helt och hållet eller till vissa delar, på entreprenad af entreprenör, så har sistnämnde befälhafvare utan särskildt angifna skäl föreslagit, att arbetet skulle utföras genom hans försorg af fästningens egna arbetare, i enlighet med hvilket förslag ett trossvagnsskjul för 390 åkdon äfven blifvit å fästningen uppfördt; — hvarjemte Revisorerne anfört, hurusom, vid jemförelse dels mellan kostnaden för nämnda byggnad och för ett genom entreprenör uppfördt förrådsskjul af sten för fästnings- och positionsartilleri, hvarför kostnaden, som beräknats till 72,000 kronor, uppgått till endast 56,619 kronor 46 öre, och dels mellan de olika system, som för uppförandet af ifrågavarande, för ungefär likartade ändamål afsedda och samtidigt uppförda byggnader, det syntes framgå, att den byggnad, som uppförts af entreprenör, på samma gång den af syneförrättarne befunnits i allo tillfredsställande, visat ett för statsverket med afseende å kostnaden gynsammare resultat än den af fästningens egna arbetare uppförda byggnad.

Med anledning häraf får Arméförvaltningen öfverlemna och såsom eget utlåtande i underdånighet åberopa ett af chefen för Fortifikationen den 2 innevarande månad afgifvet skriftligt anförande tillika med fortifikationsbefälhafvarens å Karlsborg dervid fogade skrifvelse af den 27 sistlidne November jemte till samma skrifvelse hörande bilagor.

Tillika får Arméförvaltningen, med anledning af att Revisorerne ansett sig böra fästa Riksdagens uppmärksamhet derå, att afvikelse skulle skett från det ännu gällande auktionsreglementet af den 20 December 1825, samt påpekat vigten deraf att reglementet, om det befunnits föråldradt, borde ändras, i underdånighet anmäla, att det förslag till nytt auktionsreglemente, som Eders Kongl. Maj:t redan för en tid sedan uppdragit åt Armé- och Marinförvaltningarna att utarbeta, nu är i det närmaste fullbordadt och innan kort kommer att Eders Kongl. Maj:ts nådiga pröfning underställas.

Derjemte hafva Revisorerne, hvad beträffar Karlsborgs fästnings redo-

görelse för de så kallade extra medlen, anmärkt, att, ehuru denna redogörelse omfattade ett flertal för fästningsbyggnaden afsedda medel, nemligen dels det af Riksdagen beviljade extra anslaget och dels särskilda af Eders Kongl. Maj:t anvisade summor, sammandrag likväl saknades öfver de utgifter, som med hvarje särskild medelstillgång blifvit bestridda, ett förhållande, som medfört svårighet vid granskningen af samma medels användning; i sammanhang hvarmed Revisorerne uttalat såsom sin åsigt, att det vore önskligt, om för framtiden räkenskaperna blefve så inrättade, att ur dem kunde utan svårighet eller framställande af särskilda frågor erhållas upplysning om den för hvarje år å hvarje särskild byggnad vid fästningen använda kostnad, så snart denna kostnad, såsom i förevarande fall skett, af Eders Kongl. Maj:t anvisats af särskilda medel.

Med anledning häraf får Arméförvaltningen i underdånighet framhålla:

Att särskildt för hvarje räkenskapsår åstadkomma en sådan utredning, som Revisorerne synas åsyfta, skulle möta stora svårigheter och vålla en högst vidlyftig och betungande bokföring, utan att med de ifrågasatta utgifterna, sådana de vid årets utgång kunde framläggas, ändock vunnes resultatet att tillförlitligt visa kostnaden för hvarje särskildt arbete. Större delen af de vid fästningsbyggnaden förekommande utgifterna, såsom: för anskaffning af materialier, för arbetsmanskapets aflöning och sjukvård, m. m., måste nemligen i anseende till sin beskaffenhet i räkenskaperna redovisas dels under titel materialförrådet, dels under aflöning, dels under så kallad sumköp m. m. Genom särskilda arbetsjournaler och reqvisitionssammandrag erhålles uppgift på de kostnader af olika slag, som belasta ett visst arbete, hvartill ytterligare kommer en viss andel af sådana utgifter, som äro gemensamma för alla under arbetstiden utförda arbeten. Sådana uträkningar utföras äfven och ingå uti byggnadsräkningarna, som insändas till chefen för Fortifikationen. Men dels kunna dessa sammandrag ej uppgöras förr, än sedan de till Kammarrätten ingående redovisningarna blifvit afslutade och insända, dels lemna de inga fullständiga resultat förr än året efter det, hvarunder ifrågavarande arbete eller byggnad blifvit fullständigt afslutad, och då alla utgifter, ofta nog under flera år, blifvit för dess utförande bestridda. Ej sällan händer det, att en eller annan mindre post ej kan bestämmas och inberäknas i slutresultatet förr än ganska långt efter arbetets hufvudsakliga afslutande.

Det framgår häraf att sådana uppgifter, som Revisorerne synas afse, i vanliga fall ej kunna åtfölja årets räkenskaper, men å andra sidan att de alltid någon tid senare kunna meddelas fullt tillförlitliga, under antagande att Revisorerne åtnöja sig med de uppgifter, som erhållas genom af fortifikationsbefälhafvaren och arbetschefen attesterade utdrag ur materialredogörelser och aflöningslistor. Är deremot Revisorernes mening den, att dessa

sammandrag skulle bestyrkas genom särskilda räkningar i detalj, då möter saken en nästan oöfvervinnelig svårighet och skulle erfordra ej endast särskilda räkenskaper, med skilda räkningar för hvarje arbete, utan ock skilda förråd för hvarje sådant, med dermed följande ökade omkostnader af flera slag.

Stockholm den 3 December 1885.

B. ABR. LEIJONHUFVUD.

A. E. MALMGREN.
Ref.

H. ELLIOT.

L. R. Lindbohm.

Chefens
för Kongl. Fortifikationen
yttrande.

Till Kongl. Arméförvaltningens Fortifikationsdepartement.

Sedan Kongl. Arméförvaltningen från fortifikationsbefälhafvaren å Karlsborg infordrat utlåtande med anledning af Riksdagens revisorers anmärkning angående ett å Karlsborgs fästning genom samme befälhafvare uppfördt trossvagnsskjul, får jag härmed äran öfversända nämnde befälhafvares genom mig insända förklaringar och dervid för egen del anföra följande.

Statsrevisorerne hafva fäst sin uppmärksamhet dervid, att en del byggnader inom fästningen för landtförsvarets räkning blifvit uppförda genom fortifikationsbefälhafvarens försorg med fästningens egna arbetare, under det att andra, efter utbjudande på offentlig auktion, öfvertagits och utförts af entreprenör, och synas Revisorerne antaga, att detta senare sättet, som öfverensstämmer med föreskriften uti 1825 års auktionsreglemente, skulle vara att vid alla tillfällen föredraga. Särskildt fästa sig Revisorerne dervid, att det år 1883 uppförda trossvagnsskjulet ej blifvit utbjudet på entreprenad, under det att detta egt rum med ett år 1884 uppbygdt likartadt skjul för artilleriets behof, för hvilket senare kostnaden uppgått till lägre belopp än för det förra.

I afseende på de olika sätten för större byggnadsarbetens utförande har erfarenheten ingalunda visat, att entreprenadauktion under alla förhållanden leder till ett verkligen godt resultat. Då i vårt land ännu inga särskilda kompetensvilkor finnas stadgade för den som vill uppträda som bygg-

mästare, och då enligt 1825 års auktionsreglemente »alla rikets undersåter, af hvad stånd, *vilkor* och *yrke* det vara må, ega att göra anbud», så kan ej förhindras, att sådana anbud göras af personer, som ingalunda äro i besittning af sådana tekniska kunskaper, som äro oundgängliga för utförandet af ett större byggnadsarbete, eller af spekulanter, som ingalunda äro egare af ett för arbetets ändamålsenliga utförande välbehöfligt kapital, utan hufvudsakligen derför lita på de förskott de kunna betinga sig. Om nu en spekulant redan förr gjort sig känd såsom underhaltig byggmästare eller såsom varande i ekonomiskt dålig ställning, kan visserligen hans anbud af dessa skäl förkastas. Men är han antingen okänd eller äro de mot hans kompetens i ena eller andra hänseendet hysta misstankar ej juridiskt bevisliga, så är det ofta nog svårt att efter en entreprenadauktion neka honom att åtaga sig ett arbete, för hvars utförande han ingifvit det lägsta anbudet, åtföljdt af en borgensförbindelse, som ej heller kunnat juridiskt underkännas. Men har man på sådant sätt fått en entreprenör, som i ena eller andra hänseendet befinnes underhaltig, så är äfven den strängaste kontroll vid arbetets utförande sällan i stånd att åstadkomma ett verkligen godt byggnadsarbete; man vinner dermed föga mera, än att så väl materialierna som det tekniska utförandet nätt och jemnt ej kunna lagligen kasseras, d. v. s. att arbetet i sjelfva verket ej blir sådant, som man haft rätt att vänta och begära. Af sådana byggnadsentreprenader har Arméförvaltningen haft en ej ringa erfarenhet. Hufvudsaken vid en entreprenadauktion är ej att nedpressa priset till det lägsta möjliga, utan att få arbetet utfördt af en tekniskt duglig och i allt öfrigt solid person. Detta har ock länge varit insedt både af Kongl. Maj:ts regering, som allt emellan, med afvikelse från 1825 års auktionsreglemente, föreskrifvit än att »anbud skulle infordras» — således utan entreprenadauktion — än öfverlåtit åt Arméförvaltningen eller underordnad myndighet att pröfva, hvilket sätt för byggnadsarbetets utförande under för handen varande omständigheter kunde anses rättast.

Det torde ock knappast behöfva påminnas derom, att det ej gerna faller en enskild person, som vill låta uppföra ett hus åt sig, in att anställa en entreprenadauktion för att upplåta arbetet åt den som gör lägsta anbudet, oberoende af hvad han är eller eger.

Hvad nu särskildt angår det 1883 å Karlsborg uppförda skjulet för trossfordon, innehöll det Kongl. brefvet derom, på sätt af Revisionen blifvit anfördt, bemyndigande för chefen för Fortifikationen att ombesörja arbetets utförande antingen medelst entreprenad eller under hand. I det yttrande, som med anledning häraf af chefen för Fortifikationen infordrades från fortifikationsbefälhafvaren å Karlsborg, tillstyrkte denne att arbetet skulle få utföras af fästningens egna arbetare. Visserligen uppgåfvos i detta officiella yttrande ej de skäl, hvarpå fortifikationsbefälhafvaren grundade sagda till-

styrkan, men de blefvo dock på annat sätt meddelade chefen för Fortifikationen, och voro desamma, som nu af fortifikationsbefälhafvaren anföras uti bilagda förklaring, och ansågos äfven af chefen för Fortifikationen vara tillfyllestgörande, och har jag dervid nu intet att tillägga.

Hvad angår anledningen dertill, att detta af fästningsbyggnaden sjelf uppförda skjul kostade mera än det följande år genom entreprenad för artilleriets räkning uppförda, får jag hänvisa till fortifikationsbefälhafvarens förklaring, hvaraf hufvudsakligen framgår, *dels* att intendenturskjulet är större än artilleriets, *dels* att materialierna fallit i pris ej obetydligen från 1883 till 1884, *dels* ock att entreprenören, som är en fullt trovärdig man, enligt lemnad uppgift gjort en förlust af öfver 2,500 kronor på artilleriskjulet.

Hvad slutligen angår de anmärkningar, som vid trossfordonsskjulets aflemnande gjordes rörande taket å byggnaden, så berodde de på takkonstruktionen och hade intet att göra med det system, som tillämpats vid skjulets uppförande. Förhållandet var nemligen, att dessa skjul äro mycket breda, och taken hafva endast en ringa resning, för att minska vindfånget och virkesåtgången. För att uppbära taken äro derför ett stort antal vertikala stolpar anbragte från skjulets golf till takstolarne, hvilka stolpar dock i någon mån minska utrymmet i skjulen och försvåra fordonens placering och skötsel. Vid det första af dessa skjul, det ifrågavarande trossfordonsskjulet, ville man derför försöka att minska antalet stolpar, men motsåg ock från början att taket derigenom möjligen skulle blifva nog svagt, hvarför äfven genast bestämdes, hvilka förstärkningar i sådant fall borde anbringas, hvarjemte penningar för detta ändamål reserverades. Då vid besigtningen takkonstruktionen ansågs nog svag, tillsattes de förut bestämda förstärkningarna, och taket har sedermera ej gifvit anledning till någon anmärkning.

Stockholm den 2 December 1885.

B. ABR. LEIJONHUFVUD.
Chef för Kongl. Fortifikationen.

A. Berglund.

Fortifikationsbefälhafvarens å Karlsborg förklaring.

Till Kongl. Arméförvaltningens Fortifikationsdepartement.

Med anledning af Departementets skrifvelse n:r 1069 af den 24 November rörande af Riksdagens revisorer gjorda anmärkningar dels öfver

sättet för utförandet af intendenturens trossvagnsskjul härstädes och dels öfver kostnaden, får jag vördsammast anföra följande.

I skrifvelse från chefen för Kongl. Fortifikationen af den 5 April 1883 anmodades jag inkomma med förslag till utförande af ifrågavarande skjul, hvarvid jag hade att välja mellan tre, i Revisorernes berättelse äfven omnämnda alternativ.

Bland dessa kunde endast tvenne komma i öfvervägande, nemligen: arbetets utförande helt och hållet antingen af fästningsbyggnaden eller af entreprenör, ty erfarenheten har visat, att tvistigheter lätt uppstå, då flere hafva hand om en byggnads utförande.

Det återstod mig således valet mellan att antingen sjelf ikläda mig ansvaret och omsorgen om utförandet med dertill hörande anskaffning af materialier, eller öfverlemna detta åt en entreprenör. Mot detta senare sätt för arbetets utförande talade flera under föregående år gjorda erfarenhetsrön så väl vid utförandet af volontäretablissementet som hufvudvallens förrådshvalf m. m. och i synnerhet den omständigheten, att, då hvarken ritning eller byggnadsplats voro godkända, det antagligen skulle dröja, innan arbetet kunde påbörjas.

Att denna min uppfattning var rigtig skola här nedan åberopade handlingar utvisa, och tillåter jag mig äfven vördsammast påpeka, hvilka svårigheter som uppstått, om arbetet utbjudits på entreprenad.

Som den först uppgjorda ritningen till meromnämnda skjul, till följd deraf att platsen för dess uppförande blifvit förändrad, ej lämpade sig för den nya byggnadsplatsen, erhöll jag genom förutnämnda skrifvelse af den 5 April befallning att uppgöra ny ritning, hvilken insändes till chefen för Kongl. Fortifikationen den 26 Maj, hvarefter jag genom skrifvelse af den 15 Juni, som kom mig till handa den 17 i samma månad, erhöll befallning att gå i författning om arbetets utförande.

Hade jag då, under förutsättning af att arbetet skolat utföras på entreprenad, utarbetat förslag till kontrakt och utskrifning af kungörelsen samt sedan enligt föreskrifterna i 1825 års auktionsreglemente infordrat anbud och hållit auktion, så hade, med beräkning af nödig tid för pröfning af möjligen gjorda anbud, hälften af Augusti månad gått till ända, innan arbetet kunnat påbörjas.

En följd deraf hade med all sannolikhet blifvit, att ingen entreprenör vågat åtaga sig arbetet i slutet af sommaren, med risk att få murarne sönderfrusna under vintern, synnerligast som denna sommar blef ytterst regnig, utan hade det antagligen då måst uppskjutas till följande år; fästningsbyggnaden hade således ändock måst taga arbetet om händer, men då med nyssnämnda risk och stor svårighet att anskaffa materialier.

Äfven om en entreprenör kunnat förmås att åtaga sig och genast i Augusti börja detta arbete, skulle han säkerligen betingat sig sådant pris, att den anslagna summan varit otillräcklig. Det torde nemligen ej kunna bestridas, att stora svårigheter måste uppstå att i slutet af sommaren genast anskaffa erforderliga materialier till ett så stort byggnadsföretag som detta, exempelvis mer än 200,000 st. stor tegelsten och 25,500 löpfot bjelkar och sparrar m. m., så vida ej så stora förlag ligga i förråd, hvilket de byggmästare, som finnas här på orten, icke kunna förutsättas vara i besittning af.

Att genom en entreprenadauktion, hållen i slutet af Augusti månad, riskera arbetets uppskjutande till 1884, torde hafva varit mindre välbetänkt, då en af orsakerna till skjulets uppförande var behofvet af förvaringsrum för diverse intendenturfordon m. m., som voro magasinerade i ena hälften af ett äldre trossvagnsskjul, men borde derifrån borttagas för att bereda utrymme för den del af krigsbyggematerielen, som under ett par år måst provisoriskt inrymmas i hufvudvallens ännu icke uttorkade förrådshvalf, i hvilka den började taga skada.

Det var således önskligt, att det nya skjulet så fort som möjligt uppfördes, för att en sådan omflyttning skulle kunna ske.

Hade detta skäl ej förefunnits, skulle jag hafva förordat en entreprenadauktion icke i Augusti utan i December 1883 eller första dagarne i Januari påföljande år, då en entreprenör haft tid att bereda sig på utförandet under 1884, i hvilket fall ock, såsom det sedan visade sig, arbetet kunnat blifva billigare, derigenom att ett betydligt prisfall på alla materialier inträffade.

Ett längre uppskof kunde emellertid nu icke ifrågasättas, utan beslöt jag derför att förorda arbetets påbörjande omedelbart efter erhållet bemyndigande för mig att taga hand om utförandet, hvilket, som ofvan nämnts, skedde den 17 Juni. Derigenom att fästningsbyggnaden då påbörjade arbetet, kunde en del af förrådet, som i sin helhet afslutades i Juli 1884, redan i slutet af Juni upplåtas till indententurens disposition. Att detta icke förr än på hösten officielt togs i besittning af fästningsintendenturen torde berott deraf, att man önskade låta murarne så mycket som möjligt uttorka före inflyttningen.

Om till hvad jag här ofvan vördsammast anfört lägges ett slags förbindelse att förskaffa arbete åt den stam af murare och timmermän, som hafva sitt uppehälle af fästningsbyggnaden, men genom det ringa anslaget långa tider på året sakna arbete och i följd deraf hafva svårt att försörja sig och sina familjer, och sedan jag genom brefvexling med en mängd personer i Vester- och Östergötland försäkrat mig om, att erforderliga materialier kunde anskaffas till pris, som icke öfversteg kostnadsförslagets, så

torde jag hafva haft skäl för min i skrifvelsen till ehefen för Kongl. Fortifikationen af den 17 April gjorda tillstyrkan att uppföra trossvagnsskjulet genom fästningsbyggnadens försorg och med dess arbetare.

Att jag i ofvannämnda skrifvelse ej anförde mina skäl för denna tillstyrkan berodde derpå, att jag, genom att anföra dem jag här ofvan nödgas afgifva, skulle, åtminstone indirekt, uttalat ett klander deremot, att arbetets utförande så sent på året beslutades.

Beträffande uppförandet af artilleriets förrådsskjul, så ankom order härom redan den 20 Oktober 1883, hvarefter kungörelse om entreprenadauktion utsändes den 10 November samma år, och auktion förrättades den 8 Januari 1884. Äfven om Kongl. Maj:t ej uttryckligen anbefalt byggnadens utförande på entreprenad, hade i detta fall en sådan åtgärd ändock blifvit förordad, då tiden sådant medgaf utan olägenhet, ty en entreprenör hade här minst 3½ månader för anskaffande af materialier, hvilket, som förut framhållits, vida lättare kunde ske på vintern än på sommaren.

Jag öfvergår nu till besvarandet af Revisorernes anmärkning öfver intendenturskjulets stora kostnad i jemförelse med artilleriets.

Som redan i det föregående blifvit framhållet, torde denna till största delen få tillskrifvas så väl de mindre gynsamma konjunkturerna år 1883 än 1884 och vidare nödvändigheten att midt på sommaren anskaffa materialierna.

Af medgående, från Byggmästaren Jonsson i Sköfde afgifna intyg, Bil. 1, öfver diverse pris under åren 1883 och 1884 synes, att ett betydligt prisfall egde rum här på orten i början af sistnämnda år. Så t. ex. sjönk priset på virke från 60 till 36 öre pr kub.-fot och på tegel från 40 à 42 kronor till 35 kronor per 1,000.

Intendenturskjulet måste af denna orsak blifva betydligt dyrare än artilleriskjulet, äfven om de båda nu ifrågavarande byggnaderna varit lika stora.

Men detta är icke heller förhållandet. Bifogade jemförelsetablå, Bil. 2, utvisar, att så väl massorna i sin helhet äro större vid intendenturens skjul, beroende på husets större längd, 90 fot, och byggnadsplatsens ojemnhet, som ock på olika takkonstruktioner och understöttningar jemte affärgning m. m., som särskildt blifvit anbefalda.

Vid granskning af tablån finner man, att intendenturskjulet innehåller följande större massor, hvilka med beräkning af prisen 1883, angifna i Bil. 3 och 4, gifva nedanstående ökade kostnadssumma, nemligen:

8,000	kub.-fot	schaktmassa för grund	à	— 01	80: —
6,230	„	grundmur	„	— 45	2,803: 50
2,100	„	tegelmur samt ställningar	„	— 60	1,260: —
18,570	qv.-fot	hyflad plansten	„	— 50	9,285: —
1,100	„	rappning	„	— 07	77: —
				Transport	13,505: 50

		Transport		13,505: 50
6,345	qv.-fot takyta af asfaltpapp på bräder jemte tjärstrykning	à	— 30	1,903: 50
450	„ takpanel	„	— 22	99: —
450	„ målning af takpanel	„	— 05	22: 50
66	löpfot stuprör	„	— 70	46: 20
182	„ hängrännor	„	— 50	91: —
10	st. portar med beslag	„	50 —	500: —
2,107	kub.-fot bärlinor, takstolsvirke och golfbjelkar af 9½″×7¼″ trä	„	— 57	1,200: 99
325	„ takstolsdelar af 6″×8″ trä	„	— 50	162: 50
742	„ stolpar af 7″×7½″ trä	„	— 53	393: 26
535	„ sträfvor af 6″×6″ trä	„	— 50	267: 50
14	„ åsar af 3,5″×4,5″ trä	„	— 58	8: 12
1,550	qv.-fot golf af 2″ plank	„	— 30	465: —
38,000	kub.-fot fyllning, framforslad med vagn	„	— 02	760: —
14,660	qv.-fot affärgning och uppdragning af fogar	„	— 03,3	483: 78
1,630	„ strykning med asfalttjära	„	— 02	32: 60
1	st. innertrappa af trä	„	— —	66: —
	hvartill kommer:			
3,723	kub.-fot virkestransport från lastbrygga och jernväg till byggnadsplatsen samt diverse förrådskostnader		— 10	372: 30
	Arbetskostnad för 10 takstolar, diverse bärbjelkar och stolpar		— —	242: —
	Spik och skarfjern till d:o d:o		— —	233: —
		Summa		20,854: 75

Härifrån afgår:

11,567	qv.-fot större yta rå kalksten i artilleriskjulet à 26 öre	3,007: 42	
300	kub.-fot 6″×6″ sparr à 36 öre	108: —	
209	„ 5″×5″ „ „ 36 „	75: 24	3,190: 66
	Återstår ökad kostnad kronor		17,664: 09.

Om till denna större kostnad, förorsakad af de större massorna, lägges prisskilnaden under meromnämnda år endast på tegel och virke, eller 4 öre per kub.-fot tegelmur och 24 öre per kub.-fot för virket, så synes, att 20,492 kub.-fot tegelmur under år 1883 kostade 819,68 kronor och 8,275 kub.-fot bjelkar och sparr 1,986 kronor, eller tillsammans 2,805,68 kronor mer än följande år, samt att intendenturskjulet icke, med fäst afseende på förutnämnda förhållanden, kunnat blifva billigare.

Slutligen bifogar jag ett från Byggmästaren Jonsson infordradt intyg, Bil. 5, öfver den bokförda kostnaden för det af honom uppförda fordonsskjulet åt artilleriet, hvaraf framgår, att sagde byggmästare vid detta arbete, som utom jernstaket m. m. kostade honom 55,059,42 kronor, gjorde en förlust af 2,559,42 kronor.

Karlsborg den 27 November 1885.

V. NORRMAN.
Fortifikations-befälhafvare.

Bil. 1.

På begäran får jag härmed intyga:

att det *virke*, som under vintern *1884* upphandlades af Herr C. J. Friberg på Årtekärr till artilleriets fordonsskjul, kostade på byggnadsplatsen 36 öre kub.-foten;

att *teglet* till samma byggnad från Harje tegelbruksbolag kostade under ofvannämnda år, fritt skutbord, 35 kronar pr 1,000 stycken;

att *virket* till salpeterskjulet, som den 11 Juli samma år upphandlades, kostade 50 öre per kubikfot vid Undenäs brygga, hvartill kommer transport- och upplastningskostnad 10 öre;

att *teglet* under år *1883* kostade, fritt Jönköpings lastagebrygga, 40 kronor per 1,000 till Handelsbanken derstädes; samt

att *tegel* till en elementarskola för flickor i Jönköping kostade i år 42 kronor per 1,000 fritt om skutbord derstädes.

Sköfde den 26 November 1885.

F. Jonsson.
Byggmästare.

Bil. 2.

Tablå,

utvisande materialåtgången m. m. vid intendenturens och artilleriets fordonsskjul.

		Intendentur-skjulet.	Artilleri-skjulet.
Grundgräfning	kub.-stgr	28,000	20,000
Grundmur	„	24,000	17,769
Tegelmur	„	22,600	20,492
Golf af hyflad plansten	qv.-fot	25,534	— —
„ „ rå „	„	16,062	35,489
Rabatt af „ „	„	7,860	— —
„ „ hyflad „	„	— —	6,960

		Intendentur-skjulet.	Artilleri-skjulet.
Invändig rappning	qv.-fot	6,534	5,434
Tak af asfaltpapp å bräder	„	50,830	44,485
Hyflad och spåntad samt oljemålad takpanel	„	3,932	3,482
Stuprör	löpfot	308	242
Hängande öppna rännor	„	1,442	1,260
Fönster med jerngaller	st.	2	2
Portar med beslag	„	54	44
Bärlinor, takstolsvirke och golfbjelkar af $9\frac{1}{2}''\times7\frac{1}{4}''$ trä	kub.-fot	7,107	5,000
Takstolsdelar af $6''\times8''$ trä	„	1,375	1,050
Stolpar af $7''\times7\frac{1}{2}''$ trä	„	742	— —
„ „ $6''\times6''$ „	„	— —	300
Sträfvor „ $6''\times6''$ „	„	535	— —
„ „ $5''\times5''$ „	„	— —	209
Åsar „ $3,''5\times4,''5$ „	„	1,730	1,716
Golf af 2″ plank	qv.-fot	1,550	— —
Fyllning under golf och rabatt	kub.-stg.	65,000	27,000
Affärgning med rödfärg	qv.-fot	14,660	— —
Uppdragning af fogar med hvitkalk	„	14,660	— —
Strykning af sockel med asfalttjära	„	1,630	— —
Innertrappa	st.	1	— —

Karlsborg den 27 November 1885.

AXEL GYLLENCREUTZ.
Arbetsbefälhafvare.

O. F. HAVERMAN.
Posthafvande officer.

Bil. 3.

V. P. M.,

utvisande kostnaden för intendenturens fordonsskjul.

			à	Kronor.
Grundgräfning	kub.-fot	28,000	— 01	280: —
Grundmur af kalksten	„	24,000	— 45	10,800: —
Tegelmur jemte ställningar	„	22,600	— 60	13,560: —
Hyfladt golf	qv.-fot	25,534	— 50	12,767: —
Rå kalkstens-golf	„	16,062	— 26	4,176: 12
Rabatt af d:o	„	7,860	— 26	2,043: 60
Invändig rappning	„	6,534	— 07	457: 38
		Transport		44,084: 10

			Transport	44,084: 10.
Tak af asfaltpapp	qv.-fot	50,830	— 30	15,249: —
Hyflad och spåntad takpanel	„	3,932	— 22	865: 04.
Målning af dito	„	3,932	— 05	196: 60.
Stuprör	löpfot	308	— 70	215: 60.
Hängrännor	„	1,442	— 50	721: —
Fönster med galler	st.	2	25: —	50: —
Portar med beslag	„	54	50: —	2,700: —
Bärlinor, takstolsvirke och golfbjelkar af $9\frac{1}{2}'' \times 7\frac{1}{4}''$ trä	kub.-fot	7,107	— 57	4,050: 99.
Takstolsdelar af $6'' \times 8''$ trä	„	1,375	— 50	687: 50.
Stolpar af $7'' \times 7\frac{1}{2}''$ trä	„	742	— 53	393: 26.
Sträfvor af $6'' \times 6''$ trä	„	535	— 50	267: 50.
Åsar af $3'',5 \times 4'',5$	„	1,730	— 58	1,003: 40.
Golf af 2″ plank	qv.-fot	1,550	— 30	465: —
Fyllning under golf och rabatt	kub.-fot	65,000	— 02	1,300: —
Affärgning med rödfärg och uppdragning af fogar	qv.-fot	14,660	— 03,3	483: 78.
Strykning af sockel med asfalttjära	„	1,630	— 02	32: 60.
Innertrappa	st.	1	66: —	66: —
Arbetskostnad för diverse transporter af virke, uppsättning och hophuggning af 54 st. takstolar samt ståndare och bärbjelkar				1,168: 63.
			Summa	74,000: —

Karlsborg den 27 November 1885.

V. NORRMAN.
Fortifikationsbefälhafvare.

AXEL GYLLENCREUTZ.
Arbetsbefälhafvare.

Bil. 4.

V. P. M.

öfver prisen å de bjelkar och sparrar, som inköpts för intendenturens trossvagnsskjul under år 1883. Levereradt fritt dels vid fästningens lastbrygga och dels å jernbanevagn vid Karlsborgs station.

Bjelkar $8'' \times 10'' = 50$ öre per kub.-foten.
„ $7\frac{1}{4}'' \times 9\frac{1}{2}'' = 57$ „ „ „
„ $7\frac{1}{4}'' \times 9\frac{1}{4}'' = 55$ „ „ „

Bjelkar $7\frac{1}{4}'' \times 7\frac{1}{4}'' = 53$ öre per kub.-foten.
„ $6'' \times 8'' = 50$ „ „ „
Sparrar $3\frac{1}{2}'' \times 4\frac{1}{2}'' = 58$ „ „ „
Karlsborg den 25 November 1885.

C. A. Andersson.
Kassör och förrådsförvaltare vid Kongl. Fortifikationen.

Bil. 5.

På begäran får jag härmed intyga, att direkta utgiften för det af mig under år 1884 uppförda fordonsskjul för artilleriet utgjorde 55,059,42 kronor, oberäknadt jernstaket med sockel, hvadan jag på detta arbete gjorde en förlust af 2,559,42 kronor.

Sköfde den 26 November 1885.

F. Jonsson.
Byggmästare.

Kongl. Arméförvaltningens å Intendentsdepartementet
underdåniga utlåtande i anledning af hvad Riksdagens revisorer anfört vid granskning af departementets räkenskaper för år 1883.

Uti afgifven och genom nådig remiss till utlåtande af Arméförvaltningen öfverlemnad berättelse af den 14 sistlidne Oktober, angående verkställd granskning af statsverkets jemte dertill hörande fonders tillstånd, styrelse och förvaltning under år 1883, hafva Riksdagens revisorer, beträffande fjerde hufvudtiteln, under § 3, i hvad särskildt angår Intendentsdepartementets andel i statsanslaget för försvarsverket till lands i allmänhet, till en början erinrat, att fastän anslaget i riksstaten finnes uppfördt under rubriken »materielen» och sålunda ensamt för densamma synes böra utgå, bestridas dock med detsamma åtskilliga utgifter, som i mer eller mindre mån kunna anses såsom personella. Sålunda förekomma på Intendentsdepartementet: stat för slotts- och proviantmagasinet i Stockholm, stat för utredningsförrådet i

Stockholm och arfvoden till förrådsförvaltare äfvensom förrådsunderofficerare vid värfvade armén.

Vidkommande först det anmärkta förhållandet, att under anslaget finnas uppförda aflöningsstater för slotts- och proviantmagasinet i Stockholm samt utredningsförrådet dersammastädes, får Arméförvaltningen å Intendentsdepartementet underdånigst framhålla, att detta grundar sig på Riksdagens eget beslut. Dessa aflöningar funnos nemligen tillförene anvisade under anslaget för Arméförvaltningen, men affördes derifrån, sedan 1880 års Riksdag, med bifall till hvad uti Kongl. Maj:ts nådiga proposition angående statsverkets tillstånd och behof sagda år derom blifvit föreslaget, beslutat här ifrågavarande aflöningars öfverflyttande till och anvisande å Intendentsdepartementets andel i statsanslaget för försvarsverket till lands i allmänhet, hvarefter de nådiga aflöningsstaterna för personalen vid ofvanberörda magasin och förråd fastställdes den 28 Maj samma år.

Motiven för denna åtgärd föreligga uti det den nådiga propositionen vidfogade statsrådsprotokollet öfver landtförsvarsärenden af den 9 Januari 1880.

Dåvarande Statsrådet och Chefen för Landtförsvarsdepartementet anförde derom hufvudsakligen, att, om det än kunde anses vara utan allt för stor betydelse, under hvilken titel i riksstaten anslag för ett visst statsbehof är uppfördt, det dock förekomme åtskilliga skäl, som talade för den af lönereglerings komitén uti dess betänkande om Arméförvaltningens löneregler ing yttrade åsigt, att ifrågavarande förvaltningspersonal icke på det sätt sammanhänger med Arméförvaltningen såsom embetsverk, att den bör på dess stat uppföras, hvadan han varit betänkt på öfverflyttande af de för densamma afsedda aflöningsmedel till annan anslagstitel, hvarvid han för sin del funnit dem böra uppföras å Intendentsdepartementets andel i statsanslaget för försvarsverket till lands i allmänhet; och hemstälde Herr Statsrådet äfven, att en sådan åtgärd måtte hos Riksdagen nådigst föreslås, hvilket också vann nådigt bifall.

Det torde vid sådant förhållande ej tillkomma Arméförvaltningens Intendentsdepartement att ingå i yttrande om lämpligheten eller olämpligheten af en i dylik ordning tillkommen åtgärd.

Beträffande åter den omständigheten, att arfvodesbidrag åt förrådsförvaltare äfvensom åt förrådsunderofficerare vid värfvade armén utbetalas från nyssnämnda statsanslag, så finner detta sin naturliga förklaringsgrund uti sagde personals befattning med den materiel, som af anslaget bekostas och underhålles. De till förrådsförvaltare vid indelta armén och beväringstrupperna från anslaget utgående bidrag till arfvoden, uppgående till 4,850 kronor, utbetalas på grund af nådiga brefvet den 24 September 1880 och dermed följaktiga aflöningsstater. De ej allenast till förrådsunderofficerare vid

värfvade armén, utan äfven till dervarande regementskommissarier och förrådsförvaltaren vid Svea lifgarde utgående arfvodesandelar hafva deremot varit föremål äfven för Riksdagens pröfning i sammanhang med den allmänna reglering af värfvade arméns munderingsanslag (titeln värfvade regementenas beklädnad), hvilken egde rum vid 1878 års riksdag, och hvarvid specifika uträkningar å medelsbehofvet för hvarje särskildt regemente funnos handlingarna bifogade, å hvilka uträkningar jemväl berörda arfvodesandelar funnos upptagna.

Vidare erinra Revisorerne, att så väl denna omständighet (de personella utgifternas afförande å anslaget) som de mycket olikartade utgifter för materielen till de mest skiljaktiga föremål vid landtförsvaret, hvilka med anslaget skola bestridas, i hög grad försvåra bedömandet af dess användande för sitt ändamål samt inskränka Revisorernes deraf beroende kontroll till granskning af anslagets användande för landtförsvarets behof i allmänhet, en kontroll, som än ytterligare försvårades derigenom, att talrika omföringar förekomma, icke allenast *inom* anslaget, utan äfven till och ifrån *andra* anslag. Någon närmare granskning af anslagets användande för sitt ändamål syntes derför, enligt Revisorernes föreställning, icke kunna åstadkommas, förr än den del af de personella utgifterna, som ej kunde anses tillhöra anslaget, blifvit skild ifrån detsamma, samt användandet af dess öfriga delar blifvit närmare bestämdt, äfvensom omföringarna, om icke helt och hållet uteslutna, åtminstone i möjligaste mån inskränkta.

Den försvårade kontroll, som vid bedömandet af anslagets användande för sitt ändamål synts Revisorerne uppstå i följd af personella utgifters afförande derifrån, samt de mycket olikartade utgifter för materielen till de mest skiljaktiga föremål, som skola med anslagets tillgångar bestridas, torde, hvad Intendentsdepartementets andel i anslaget angår, knappast förefinnas. De till personalen vid slotts- och proviantmagasinet i Stockholm och utredningsförrådet dersammastädes äfvensom till en del förrådsförvaltare vid indelta armén och beväringstrupperna utgående aflöningar och arfvoden, som från anslaget utbetalas, finnas nemligen i de här ofvan omförmälda nådigst fastställda aflöningsstaterna noggrant bestämda och bokföras för sig å en särskild anslagstitel »Löner och arfvoden». De arfvodesandelar, som utgå till regementskommissarier och förrådsunderofficerare vid värfvade armén samt förrådsförvaltaren vid Svea lifgarde, finnas äfven till siffran noggrant bestämda och äro jemväl i den af Arméförvaltningen upprättade liggare öfver 4:de hufvudtitelns anslag fullständigt specificerade. Deras afförande tillsammans med de värfvade regementenas munderingsanslag, derunder de af Riksdagen anvisats och dit de äfven synas vara närmast hänförliga, torde dessutom, i anseende till deras obetydliga belopp i förhållande till sjelfva munderings-

kostnaderna, icke spela någon väsentlig rol vid bedömandet af dessa kostnaders belopp och anslagets behöriga användande i detta afseende.

Samtliga från anslaget utgående utgifter äro för öfrigt bestämda genom nådig stat, som årligen fastställes, och hvilken likaledes finnes in extenso intagen uti ofvannämnde liggare öfver 4:de hufvudtitelns anslag.

Oafsedt således om de personella utgifterna varda under anslaget fortfarande bibehållna eller derifrån skilda och af Riksdagen anvisade å andra anslagstillgångar under 4:de hufvudtiteln, synas några närmare bestämmelser om anslagets användande i öfrigt, än de redan gifna, ej vara af behofvet påkallade för underlättandet af den kontroll deröfver, som det tillkommer Riksdagens revisorer att utöfva.

Hvad vidare angår det ytterligare försvårandet af denna kontroll, som skulle ligga uti de talrika omföringarna emellan förevarande anslag och andra statsanslag och fonder, så torde detta, i hvad Intendentsdepartementets andel i anslaget angår, vara mera skenbart än verkligt.

Det ligger ju i sakens natur, att den för armén erforderliga beklädnadsmateriel, utredning och tross m. m. måste, för vinnande af bästa möjliga ekonomiska resultat, i större partier upphandlas och uppläggas i de centrala utredningsförråden för att vid behof tillhandahållas vederbörande regementen och corpser. Denna af olikartade varor och persedlar bestående materiel, hvilken egentligen har det syftet att finnas till reds vid mobilisering, företrädesvis af vissa klasser af beväringsmanskapet, men äfven delvis vid mobilisering af armén i dess helhet, måste dock, för nödig omsättning i förråden, under fredstid utlemnas till regementen och corpser för att ersätta hvad som under vanlig tjenstgöring och årliga öfningar förbrukas. Det är just den förnyade anskaffningen af denna materiel, som varit och fortfarande är en utaf ifrågavarande statsanslags hufvuduppgifter, ur Intendentsdepartementets synpunkt betraktadt. Men då underhållet af en dryg del utaf den hos indelta armén i bruk varande materielen, enligt Riksdagens särskilda anvisningar, skall bekostas ifrån andra anslagstillgångar, så bör naturligtvis åt anslaget för försvarsverket till lands i allmänhet beredas ersättning för den från anslagets tillgångar i första hand upphandlade materielen, i den mån den utlemnas till användning vid trupperna, från de anslag, som skola bekosta dess underhåll. Sådan ersättning kan dock i allmänhet icke beredas förstnämnda anslag på annat sätt än genom den bokföringsåtgärd, som benämnes omföring, der icke särskilda omständigheter nödvändiggöra kontant inbetalning, exempelvis från något regementes eller någon corps' beklädnadskassa, i hvilket fall den är hänförlig till den kontanta extra uppbörden å anslaget. Genom berörde omförings- eller inbetalningsåtgärd återbetalas sålunda i sjelfva verket till här ifrågavarande anslag endast hvad det för ändamålet förskjutit, hvarigenom krigsstyrelsen sättes i tillfälle att åter fylla

centralförråden med nya varor och persedlar i stället för de derifrån för särskilda ändamål utlemnade.

Att alldeles utesluta eller ens inskränka dessa omföringar är således icke möjligt.

Revisorerne anföra vidare, att, utom de i riksstaten anvisade medel, anslaget eger andra och högst betydliga tillgångar i *uppbördsmedel*, hvilkas belopp år 1883, enligt af Revisorerne lemnad särskild utredning (Tabell 25) utgjorde å Intendentsdepartementets andel i anslaget 419,246 kronor 96 öre; och anse sig Revisorerne tillika böra framhålla, att krigsstyrelsen genom dessa medel eger tillgång till utgifter, hvilka icke äro afsedda i statsregleringen och hvilka alldeles undandraga sig Riksdagens vetskap till den tidpunkt, då resultatet af Revisorernes granskning framlägges, men i afseende på hvilkas beskaffenhet och lämplighet Revisorerne icke kunde åstadkomma någon annan kontroll än att tillse, det de blifvit gjorda för landtförsvarets behof.

Med afseende å de uppbördsmedel, som influtit till anslaget, och hvaraf, såsom här ofvan omförmälts, belöper sig på Intendentsdepartementets andel af anslaget 419,246 kronor 96 öre, dels såsom verklig uppbörd med 173,424 kronor 93 öre, deraf 97,181 kronor 24 öre influtit till Arméförvaltningens kassa och 76,243 kronor 69 öre till ortmyndigheters kassor, dels ock under form af omföringar från andra anslag eller fonder med 245,822 kronor 3 öre, så visar sig vid närmare undersökning, att desamma endast utgöras af sådana medel, som, i enlighet med hvad här förut framhållits, böra tillfalla ett anslag, derifrån materiel i första hand anskaffas, eller med hvars tillgångar sådan skall underhållas och kompletteras i mån af slitning eller förbrukning för andra ändamål än de, för hvilka anslaget ursprungligen beräknats.

Bland de till Arméförvaltningens kassa för Intendentsdepartementets räkning influtna posterna, tillsammans 97,181 kronor 24 öre, förekomma endast 2:ne, som äro af någon betydenhet, hvaraf den ena posten, 89,538 kronor 21 öre, utgöres af kontanta ersättningar från indelta regementens beklädnadskassor för materialier och persedlar, hvilka utanordnats från förråden, för tillverkning eller komplettering af munderingspersedlar, den andra posten, 6,015 kronor 20 öre, utgöres af försäljningsmedel för kasserade odugliga persedlar, hvilka skola af anslaget bekostas och underhållas, och för hvars ersättande med nya persedlar försäljningsmedlen för de odugliga naturligen böra utgöra ett afsevärdt om än ringa bidrag och för sådant ändamål under anslaget uppdebiteras.

Bland de till ortmyndigheters kassor influtna posterna, sammanlagdt 76,243 kronor 69 öre, förekommer endast en post af någon betydenhet, nemligen 75,453 kronor 12 öre, som tillfallit titeln »värfvade regementenas

beklädnad». Utaf sistnämnda belopp utgöres största delen, eller 57,601 kronor 52 öre, af extra uppbörd, som uppdebiterats i förvaltningsdirektionens vid Pontonierbataljonen medelsredogörelse för munderingsanslaget år 1883 och som tillkommit på följande sätt: genom ogynsamma ekonomiska förhållanden hade nemligen vid 1881 års slut en större brist uppstått uti bataljonens munderingsanslag, hvadan Intendentsdepartementet, till hvars utlåtande ett af chefen för Fortifikationen på grund af dessa omständigheter afgifvet underdånigt memorial af den 19 April 1882 blifvit remitteradt, fann sig nödsakadt att, redan samma år, i afvaktan på ärendets behöriga utredning, för munderingsbestyrens upprätthållande försträckningsvis anordna 27,000 kronor, i afräkning å det för år 1883 utfallande munderingsanslaget, samt sedermera under sistnämnda år ytterligare 30,000 kronor, emot den ersättning, som kunde varda nådigst anvisad och äfven anvisades jemlikt nådiga brefvet den 18 Januari 1884. Det sålunda af bataljonen försträckningvis erhållna tillskottet, sammanlagdt 57,000 kronor, deraf 20,000 kronor endast upptogs inom linien i bataljonens munderingskostnadsredogörelse för år 1882, uppfördes först i 1883 års enahanda redogörelse såsom extra uppbörd och har derför äfven framträdt i samma års hufvudbok för Arméförvaltningen. Återstående 601 kronor 52 öre, likasom de öfriga uppbördsmedlen under här ifrågavarande anslagstitel, utgöras deremot till största delen af försäljningsmedel för förslitna och odugliga beklädnads- m. fl. persedlar, hvilka försäljningsmedel naturligtvis måste tillfalla vederbörande förvaltningsdirektioner vid värfvade armén såsom ett bidrag, om än ringa, till de förslitna persedlarnes ersättande med nya, helst som dessa direktioner äro skyldiga att, emot uppbärande af vissa begränsade årsanslag, ansvara för denna materiels vidmakthållande i komplett och dugligt skick.

Bland de genom omföringar anslaget för försvarsverket till lands i allmänhet tillförda inkomster från andra anslag eller fonder med 245,822 kronor 3 öre torde följande mera betydande poster erfordra någon närmare belysning, nemligen:

från anslaget till Marinregementet omförda 5,737 kronor 45 öre, hvilket belopp utgör slitningsersättning enligt nådigst stadgade grunder för kapotter, remtygs- och utredningspersedlar, som begagnats af garnisonskommenderingar i Karlskrona år 1883, och hvilka persedlar skola af anslaget för försvarsverket till lands i allmänhet bekostas och underhållas under möten och vanlig tjenstgöring, hvadan ock för deras begagnande vid andra tillfällen, såsom här vid en särskild kommendering, ersättning skall, enligt allmänna föreskrifter, utgå från det anslag eller den fond, som bestrider de öfriga kostnaderna för kommenderingen, och sålunda i förevarande fall från anslaget till Marinregementet;

från Fortifikationsdepartementets andel i statsanslaget för försvarsverket

till lands i allmänhet omförda 31,953 kronor 10 öre, af hvilket belopp 31,757 kronor 10 öre utgöra den på Intendentsdepartementet belöpande andel af de servismedel, hvilka Stockholms stad erlagt för år 1883 såsom bidrag till underhåll af Stockholms garnisonsregementens sängservispersedlar, och hvilka medel lämpligast synts böra under anslaget för försvarsverket till lands i allmänhet upptagas och redovisas i sammanhang med de från detta statsanslag utgående medel för samma ändamål vid öfriga värfvade garnisonstrupper, hvaremot återstående 196 kronor utgöra betalning för kronounionsflaggor, som för anslagets medel upphandlats, men uppå Fortifikationsdepartementets reqvisition utanordnats för ändamål, som det tillkommer detta departement att bekosta;

från anslaget till lif- och släpmunderingar vid rotehållsregementena och Vermlands fältjägarecorps omförda 72,115 kronor 15 öre, hvilket belopp utgör betalning för beklädnadsmaterialier och persedlar, som utanordnats från förråden till vederbörande regementen för nytillverkning och komplettering af beklädnadspersedlar, som skola bekostas och underhållas från detta anslag, och hvilken betalning, för undvikande af kontanta medels skickande fram och åter i landet, fått af regementena erläggas genom innehållning af de utanordnade materialiernas och persedlarnes värde å de regementena tillkommande munderingsanslagen för år 1883, samt sålunda allenast genom en omföringsåtgärd kunnat tillgodoföras anslaget för försvarsverket till lands i allmänhet, för hvars medelstillgångar merberörda materialier och persedlar upphandlats i första hand;

från fjerde hufvudtitelns allmänna besparingar omförda 100,914 kronor, af hvilket belopp 100,000 kronor anvisats jemlikt nådiga brefvet den 23 November 1883 till anskaffning af nya kapotter för en del rotehållsregementen, hvilka voro oundgängligen i behof deraf; och torde såsom skäl för beloppets upptagande och redovisande under nyssnämnda anslag få anföras, att öfriga tillgångar för kapotters anskaffning och underhåll, hvilka tillgångar ej hittills befunnits tillräckliga för nyuppsättning af kapotter, finnas å anslaget anvisade under titel »Indelta arméns utredning»;

från extra anslaget till underhåll af garnisonskommenderingar omförda 11,482 kronor 21 öre, hvilket belopp på nådig befallning förskjutits från anslaget till försvarsverket till lands i allmänhet, dels för underhåll af garnisonskommenderingar å Vaxholm, dels ock för dessa kommenderingar tillhandahållen materiel, som af sagda anslags tillgångar bekostas och underhålles, hvadan omföringsåtgärden sålunda endast varit en återbäring af hvad anslaget tillkommit;

från trosspassevolansfonden omförda 5,830 kronor 49 öre, hvilket belopp utgör betalning för trosspersedlar, som in natura anordnats från utredningsförråden till komplettering af rusthållsregementenas tross, hvars

underhåll och komplettering skall bekostas af det under denna fond redovisade och af Riksdagen årligen sedan år 1851 anvisade anslaget till trossens underhåll, hvadan ock, då sagde persedlar i första hand anskaffats för anslagets till försvarsverket till lands i allmänhet tillgångar, omföringsåtgärden endast innebär en återbetalning till detta anslag af hvad detsamma för ändamålet förskjutit; samt

från Norrbottens hästjägaresqvadrons fond omförda 10,392 kronor 40 öre, hvilket belopp utgör denna fonds bidrag till underhållet af beklädnads-, remtygs- och utrednings- samt sängservispersedlar m. m. för en del utaf Svea artilleriregementes 9:de samt hela dess 10:de batteri, som, jemlikt nådig bestämmelse, tills vidare förlagts vid regementets hufvudstation härstädes; och då, på framställning af regementets förvaltningsdirektion, Intendentsdepartementet af rent praktiska skäl funnit sig böra medgifva, att de belöpande kostnaderna för dessa truppdelars beklädnad och servis m. m. må få redovisas samfäldt med enahanda kostnader för den öfriga delen af nummerstyrkan vid regementets hufvudstation, har det ock befunnits nödvändigt att genom omföringsåtgärd öfverflytta erforderlig tillgång för ändamålet till statsanslaget för försvarsverket till lands i allmänhet, hvarifrån sistnämnda kostnader bestridas.

Öfriga genom omföringsåtgärd nyssbemälda anslag tillgodoförda poster finna äfven sin förklaring uti anslagets här ofvan framhållna uppgift att i första hand bekosta materiel af alla slag, som sedermera skall, i mån af dess utlemnande till bruk för särskilda ändamål, af andra tillgångar betalas.

Då dessa förhållanden äfven lära tydligt framgå af de hufvudboksverifikationer, som hafva afseende å Intendentsdepartementets andel i anslaget, torde Revisorernes antydan, »att krigsstyrelsen genom dessa medel eger tillgång till utgifter, hvilka icke äro afsedda i statsregleringen och hvilka alldeles undandraga sig Riksdagens vetskap till den tidpunkt, då resultatet af Revisorernes granskning framlägges», härmed hafva blifvit bemött.

Beträffande slutligen de jemväl å andra under Intendentsdepartementets förvaltning stälda statsanslag under fjerde hufvudtiteln förekommande uppbördsmedel, hvilkas belopp angifvits uti den revisionsberättelsen bifogade Tabell n:r 26, torde endast följande betydligare poster påkalla någon närmare belysning, nemligen:

å anslaget för Indelta arméns och Vermlands fältjägarecorps' vapenöfningar influtna 20,582 kronor 2 öre, att det å kassakonto upptagna beloppet deraf, 3,219 kronor 8 öre, till största delen, eller 2,723 kronor 23 öre, utgöres af medel, som återburits i anledning af Kammarrättens eller Intendentsdepartementets revisions anmärkningar emot anslaget tillhörande räkenskaper; att det å förskottskonto upptagna beloppet deraf, 16,627 kronor 50 öre, till största delen utgöres af fourrageersättning, inbetald hos

vederbörande ortmyndigheter för officerares vid indelta armén tjenstehästar, hvilka under mötena utfodrats på kronans bekostnad med utaf anslagets tillgångar upphandladt fourrage, emot kontant betalning enligt nådiga brefvet den 26 November 1875, samt att det under form af omföringar anslaget tillförda beloppet, 735 kronor 44 öre, utgöres af uti möteskostnadsräkenskaperna orätt afförda medel, som skolat af andra anslagsmedel gäldas och derför på detta sätt åter förts här ifrågavarande anslag till godo;

å anslaget för remontering och skoning m. m. af värfvade kavalleriets, artilleriets och fortifikationstruppernas hästar influtna 32,371 kronor 85 öre, att största delen deraf, eller det å kassakonto upptagna beloppet 31,886 kronor 52 öre, hufvudsakligen utgöres af betalning för försålde utrangerade nummerhästar vid värfvade armén, hvilka medel naturligtvis skolat komma anslaget till godo såsom bidrag för uppsättning af remonter i de utrangerade hästarnes ställe;

å anslaget till fourragering af artilleriets, värfvade kavalleriets samt fortifikationstruppernas hästar influtna 29,876 kronor 60 öre, att största delen deraf, eller det å förskottskonto upptagna beloppet 29,857 kronor 66 öre, hufvudsakligen utgöres af fourrageersättning, inbetald hos vederbörande ortmyndigheter för officerares vid värfvade armén tjenstehästar, som på kronans bekostnad utfodrats med fourrage, upphandladt för anslagets tillgångar, emot kontant betalning enligt nådiga brefvet den 26 November 1875;

å anslaget till mathållning för manskapet vid garnisonsregementena influtna 209,733 kronor 88 öre, att det å förskottskonto upptagna belopp deraf, 202,853 kronor 90 öre, till största delen, eller 201,876 kronor 49 öre, utgöres af den uppbörd, som ingår uti Karlsborgs proviantmagasins medelsräkenskap, samt är betalning för den proviant, som från magasinet tillhandahålles samtliga å fästningen förlagda stater, corpser och skolor från de dem anslagna underhållsmedel; och är det med dessa tillgångar kostnaderna för proviantupphandlingen vid magasinet successivt bestridas, hvadan det ock ansetts lämpligt att, då inkomsterna och utgifterna för denna magasinsrörelse måste på något sätt i Arméförvaltningens hufvudbok redovisas, inordna denna redovisning under här ifrågavarande anslag, som lemnar det väsentligaste bidraget för sagda magasinsrörelse; samt att det under form af omföringar anslaget tillförda beloppet, 6,570 kronor 31 öre, utgöres af ersättning för bröd, som af anslagets tillgångar bekostats, men utanordnats för att utspisas åt beväringsmanskapet å Ladugårdsgärdet och åt hofbeslagselever ur armén, som i hufvudstaden genomgått en undervisningskurs, och hvilket bröd sålunda skolat bekostas af andra medelstillgångar, hvadan ock betalning derför på sådant sätt tillgodoförts mathållningsanslaget;

å anslaget till beväringsmanskapets vapenöfningar influtna 7,217 kronor 49 öre, att det å kassakonto upptagna belopp deraf, 2,985 kronor 41 öre, till största delen, eller 2,814 kronor 55 öre, utgöres af medel, som återburits på grund af Kammarrättens eller Intendentsdepartementets revisions anmärkningar emot anslaget tillhörande räkenskaper; att det å förskottskonto upptagna belopp, 3,077 kronor 28 öre, utgöres dels af influtna böter jemte prisskilnad vid Kronobergs regemente för försummad leverans af mötesförnödenheter, dels ock af försäljningsmedel för under mötena använd säng- och lägerhalm m. m.; samt att det under form af omföringar anslaget tillförda beloppet, 1,154 kronor 80 öre, utgöres af uti möteskostnadsräkenskaperna orätt afförda medel, hvilka skolat af andra anslagsmedel gäldas och derför på detta sätt åter förts här ifrågavarande anslag till godo;

å anslaget för volontärskolor influtna 3,237 kronor 82 öre, att största delen deraf, eller det å förskottskonto upptagna beloppet 2,795 kronor 44 öre, hufvudsakligen utgöres af fourrageersättning för vid skolan kommenderade officerares tjenstehästar, hvilka på kronans bekostnad utfodrats under kommenderingstiden med fourrage, som för skolornas medel upphandlats, emot den i nådiga brefvet den 26 November 1875 stadgade ersättning; samt

å anslaget för en ridskola vid Strömsholm influtna medel, 5,074 kronor 39 öre, att största delen deraf, eller det å förskottskonto upptagna beloppet 5,066 kronor 94 öre, hufvudsakligen utgöres af sådan ersättning, som i nästföregående punkt säges.

I sammanhang härmed hafva äfven Revisorerne påpekat, att, hvad särskildt angår statsanslaget för försvarsverket till lands i allmänhet, sammandragen öfver inkomster och utgifter å Intendentsdepartementets andel deraf ej öfverensstämma med de i Arméförvaltningens hufvudbok uppförda belopp.

Intendentsdepartementet, som, i anledning af denna Riksdagens revisorers anmälan, under hand infordrat förklaring öfver förhållandet såväl af bokhållaren å Departementet som af vederbörande bokslutskamrerare, får, med öfverlemnande af desse tjenstemäns yttranden, för egen del underdånigst anföra, att, då genom den bokföringsåtgärd, hvilken framkallat den anmärkta skiljaktigheten, någon rubbning ej förorsakats uti ofvanberörda statsanslags verkliga ställning, Departementet ej har något att tillägga uti de afgifna förklaringarna.

Slutligen hafva Revisorerne uti § 5 af berättelsen, i anledning af ett besök, som genom deras delegerade gjorts vid det i staden Hernösand förlagda artillerietablissementet, anmält, att alla dertill hörande byggnader och öfningsfält befunnes på vidt skilda ställen inom och utanför staden, i hvilket afseende erinrats, dels att den i en gammal och förfallen träbyggnad in-

rymda kasernen, äfvensom de dertill hörande byggnaderna, vore belägna i ena ändan af den i längd temligen utsträckta staden, under det att fältförrådet vore förlagdt ett långt stycke utanför densamma åt annat håll och skildt från kasernen genom en hafsvik, dels att beväringsförrådet vore inrymdt på ett tredje ställe inuti sjelfva staden, dels ock att exercisfältet låge omkring ¼:dels mil utanför densamma, i motsatt rigtning mot kasernen, hvarförutom en synnerlig olägenhet syntes ligga deruti, att batteriadjutanten ej hade bostad i kasernen, samt att batteriets expedition måst inrymmas i en lokal på 10 à 15 minuters väg derifrån.

I följd af hvad sålunda blifvit härutinnan anmäldt, finner sig Intendentsdepartementet böra, i hvad på Departementet ankommer, underdånigst anföra, huru som dessa af Revisorerne nu påpekade olägenheter ingalunda å krigsstyrelsens sida lemnats obeaktade.

Sålunda uppdrogs redan genom nådig generalorder den 19 Mars 1875 åt nuvarande Statsrådet och Chefen för Landtförsvarsdepartementet att utse och till Eders Kongl. Maj:t inkomma med underdånigt förslag till lämplig förläggningsort i Jemtland åt Svea artilleriregementes nu delvis i hufvudstaden, delvis i Hernösand förlagda tvenne fotbatterier, hvartill äfven föreslogs trakten vid Östersund.

Vidare inhemtas af det den nådiga propositionen till 1884 års Riksdag angående statsverkets tillstånd och behof vidfogade utdrag af statsrådsprotokollet öfver landtförsvarsärenden den 9 Januari samma år, att föredraganden för dessa ärenden, på grund af gjord framställning utaf generalfälttygmästaren och chefen för artilleriet, funnit sig föranlåten hemställa om nämnda begge fotbatteriers förändrande till åkande batterier, och deras förläggande till Jemtland, hvarvid kommit i öfvervägande de ogynsamma förhållanden, under hvilka utbildningen vid dessa batterier för det närvarande måste bedrifvas för att hålla dem i stridsdugligt skick, förhållanden, hvilka, enligt chefens för artilleriet åsigt, utan tvifvel kunde i framtiden hafva till följd, att berörda batterier icke komme att motsvara det med dem åsyftade ändamål, att utgöra fullgod stam för ett till Norrlands försvar afsedt artilleri, och, hvad särskildt anginge den i Hernösand förlagda delen af 9:de batteriet, bland annat bestode deruti, att dervarande lokaler för vinteröfningarnas bedrifvande vore öfver höfvan inskränkta, samt att hvarken exercisfältet eller skjutfältet derstädes i nämnvärd grad tillfredsställde nutidens fordringar.

Sedan Eders Kongl. Maj:t, med bifall till hvad i ämnet blifvit hemställdt, behagat i ofvanberörda nådiga proposition föreslå Riksdagen beviljandet af de medel, som för en sådan organisation och förflyttning erfordrades, men denna nådiga framställning icke blef af Riksdagen bifallen, fann Eders Kongl. Maj:t godt att, på förnyad hemställan af generalfälttyg-

mästaren och chefen för artilleriet, till 1885 års Riksdag åter göra nådig framställning, i sammanhang med statsverkspropositionen, om medels beviljande för ändamålet, hvarvid det å nyo uttryckligen framhölls, huru som det icke vore af ringa vigt att ofvanberörda ogynsamma förhållanden, hvilkas afhjelpande under mer än 10 år stått på dagordningen, så snart som möjligt ändrades, och att första vilkoret derför vore, att de båda batterierna sammanfördes till en ny gemensam förläggningsort, nemligen trakten vid Östersund, som för batteriernas förläggning befunnits i alla afseenden synnerligen lämplig.

Då emellertid ej heller denna nådiga framställning lyckades vinna Riksdagens bifall, samt det ej torde kunna anses ur ekonomisk synpunkt välbetänkt eller ens rigtigt att vidtaga kostsamma anordningar för upphjelpande af ett artillerietablissement, sådant som det i Hernösand, hvars förblifvande derstädes måste betraktas och äfven allt sedan år 1874 ansetts såsom provisoriskt, lärer, i Departementets tanke, hvad Revisorerne i afseende å de dermed förenade olägenheterna anmält endast kunna betraktas såsom ett ytterligare stöd för det trängande behofvet af Svea artilleriregementes tvenne fotbatteriers snara förläggande på annan och lämpligare ort, äfven om derigenom skulle tillskyndas statsverket något ökade kostnader.

De remitterade handlingarna, hvilka blifvit Intendentsdepartementet kommunicerade genom Förvaltningens Civila departement, hafva till detta Departement återstälts.

Stockholm den 5 December 1885.

HJ. PALMSTIERNA.

L. THIMGREN. C. SÖDERBAUM.
Föredragande.

Carl Heijkenskjöld.

Bokhållarens
å **Intendentsdepartementet**
yttrande.

Ö. P. M.

Med anledning af Statsrevisorernes anmärkning, att uti 1883 års räkenskap i afseende å Intendentsdepartementets andel utaf statsanslaget till försvarsverket till lands i allmänhet skiljaktighet förefunnes emellan å ena sidan hufvudboken samt å den andra de vid verifikationerna fogade inkomst- och

utgiftssammandrag, får undertecknad vördsamt anföra, att berörda skiljaktighet uppstått derigenom, att uti hufvudboken å nämnda anslag upptagits följande å särskilda sammandrag, under rubrik »*orätt levererade medel*», förtecknade inkomster och utgifter, nemligen:

Inkomster, levererade till Kongl. Arméförvaltningens kassa.

Anmärkningsmedel, tillhörande anslaget till rese- och traktamentspenningar	kronor	10:	40.
Dito, tillhörande anslaget till Marinregementet	„	38:	—
Från år 1882 vid Kongl. Vestmanlands regemente besparade volontärvakansmedel	„	773:	95.
Lösen för ett protokollsutdrag	„	4:	—
Summa	kronor	826:	35.

Utgifter.

Formella utbetalningar		kronor	783:	64.
Omföringar till anslag, stälda under Kongl. Arméförvaltningens Civila departement, nemligen:				
Marinregementet	kronor	32:	30.	
Rese- och traktamentspenningar	„	10:	40.	42: 70.
Summa		kronor	826:	34.

Genom sammanföringen utaf dessa medel med anslaget till försvarsverket till lands i allmänhet hafva sålunda följande olikheter i afseende på detta anslag uppkommit, nemligen:

	Enligt hufvudboken.		Enligt sammandragen.		Skilnad.	
	Kronor.	ö.	Kronor.	ö.	Kronor.	ö.
Kassakonto.						
Uppbörd	97,181	24	96,354	89	826	35
Kassakonto.						
Formelt anordnadt	689,262	15	688,478	51	783	64
Omföring till andra anslag	27,216	70	27,174	—	42	70
Summa kronor					826	34

Slutligen torde få framhållas, ehuru derom någon anmärkning icke blifvit väckt, att reservationen till år 1884 å anslaget till försvarsverket till lands i allmänhet, hvilken i hufvudboken angifvits till 1,253,955 kronor 11 öre, rätteligen utgjorde 1,253,955 kronor 10 öre, samt att skilnadsbeloppet, 1 öre, som för mycket tillgodoförts nyssnämnda anslag, bestod af en å kontot »orätt levererade medel», i följd af för ringa medelsanordning till Kongl. Statskontoret, uppkommen behållning.

Stockholm den 2 December 1885.

C. L. Billing.

Bokslutskamrerarens yttrande.

V. P. M.

Skiljaktigheten mellan Kongl. Arméförvaltningens hufvudbok för år 1883 och de vid verifikationerna fogade sammandrag öfver inkomster och utgifter å Intendentsdepartementets andel af anslaget till försvarsverket till lands i allmänhet har uppkommit derigenom, att å Intendentsdepartementet upptagits ett belopp af 826 kronor 34 öre under rubrik »orätt levererade medel», men i hufvudboken, för att i densamma icke behöfva upplägga ett blott och bart räkenskapskonto, på- och afförts anslaget till försvarsverket i allmänhet, dit det ock förut hört som en särskild undertitel.

Stockholm af Kongl. Arméförvaltningens Bokslutskontor den 2 December 1885.

S. P. Rathsman.

Kongl. Arméförvaltningens å Civila departementet underdåniga utlåtande i anledning af Riksdagens revisorers framställningar vid granskning af departementets räkenskaper för år 1883.

Genom härhos återgående nådiga remiss har Eders Kongl. Maj:t behagat infordra Arméförvaltningens underdåniga utlåtande i fråga om de af Riksdagens sist sammanträdde revisorer framstälda anmärkningar mot fjerde hufvudtitelns förvaltning.

Arméförvaltningen å Civila departementet, som i hvad anmärkningarna röra Arméförvaltningens hufvudbok inhemtat bokslutskamrerarens yttrande, hvilket bifogas, får öfver hvad bland dessa anmärkningar kan anses vidkomma Departementet i underdånighet anföra följande.

Med anledning af det sätt, hvarpå inom Vesterbottens län anslaget till länstäflingsskjutningen blifvit under revisionsåret delvis användt, hafva Revisorerne i 1:a punkten uttryckt den mening, att det genom Arméförvaltningens cirkulär den 26 Oktober 1870 Kongl. Maj:ts Befallningshafvande föreskrifna redovisningssätt för dessa medel, enligt hvilket redogörelsen behöfver verificeras endast med länsstyrelsens behörigen qvitterade anordningar, måste anses vara i hög grad ofullständigt, samt att en detaljerad redovisning af samtliga till skarpskytteväsendet med mera utgående statsmedel måste anses vara lika väl af behofvet påkallad som beträffande statsmedlen i öfrigt.

Arméförvaltningen, som i fråga om ofvan antydda förhållande vid länstäflingen inom Vesterbottens län inhemtat vederbörande Kongl. Maj:ts Befallningshafvandes här bifogade yttrande, får med afseende å redovisningssättet för de delar af skarpskytteanslaget, som vare sig i årsanslag tilldelas skarpskytteföreningarna och skyttegillena eller årligen ställas till länsstyrelsernas förfogande för anordnande af länstäflingen, (hvilka anslagsdelar äro de, som redovisas på ofvan antydda sätt) i underdånighet anföra:

att enskilda inrättningar af sådan art, som ifrågavarande skytteförband, så mycket mindre ansetts kunna skäligen betungas med afgifvande af fullständiga redogörelser, som i alla fall näppeligen lärer mot dem kunna väckas och afgöras anmärkningsmål i den ordning Kongl. förordningen den 11 December 1830 föreskrifver; men att kontrollen öfver medlens användande för sina behöriga ändamål icke mindre verksamt utöfvats af Landtförsvarsdepartementets kommandoexpedition, till hvilken bort afgifvas årliga rapporter enligt fastställda formulär; hafvande dylik rapports vederbörliga afgifvande utgjort vilkor för åtnjutande af anslag under följande år, så att ett fullständigt uteblifvande af rapporten medfört förlust af anslag, afgifvande deremot af en rapport, mot hvilken anmärkning blifvit gjord, vållat uppskof med anslagets beviljande, intill dess anmärkningen nöjaktigt förklarats eller rättelse egt rum; — lärande under ofvan antydda förhållande någon ändring i redovisningen för denna del af anslaget ej kunna lämpligen vidtagas;

att hvad åter vidkommer årsanslagsbeloppen till länstäflingsskjutningarna, så och då dessa understödsbelopp äro afsedda att gifva täflingarna

en, så vidt möjligt, festlig karakter, hvilket begrepp är synnerligen tänjbart och i icke ringa grad bestämmes af ortens sed, folklynne, med mera dylikt, lärer Kongl. Maj:ts Befallningshafvandes användande för ändamålet af sagda belopp, omedelbart eller genom dess förtroendemän, utan fara för svårare missbruk kunna, synnerligast vid betraktande af beloppens jemförelsevis ringa storlek, framdeles som hittills befrias från en detaljgranskning af Arméförvaltningens revision; hvaremot Arméförvaltningen icke finner hinder möta att, för möjliggörande af ett öfvervakande från Riksdagens revisorers sida af dessa medels användning, anbefalla Kongl. Maj:ts Befallningshafvande att vid skarpskyttemedelsredogörelsen foga en detaljerad och verificerad redogörelse för skyttefesten.

Beträffande derefter hvad Revisorerne i punkten 3 angående anslaget till »försvarsverket till lands eller Arméförvaltningens departement» anfört derom, att dels anslagets storlek och användande för utgifter till både personer och materiel, dels det i öfrigt olikartade i utgifterna under anslaget i hög grad försvårade bedömandet af detta anslags användning, hade Arméförvaltningen trott en sådan anmärkning numera vara förebyggd, sedan Revisorerne tillhandahållas den i Arméförvaltningen upprättade liggare öfver anslagens användning, hvilken, efter fördelning af detta anslag på Arméförvaltningens fyra departement, upptager så väl alla de af Eders Kongl. Maj:t särskildt — i allmänhet med Riksdagens medverkan — gifna löningsstaterna, nemligen för Mariebergs ammunitionsfabrik, Carl Gustafs stads gevärsfaktori, utredningsförrådet i Stockholm samt Artilleri- och ingeniörhögskolan derstädes, som ock de alldeles specifika stater för användandet af de tre militära departementens andelar, hvilka stater af Eders Kongl. Maj:t årligen fastställas. Det förefaller under sådana förhållanden Arméförvaltningen, som skulle granskningssvårigheten med afseende å detta anslag ligga mindre i anslagets storlek eller i det blott formella sammanförandet i riksstaten under en anslagsrubrik af ett betydande medelsbelopp för temligen olikartade ändamål — helst i Arméförvaltningens hufvudbok åtminstone hvarje departements andel fullt fristående redovisas — än i den allmänna och sannolikt oöfvervinneliga svårigheten att under den Riksdagens revisorer tillmätta korta granskningstid kunna göra sig fullt förtrogen med den oerhörda massa af detaljer, hvilka under förvaltningen af en armés hela materiel inbegripas. Men om sålunda svårigheten att erhålla den önskvärda öfverblicken skulle ligga i mängden af de olika affärstransaktioner, hvilka nyanskaffning och

underhåll af hvad till arméns beväpning, beklädnad, utredning och kasernering hörer, samt fästningarnas och öfriga kronobyggnaders underhåll m. m. m. m. medföra, så är att befara, det sagda svårighet ej öfvervinnes medelst ifrågavarande anslags formella sönderdelning i flera riksstatsanslag. Att emellertid Arméförvaltningen å Civila departementet skulle hafva något väsentligt att erinra mot en utbrytning från anslaget af de för ofvan uppräknade personalstater afsedda medel, kan så mycket mindre vara händelsen, som en sådan åtgärd i afseende å de medel af meranämnda anslag, hvilka ensamma tillhöra Departementets förvaltningsområde — nemligen aflönings medlen för Artilleri- och ingeniörhögskolan — redan blifvit af administrationen gillad och skulle varit genomförd, derest ej Riksdagen år 1879 afslagit Eders Kongl. Maj:ts nådiga proposition i dylikt syfte.

Såsom ytterligare försvårande öfverblicken öfver användandet af detta anslag och jemväl, om än i ringare mån, af öfriga anslag under hufvudtiteln, hafva Revisorerne framhållit de talrika omföringarna af medel från anslag till anslag eller, der anslaget är i redovisningen deladt i särskilda titlar, från en dylik till annan. Äfven Arméförvaltningen har ett ganska lifligt intresse i att minska omföringarnas antal, hvarför Arméförvaltningen redan sedan länge vidtagit och skall fortfarande söka att än vidare vidtaga sådana förändringar i anordnings- och utbetalningsväsendet, att omföringar, der grunden för dem endast är af räkenskapsnatur, blott undantagsvis skola förekomma. Der *omförings*åtgärden deremot ligger i sjelfva naturen af den densamma framkallande *förvaltnings*åtgärden, kan den framdeles, lika litet som hittills, undvikas. Under det att (för att gifva exempel till möjligen lättare insigt i Arméförvaltningens mening) Arméförvaltningen å Intendentsdepartementet förut af sina medel bestred de för detta Departements räkning ständigt förekommande besigtningskostnaderna, hvilka utgifter skola drabba det under Civila departementet stående anslaget till rese- och traktamentspenningar, samt sedan begärde ersättning af Civila departementet medelst omföring, har en sådan omföringsåtgärd numera undvikits derigenom, att kostnadsräkningarna, efter granskning och godkännande å Intendentsdepartementet, öfverlemnas till Civila departementet, hvilket utfärdar anordning eller anvisar betalningen direkt å reseanslaget. Om deremot ett arbete skall för krigsförvaltningens räkning utföras, hvilket arbete bör enligt författningarna eller särskildt nådigt beslut bekostas af medel från olika anslag eller fonder, torde det i alla fall finnas opraktiskt och i de flesta fall ogörligt att icke till en början uppföra de nödiga förskotten å ett af anslagen, och först sedan slutkostnaden blifvit känd och fördelad mellan anslagen ersätta det förskjutande anslaget genom omföring från de öfriga. Under sådana förhållanden nödgas Arméförvaltningen, som visserligen fortfarande skall sträfva efter att

minska omföringarnas antal, uttrycka såsom sin åsigt, att ett fullständigt upphörande af denna bokföringsåtgärd faller inom området för de fromma önskningarna.

Revisorerne hafva vidare, i samma punkt 3 af berättelsen, uttryckt önskligheten deraf, att fjerde hufvudtitelns uppbördsmedel varda så bokförda, att de, åtminstone till sina hufvudbelopp, fullt ingå i hufvudbokens kapitalkonto.

Dessa medel bokföras för närvarande blott i specialkonti, hvaremot i kapitalkontot endast påföras riksstatsanslagen, samt å andra sidan afföras de bestridda utgifterna efter afdrag af uppbördsmedlen. Endast der dessa senare varit så betydliga, eller utgifterna å anslaget så ringa, att uppbördsmedlen öfverstigit utgiften, har öfverskottet af uppbördsmedel fått upptagas i kapitalkontots debet. Det torde nu hufvudsakligast vara en smakfråga, om i kapitalkontot skola ingå inkomster och utgifter efter hittills följd nettoberäkning eller om de skola till sina bruttobelopp äfven der uppföras, på sätt som i Arméförvaltningens särskilda hufvudbok öfver fonderna redan eger rum. Vid tillämpningen af ett fullständigt nytt bokföringssätt på en förvaltning och redovisning af den vidd, som Arméförvaltningens, lärer i fråga om detaljerna det bästa ej genast träffas. Den form, mot hvilken anmärkning nu blifvit framstäld, har Arméförvaltningen så mycket hellre trott vara i bästa öfverensstämmelse med rikshufvudbokens allmänna grunder, som Arméförvaltningens hufvudbok blifvit första gången (för år 1881) efter de nya grunderna uppgjord af en Statskontorets då afgångne mångårige bokslutskamrerare. Från Arméförvaltningens sida kan emellertid ej förefinnas något hinder att på det sätt gå Revisorernes yttrade önskan till mötes, att vid *alla* anslag bruttosiffrorna — det vill, enligt det ofvan anförda, säga å ena sidan statsanslagen jemte uppbördsmedlen, å den andra hela utgiftssumman — upptagas i kapitalkontot. Arméförvaltningen, som sålunda icke finner betänklighet att fullständigt uppfylla Revisorernes yttrade önskan om uppbördsmedlens hufvudboksbehandling, skulle deremot icke kunna mottaga den lindring i besväret, som kunde tyckas uppkomma, om — på sätt Revisorerne genom uttrycket »åtminstone till sina hufvudbelopp» synas hafva velat såsom ett välvilligt alternativ antyda — ett sådant uppbördsmedlens upptagande i kapitalkontot icke skulle omfatta *alla* sådana medel, utan inskränkas till endast *vissa slag* af dylik inkomst. Att pröfva, till hvilka under året influtna poster uppdebiteringen i kapitalkontot skulle inskränkas, komme nemligen icke att kunna öfverlemnas till departementens bokhållare och bok-

slutskamreraren, utan måste detta urskiljande öfvertagas af departementens styrelser — ett deltagande i bokslutsarbetets detalj, för hvilket dessas tid och krafter ej äro afsedda och som af byråcheferne omöjligen kan medhinnas, hvarförutom härigenom möjligen kunde uppstå svårlösliga meningsskiljaktigheter mellan det departement, som har anslagets förvaltning sig anförtrodd, och Civila departementet, under hvars öfverinseende hufvudboksarbetet eger rum. Arméförvaltningen får alltså i underdånighet fästa Eders Kongl. Maj:ts nådiga uppmärksamhet på nödvändigheten, att i förevarande hänseende alla fjerde hufvudtitelns uppbördsmedel blifva på samma sätt behandlade, vare sig att de såsom nu ej komma att i hufvudbokens kapitalkonto ingå, eller att de skola äfven i detta konto bokföras.

Hvad slutligen beträffar den af Revisorerne öfverklagade bristfälligheten i hänvisningarna till verifikationerna, får Arméförvaltningen å Civila departementet, som af de angifna exemplen tycker sig finna, att anmärkningen icke afser sjelfva hufvudboken, utan de i hvarje verifikationsband befintliga sammandrag öfver bandets innehåll, i underdånighet uttrycka den mening, att ett fullständigt förebyggande af *hvarje* felaktighet vid ordnandet, under en synnerligen knappt utmätt tid, af innehållet i 200 digra folioband, hvilkas sammanlagda ryggbredd torde uppgå till öfver 100 fot, icke någonsin blifver möjligt, samt vidare att dylika felaktigheter under de första åren af det nya bokslutssystemet varit alldeles oundvikliga; men tillika uttala den förhoppning, att anledningarna till sådana anmärkningar, som den förevarande, skola, i den mån personalen hunnit invänjas i den nya arbetsmetoden, allt mera sällsynt förekomma.

Stockholm den 11 December 1885.

ALFRED SJÖBERG.

C. N. FORSMAN.

Carl Angelin.

Bokslutskamrerarens yttrande.

Vördsamt memorial.

Bokslutskontoret, som fått sig ålagdt att afgifva förklaring och svarsmål med anledning af Riksdagens revisorers framstälda anmärkningar mot

Kongl. Arméförvaltningens hufvudbok för år 1883, får vördsamt anföra följande.

Revisorerne synas anmärka, att bristfällig hänvisning till verifikationerna förefinnes i Kongl. Arméförvaltningens hufvudbok; men med den fastställda och anbefalda uppställningen af samma hufvudbok kan och bör den, enligt bokslutskontorets åsigt, endast hänvisa till det band, hvaruti hvarje anslags eller fonds inkomster och utgifter förekomma, alldenstund i början af hvarje band finnes en innehållsförteckning, angifvande folium, der hvarje dylik post återfinnes enligt sammandrag.

Som Kongl. Arméförvaltningens hufvudbok dessutom skall vara upprättad och aflemnad till den 1 Maj, men verifikationerna, ordnade och upprättade på hvarje departement, först långt senare blifva till bokslutskontoret aflemnade, är det för bokslutskontoret alldeles omöjligt att medhinna genomse och på nytt ordna verifikationsbanden, uppgående till circa 200 st., då dessa skola, bundna, vara aflemnade till Kongl. Kammarrätten den 15 Augusti samma år.

Revisorernes i anmärkningarna uttryckta hemställan, att en del af uppbördsmedlen borde upptagas äfven i kapitalkontokolumnen på debetsidan, får bokslutskontoret för sin del vördsamt afstyrka på den grund, att stor svårighet, för att icke säga omöjlighet, skulle uppstå vid skiljandet af de medel, hvilka borde i denna kolumn upptagas eller uteslutas.

Hvad beträffar Revisorernes anmärkningar rörande de särskilda departementens räkenskaper, torde det icke tillkomma bokslutskontoret att derom yttra sig, då hvarje departement bestämmer och besluter, huru räkenskaperna der skola uppställas och föras.

Stockholm af Kongl. Arméförvaltningens Bokslutskontor den 17 November 1885.

S. P. Rathsman.

Landshöfdingeembetets i Vesterbottens län yttrande.

Till Kongl. Arméförvaltningen.

Sedan Riksdagens revisorer uti sin den 14 nästlidne Oktober afgifna berättelse om verkställd granskning af statsverkets jemte dertill hörande fonders tillstånd, styrelse och förvaltning under år 1883 anmärkt, bland annat, att af den redogörelse för användandet af beviljadt anslag till skarpskytteväsendets och skjutskicklighetens befrämjande, som afgifvits från Vesterbot-

tens län, framginge, att utgifter af enskild natur blifvit bestridda af medel från ifrågavarande anslag, nemligen dels 60 kronor till musik vid en skyttefest i Fahlträsket och dels 80 kronor 90 öre till utspisning för åtskilliga personer å Skellefteå stadskällare, så hafven I uti skrifvelse den 3 innevarande månad, som hit ankommit den 12 dennes, infordrat Konungens Befallningshafvandes yttrande öfver berörda, af Revisorerne anmälda förhållande till afgifvande inom åtta dagar efter delfåendet.

Med anledning häraf får Länsstyrelsen anföra: att, efter det Kongl. Maj:t genom nådigt bref den 2 Mars 1883 anbefalt Konungens Befallningshafvande att för hvarje täfling åt tjenliga personer uppdraga att vidtaga de för täflingen nödiga anordningar, samt Herr Statsrådet och Chefen för Landtförsvarsdepartementet i sammanhang med omförmälda nådiga bref utfärdat reglemente för de frivilliga skarpskytteföreningarnas täflingar om statens pris, har Länsstyrelsen — med hemtadt stöd af de utaf bemälde Herr Statsråd reglementet vidfogade motiv till särskildt § 6 mom. 1, hvilka innehålla, utom annat, att såsom lämplige att anordna täflingsskjutningar anses män, af hvilka man kan vänta sig, att de skola göra allt hvad i deras förmåga står för att åt skjutfesten gifva en högtidlig pregel — påmint de tre personer, hvilka af Länsstyrelsen förordnats att anordna ofvannämnda täflingsskjutning, derom, att de åt densamma borde gifva en festlig pregel, med underrättelse derjemte, att Kongl. Maj:t för sådant ändamål anslagit 300 kronor; att detta belopp, som af Eder blifvit till Länsstyrelsen öfversändt jemte skrifvelse den 6 April 1883, sedermera lyftats af anordnarne till täflingsskjutningen å härvarande landskontor, dit de sedermera lemnat redovisning för beloppets användande, hvilken redovisning sedermera insändts till Eder, utan att någon granskning deraf egt rum hos Länsstyrelsen, som dertill jemväl saknat befogenhet, då någon föreskrift i sådant afseende ej lemnats af vare sig Kongl. Maj:t eller Eder;

att i fråga om de anmärkta posterna Länsstyrelsen finner mindre egendomligt, att 60 kronor användts till musik, emedan sådan torde få anses rätt mycket bidraga till att gifva en högtidlig pregel åt en fest af ifrågavarande art, hvaremot Länsstyrelsen anser användandet af 80 kronor 90 öre till utspisning åt en del personer skäligen anmärkningsvärdt; men har Länsstyrelsen under den korta tid, som af Eder lemnats för yttrandes afgifvande, ej medhunnit att infordra förklaring från anordnarne af täflingsskjutningen, af hvilka för öfrigt en sedermera aflidit och en afflyttat till annan ort.

Landskansliet i Umeå den 17 November 1885.

Landshöfdingeembetet:

B. LJUNGBERG. C. O. DE FRESE.

Kongl. Marinförvaltningens
underdåniga utlåtande i anledning af Riksdagens revisorers anmärkningar vid granskning af Marinförvaltningens räkenskaper för år 1883.

Medelst nådig remiss den 28 sistlidne Oktober har Eders Kongl. Maj:t anbefalt Marinförvaltningen att, efter vederbörandes hörande, inkomma med underdånigt utlåtande i anledning af de vid senaste revision af statsverkets jemte dertill hörande fonders tillstånd, styrelse och förvaltning under år 1883, enligt bilagda tre transsumt af den afgifna revisionsberättelsen, framstälda anmärkningar.

Till åtlydnad häraf har Marinförvaltningen hört stationsbefälhafvaren och varfschefen vid Flottans station i Karlskrona samt chefen för Sjökrigsskolan, i hvad en hvar af dem angår; och får Marinförvaltningen, med öfverlemnande af dessa yttranden och återställande af remissakten, i underdånighet anföra följande.

Beträffande Statsrevisorernes i § 4 af berättelsen gjorda anmärkning, angående utgiften för gas till belysning af kronans hus och byggnader vid Karlskrona station under år 1883, äfvensom i § 5 framstälda anmärkning angående kronans fordran hos Handlanden i Karlskrona J. A. Ohlssén och hans löftesmän för obetald arrendeafgift för Lyckeby kronoqvarn, får Marinförvaltningen åberopa, hvad stationsbefälhafvaren och varfschefen vid nämnda station i afseende härpå yttrat.

Enligt revisionsberättelsen rörande Sjökrigsskolan, § 2, hafva Revisorerne ansett, att rätt till begagnande af tjenstefrimärken för tjensteförsändelser och den dermed förenade förmånen af postafgifternas erläggande, jemlikt § 92 i gällande poststadga, bort Sjökrigsskolan beredas, och funnit det anmärkningsvärdt, att ersättningen för postafgifters bokförande debiterats och erlagts med förhöjdt belopp enligt § 90 i stället för enligt § 89 i samma stadga. Marinförvaltningen har under hand inhemtat, att chefen för Sjökrigsskolan lärer till Konungen ingå med underdånig framställning om tillåtelse för nämnda skola att begagna tjenstefrimärken för tjensteförsändelser; och torde vid sådant förhållande ifrågavarande anmärkning icke böra föranleda vidare åtgärd.

Stockholm den 11 December 1885.

O. STACKELBERG.

J. CHRISTERSON. EDV. WOLLGAST.
Föredragande.

J. A. Nelander.

Stationsbefälhafvarens
vid **Flottans station i Karlskrona**
underdåniga yttrande.

Sedan Kongl. Marinförvaltningen i skrifvelse den 31 sistlidne Oktober månad anmodat mig att afgifva och till Kongl. Förvaltningen insända till Eders Kongl. Maj:t ställdt underdånigt yttrande öfver en utaf Riksdagens innevarande år församlade revisorer i afgifven underdånig berättelse, angående granskning af statsverkets jemte dertill hörande fonders tillstånd, styrelse och förvaltning under år 1883, framställd anmärkning i fråga om en kronans fordran i följd af bristande fullgörande af f. handlanden härstädes J. A. Ohlsséns kontrakt om arrende af Lyckeby kronoqvarn, får jag i underdånighet anföra, att, utöfver hvad mitt den 9 förutnämnde månad till Kongl. Marinförvaltningen afgifna och af Revisorerne i den underdåniga berättelsen i hufvudsak återgifna utlåtande i detta ärende innehåller, jag icke har något att tillägga.

Karlskrona, Stationsbefälhafvarens kansli den 6 November 1885.

F. W. von OTTER.

Edvard Moberg.

Varfschefens
vid **Flottans station i Karlskrona**
underdåniga yttrande.

Med öfverlemnande af följande transsumt af Riksdagens revisorers berättelse om verkställd granskning af statsverkets jemte dertill hörande fonders tillstånd, styrelse och förvaltning under år 1883, nemligen:

"Femte hufvudtiteln

Kongl. Marinförvaltningen."

»§ 4.

Af 1879 års statsrevisorer anmärktes, att, under det gasbelysningen vid Flottans station i Stockholm år 1877 erhållits för ett pris af 5 kronor för 1,000 kubikfot gas, Karlskrona gasverks aktiebolag för belysningen af kronans hus och byggnader vid Flottans station i sistnämnda stad under samma år betingat sig ett pris af 7 kronor för 1,000 kubikfot gas.

I häröfver afgifvet utlåtande af den 9 December 1879 anförde varfschefen vid Flottans station i Karlskrona, bland annat, att kontrakt blifvit den 8 Augusti 1868 upprättadt med ofvannämnda gasverksbolag om belysning i åtskilliga i kontraktet uppräknade, kronan tillhöriga lokaler i Karlskrona till ett pris af 7 kronor för 1,000 kubikfot gas, men att, när detta kontrakt den 1 September 1882 komme att tilländagå, försök syntes böra göras att efter denna tid få gaspriset sänkt eller, om detta ej skulle lyckas, andra utvägar borde vidtagas för att, om möjligt, åstadkomma belysning för mindre kostnad.

Då emellertid de till granskning nu föreliggande räkenskaperna för Flottans station i Karlskrona utvisa, att kostnaden för belysningen vid nämnda station under år 1883 utgjorts efter ett pris af 7 kronor för 1,000 kubikfot gas och, efter hvad Revisorerne inhemtat, fortfarande utgår efter samma pris, hafva Revisorerne härå velat fästa uppmärksamheten, helst utgifterna för gas vid stationen, enligt räkenskaperna för revisionsåret, uppgått till det betydliga beloppet af 27,953 kronor 3 öre», har Eders Kongl. Maj:ts Marinförvaltning deröfver infordrat underdånigt yttrande.

Med anledning häraf får jag i underdånighet anföra:

att priset för gas till användning i Flottans härvarande lokaler m. m., hvilket enligt kontrakt utgjorde intill den 1 September 1882 sju kronor för 1,000 kubikfot gas, blifvit nedsatt från och med 1884 års ingång, enligt gasverksbolagets medgifvande den 17 December 1883, till 6 kronor 30 öre för 1,000 kubikfot gas samt från och med nästa år, enligt bolagets medgifvande den 27 sistlidne Juli, till 6 kronor för 1,000 kubikfot gas;

att, enligt räkenskapskontorets vidfogade uppgift, utgifterna för gas vid stationen för år 1883 utgjort 22,669,40 kronor och icke, såsom angifves i ofvan anförda transsumt, 27,953 kronor 3 öre;

att det svårligen kan undvikas, att gaspriset i ett mindre samhälle såsom Karlskrona ställer sig högre än i ett större samhälle;

att, efter nu gjorda nedsättning af gaspriset, frågan om anläggning af gasverk för kronans räkning torde få anses hafva förfallit; samt

att under utredning är, huru vida lämpligt kunde vara att i verkstadshuset å nya dockan anbringa elektrisk belysning till hufvudsakligt användande i stället för gas.

Karlskrona, Varfschefens kansli den 26 November 1885.

K. PEYRON.

Emil Rääf.

Bilaga.

Uppgift.

Under år 1883 har enligt titel-boken blifvit affördt för konsumerad gas ..... 22,669: 40.

fördelade på nedanstående titlar:

Tit.	n:r	135. Belysning i varfsverkstäderna	5,562: 90.
„	„	271. Exercisskolorna	1,035: 50.
„	„	287. Sjukvård	2,323: 40.
„	„	294. Skrifmaterialier	12,902: 20.
„	„	373. Spanmåls- och proviantförrådet	322: 20.
„	„	376. Beklädnadsförrådet	523: 20
		Summa	22,669: 40.

Karlskrona i Räkenskapskontoret den 23 November 1885.

Exp.
J. A. B.

V. Renaud.

Chefens
för **Kongl. Sjökrigsskolan**
underdåniga yttrande.

Till följd af en utaf Riksdagens innevarande år församlade revisorer för granskning af statsverkets jemte dertill hörande fonders tillstånd, styrelse och förvaltning under år 1883 vid Kongl. Sjökrigsskolans räkenskaper för sistnämnda år framstäld anmärkning i anledning deraf, att ersättning för postafgifters bokförande för skolan samma år debiterats och erlagts enligt § 90 i stället för § 89 i gällande poststadga, får jag härmed i underdånighet anföra, att, då, såsom Revisorerne antydt, rätt till begagnande af tjenstefrimärken för tjensteförsändelser och den dermed förenade förmånen af afgifternas kostnadsfria erläggande icke blifvit skolan beredd, och då bokföring af och kontroll öfver dylika snart sagdt dagliga utgifter annorlunda än genom postbok svårligen kunde åstadkommas, Chefsembetet den 11 Oktober 1882 hos postdirektören i Stockholm anhöll om räknings öppnande emellan skolan och postverket förmedelst postbok, hvilken anhållan bifölls. Då emellertid skolans medel till sista öret årligen före utgången af December månad redovisas, och tillgång för nedsättande af något depositum i Kongl. Postverket annorlunda än af enskilda medel sålunda icke finnes vid årets slut tillgänglig, så hafva hittills och ännu fortfarande bokföringsafgifterna debiterats och erlagts enligt den högre taxan. Huru vida dervid Kongl. Postkontorets

tolkning af § 90 i poststadgan varit rigtig, i det endast den uteblifna depositionen, men icke skolans egenskap af en statens institution, i fråga om debiteringen tagits i betraktande, då omförmälde § dock endast talar om enskild korrespondent eller bolag, tillkommer deremot icke Chefsembetet att afgöra.

Stockholm den 11 November 1885.

ADOLF MEISTER.
Chef för Kongl. Sjökrigsskolan.

Kongl. Lotsstyrelsens
underdåniga utlåtande i anledning af Riksdagens revisorers anmärkningar vid granskning af styrelsens förvaltning år 1883.

Genom nådig remiss den 28 nästlidne Oktober har Eders Kongl. Maj:t täckts infordra underdånigt utlåtande från Lotsstyrelsen i anledning af Riksdagens senast församlade revisorers vid granskning af Lotsstyrelsens förvaltning år 1883 framstälda anmärkningar dels beträffande tiden för några uppgifna penningebelopps utbetalning och bokföring, dels angående bristande hänvisning till af Eders Kongl. Maj:t fattade nådiga beslut vid utfärdande af Styrelsens anordningar; och får Styrelsen i anledning häraf, med remisshandlingarnas återställande, underdånigst afgifva följande förklaring.

Beträffande anmärkningen att tvenne belopp å respektive 52,310 kronor 33 öre och 51,092 kronor 9 öre, eller kostnaderna för diverse arbeten, utförda vid Flottans station i Stockholm, hvilka utanordnats den 1 Februari 1883, icke blifvit af Styrelsens kassör utbetalade förr än den 7 i samma månad, vill det synas som anmärkningen grundade sig på den förutsättningen, att stora kontanta belopp funnits liggande i kassan under den tid, som förflöt från anordningens utfärdande och till dess, efter skrifvelses expedierande till stationen med underrättelse om medlens utanordnande, qvitto i kassan hunnit aflemnas.

Så har emellertid ingalunda varit förhållandet. Enligt Kongl. Maj:ts nådiga instruktion för Lotsstyrelsen utfärdas för utbetalning af belopp, uppgående till 500 kronor och deröfver, anvisning på Riksbanken, och för mindre utgifters bestridande assigneras förskottsvis till kassören högst 1,000 kronor för hvarje gång. På grund af denna föreskrift godtgjordes stationens förbemälda fordran med sådan anvisning, och har alltså hela liqviden verkstälts medelst en enkel omföring från Lotsstyrelsens till Flottans räk-

ning i Riksbanken, utan att några kontanta medel för ändamålet i Riksbanken lyftats.

Vidare förekommer den anmärkning, att för en vexel å 22,400 francs den 14 Augusti 1883 utbetalts 16,150 kronor 40 öre, hvilket belopp först den 27 September blifvit i kassaräkningen infördt; och skulle af dessa anmärkningar framgå, att Styrelsens kassaräkning icke vore på fullt lämpligt sätt uppställd, enär sådan räkning borde utvisa kassans verkliga ställning för hvarje dag.

Till inköp af ifrågavarande vexel, utgörande betalning till Henry Lepaute i Paris för lysapparat till Segerstads fyr, assignerades medel den 13 Augusti 1883, och samma dag utfärdade Styrelsen såsom vanligt för liqvider i utländskt mynt, vid hvilka utgiften är beroende på dagens kursnotering, för kostnaden förskottsanordning, som jemte motsvarande assignationsbelopp infördes i särskild kassajournal.

Efter det qvitto från leverantören inkommit, och sedan några utgifter för sjelfva lysapparaten icke vidare vore att motse, blef kostnaden i kassaräkningen på behörig utgiftstitel formelt afförd, naturligtvis utan att då föranleda till någon kassapost, efter som den kontanta utgiften skett redan i och med inköpet af vexeln.

Häraf framgår, att förutom kassaräkningen, som undergår granskning i Kammarrätten och af Riksdagens revisorer och som till lättnad vid revisionen föres på de utaf Eders Kongl. Maj:t anvisade anslagstitlar samt i öfrigt i afseende på uppställning i hufvudsak är lika med Marinförvaltningens enahanda räkning, jemväl föres kassajournal, afsedd att kontrollera kassans ställning för hvarje dag; men sådan journal har dock lika litet från Lotsstyrelsen som, efter hvad Styrelsen vågar tro, från något annat af de förvaltande embetsverken åtföljt öfriga räkenskapshandlingar, då en sådan i och för revisionen synts vara af mindre värde.

Hvad slutligen angår Revisorernes yttrande om önskvärdheten deraf att, då till grund för Lotsstyrelsens utgifter förefinnas derom af Eders Kongl. Maj:t fattade beslut, samma beslut måtte varda i anordningarna åberopade, får Styrelsen underdånigst meddela, att orsaken till att sådan hänvisning icke iakttagits i de anordningar, hvilka utaf Revisorerne uppgifvits, allenast varit den, att utgiftsposterna icke omfattat kostnaden i sin helhet, utan endast större eller mindre delar utaf hvad Eders Kongl. Maj:t för de särskilda ändamålen i nåder anvisat.

Stockholm den 7 December 1885.

H. R. ANKARCRONA.

A. V. Feychting. *Anton Granlund.*

Kongl. Statskontorets
underdåniga utlåtande angående Riksdagens revisorers framställning i fråga om indragning till statsverket af åtskilliga till landshöfdingarne i Stockholms och Södermanlands län upplåtna lägenheter.

Uti sin den 14 sistlidne Oktober afgifna berättelse om verkställd granskning af statsverkets jemte dertill hörande fonders tillstånd, styrelse och förvaltning under år 1883 hafva Riksdagens revisorer anfört, att, enligt hvad Revisorerne inhemtat, landshöfdingen i Södermanlands län genom Kongl. brefvet den 22 Oktober 1858 medgifvits rätt att till enskilda personer uthyra den så kallade attikvåningen uti landshöfdingeresidenset i Nyköping, samt att åt landshöfdingen i Stockholms län vore så stor bostadslägenhet beredd, att han af denna, i f. d. Preissiska huset n:r 36 vid Drottninggatan här i staden anordnade lägenhet kunnat för sin räkning till enskilda personer uthyra åtskilliga lokaler, deribland de två å nedra botten befintliga och hvartdera med två fönster åt Drottninggatan försedda rummen, hvilka blifvit inredda till butiker; och då landshöfdingarne i nämnda län genom omförmälda lägenheters uthyrning beredts inkomster utöfver de för dem vid landshöfdingelönernas reglering bestämda löneförmåner, hafva Revisorerne uttalat den åsigt, att dessa lägenheter borde, i den mån de icke till boställen åt landshöfdingarne vore erforderliga, vid nuvarande tjensteinnehafvarnes afgång för kronans räkning tagas i anspråk.

Sedan Statskontoret genom nådig remiss fått sig anbefaldt att, i anledning af hvad Revisorerne sålunda anfört, infordra underdåniga yttranden från landshöfdingarne i Stockholms och Södermanlands län samt dermed jemte eget underdånigt utlåtande till Eders Kongl. Maj:t inkomma, får Statskontoret, till åtlydnad häraf, med återställande af remissakten samt bifogande af de infordrade yttrandena, underdånigst anföra följande.

Enligt nådiga brefvet den 30 Maj 1884, angående landshöfdingelöneregleringsfondens indragning till statsverket m. m., är, till efterrättelse från och med år 1885, förordnadt, bland annat, att landshöfdingarne skola åtnjuta, jemte rätt till bostad i länsresidensen samt rätt att begagna de dertill hörande trädgårdar och parkanläggningar, löner till de af Revisorerne uppgifna belopp.

Beträffande landshöfdingarnes i Stockholms och Södermanlands län boställen har Statskontoret inhemtat, att åt den förre äro upplåtna 20 lägenheter med eldstäder, deraf ett kök och två tamburer, jemte dertill hörande sex hvälfda källare, en öfver jord belägen hvälfd vedbod samt ett stall och ett vagnshus, allt inom huset n:r 36 vid Drottninggatan, samt att den senare begagnar 30 lägenheter med eldstäder jemte ved- och vagnbodar

samt stall och brygghus inom länsresidenset i Nyköping och uthyr, utom den af Revisorerne omnämnda s. k. attikvåningen, 2 rum och en bod i vestra flygeln, jemlikt Kongl. brefvet den 15 Juni 1861. Vidare är upplyst af landshöfdingen i Stockholms län, att af honom till enskilda personer uthyrts ej allenast de af Revisorerne omförmälda tvenne rummen, utan äfven stallet och vagnshuset, men att han deremot, enligt kontrakt med Öfverintendentsembetet, af kronan förhyr en inom samma egendom tre trappor upp på vinden varande lägenhet, bestående af ett rum med kök, samt af landshöfdingen i Södermanlands län, att han af den s. k. attikvåningen till eget begagnande undantagit två rum.

Till ledning vid bedömande af huru vida en sådan åtgärd, som den af Revisorerne ifrågasatta, må lämpligen kunna vidtagas i afseende på de till ofvannämnde båda landshöfdingar anvisade boställen, har Statskontoret vidare förskaffat sig uppgifter om antalet lägenheter, som upplåtits åt en hvar af landshöfdingarne i Jönköpings och Vermlands län uti de derstädes under senare tider med anslag af allmänna medel uppförda residensbyggnader. Dessa uppgifter gifva vid handen, att landshöfdingen i Jönköpings län kommer att erhålla 19 lägenheter med eldstad samt stall, vagnshus och tvättstuga med mangel och strykrum, samt att till landshöfdingen i Vermlands län upplåtits 18 lägenheter med eldstad samt stall, vagnshus och tvättstuga; och anser Statskontoret, med afseende härå, någon annan förändring beträffande det till landshöfdingen i Stockholms län upplåtna boställe icke böra ega rum, än att, såsom landshöfdingen ifrågasatt, de båda till bostället hörande, till butiker inredda rum vid nuvarande boställshafvarens afgång afträdas till statsverket, mot det att det rum med kök, som landshöfdingen nu disponerar mot erläggande till statsverket af en årlig afgift till belopp af 250 kronor, med bostället förenas.

Hvad åter angår det åt landshöfdingen i Södermanlands län anslagna boställe, är detsamma, i afseende å boställslägenheternas antal, ej obetydligt större än någotdera af landshöfdingeboställena i Jönköping och Karlstad. Utaf det af Revisorerne åberopade Kongl. bref den 22 Oktober 1858 inhemtas, att den till bostället hörande s. k. attikvåningen består af 7 rum och kök, samt att densamma redan af nuvarande landshöfdingens företrädare i embetet varit uthyrd åt enskilda personer jemlikt dertill uti Kongl. brefvet den 18 Juni 1836 lemnadt medgifvande. Nuvarande landshöfdingen, som, enligt hvad han förmält, vid våningens uthyrande undantagit två rum för eget begagnande, har deremot, såsom ofvan berördt är, genom Kongl. brefvet den 15 Juni 1861 undfått tillåtelse att uthyra två andra, bostället tillhörande rum jemte en bod. Den omständighet, att en ej ringa del af ifrågavarande landshöfdingeboställe under en längre tid icke varit för boställsinnehafvarnes eget bruk behöflig, gifver, efter Statskontorets tanke, stöd för

det antagande, att, beträffande detta boställe, en sådan förändring, som Revisorerne åsyftat, skulle kunna ega rum. Enligt hvad landshöfdingen anfört, skulle emellertid i ett fall hinder möta för vidtagande af denna åtgärd; och då Statskontoret icke är i tillfälle att yttra sig vare sig om sättet för detta hinders undanrödjande eller om huru vida förändringen utan olägenheter i öfrigt kan genomföras, lärer Revisorernes framställning i denna del icke för det närvarande böra föranleda till annan åtgärd, än att nådig befallning varder vederbörande embetsmyndighet meddelad att till Eders Kongl. Maj:t inkomma med den vidare utredning, som af denna framställning påkallas.

På grund af hvad sålunda förekommit, hemställer Statskontoret alltså, att Eders Kongl. Maj:t, i anledning af hvad Revisorerne anfört, täcktes dels i nåder förklara, att de till landshöfdingens i Stockholms län, i huset n:r 36 vid Drottninggatan belägna boställe hörande tvenne rum, som nu äro till butiker inredda och af boställshafvaren till enskilda personer uthyrda, skola vid nuvarande innehafvarens af landshöfdingebeställningen afgång från tjensten till kronan afträdas, och i stället ofvan omförmälda, inom samma egendom tre trappor upp på vinden belägna ett rum med kök med bostället förenas, samt dels anbefalla Öfverintendentsembetet att till Eders Kongl. Maj:t inkomma med underdånigt yttrande, huru vida den i landshöfdingeresidenset i Nyköping belägna och jemte andra lägenheter till boställe åt landshöfdingen i Södermanlands län upplåtna s. k. attikvåningen må kunna, vid nuvarande boställshafvarens afgång från landshöfdingebeställningen, frånskiljas bostället och till kronan afträdas.

Stockholm den 24 November 1885.

ALB. ANDERSON.

AUG. HÄGGBLADH. L. W. RIBEN. PER SAMZELIUS.
Föredragande.

C. Kinberg.

Landshöfdingens i Stockholms län
underdåniga yttrande.

Till följd af Eders Kongl. Maj:ts mig genom skrifvelse från Eders Kongl. Maj:ts Statskontor den 3 dennes meddelade befallning att afgifva yttrande i anledning af Riksdagens revisorers framställning i fråga om den till landshöfdingen i Stockholms län upplåtna boställsvåning, belägen i huset n:r 36 vid Drottninggatan, får jag i underdånighet anföra:

att stall och vagnshus för närvarande äro af mig till enskild person emot afgift upplåtna, enär jag icke, hvad en efterträdare må hända gör, förskaffat mig hästar och åkdon;

att två rum på nedra botten för närvarande jemväl äro uthyrda; och att, derest sistnämnda två rum skulle, på sätt Riksdagens revisorer föreslagit, vid min afgång från tjensten för kronans räkning tagas i anspråk, lämpligt torde vara, att för blifvande efterträdare i stället anvisades ett rum med kök, belägna tre trappor upp på vinden i sydvestra hörnet af boställshuset.

Senast omförmälda lägenheter äro nemligen särdeles tjenliga att upplåtas åt kusk eller annat manligt biträde åt boställshafvaren, men kunna, i händelse de innehafvas af främmande, af boställshafvaren oberoende hyresgäst, bereda, såsom ock inträffat, ett otrefligt förhållande för boställshafvaren, hvadan ock jag genom kontrakt med Eders Kongl. Maj:ts Öfverintendentsembete numera förhyrt desamma.

Stockholm den 9 November 1885.

W. STRÅLE.

Landshöfdingens i Södermanlands län
underdåniga yttrande.

Genom skrifvelse den 3 innevarande månad har Kongl. Statskontoret anmodat mig att till Eders Kongl. Maj:t afgifva underdånigt yttrande i anledning af Riksdagens detta år församlade revisorers framställning beträffande den genom Kongl. brefvet den 22 Oktober 1858 landshöfdingen i Södermanlands län medgifna rätt att till enskilda personer uthyra den s. k. attikvåningen i landshöfdingeresidenshuset i Nyköping; och får jag i anledning häraf i underdånighet anföra följande.

De åt landshöfdingen upplåtna boställslägenheter i residenshuset äro belägna dels på nedra botten, dels en och dels två trappor upp, af hvilka lägenheter de sistnämnda utgöra den ifrågavarande s. k. attikvåningen. Denna våning är väl sålunda skild från de öfriga boställslägenheterna, men huru vida den kan af boställshafvaren undvaras, beror på huru stor familj denne har och huru många rum han till följd deraf behöfver; så har jag vid uthyrandet af våningen undantagit 2 rum att för min räkning begagnas.

Något behof att använda dessa rum till embetsrum eller eljest för kronans egen räkning förefinnes mig veterligen här icke. Ej heller lämpar sig ifrågavarande lägenhet rätt väl att af kronan uthyras. Till våningen finnas nemligen icke några källare eller uthus. För det närvarande får den af boställshafvaren antagna hyresgästen begagna sådana i de till boställsvåningen anslagna; men detta låter sig icke bestämma, om våningen skulle af kronan uthyras till främmande.

Någon olägenhet eller förlust för kronan genom den jemlikt ifrågavarande Kongl. bref boställshafvaren lemnade rätt förefinnes således icke; ej heller skulle genom dess upphörande någon nämnvärd fördel kronan tillskyndas. Med anledning häraf får jag i underdånighet afstyrka Revisorernes framställning.

Nyköping den 11 November 1885.

G. LAGERBJELKE.

Kongl. Väg- och vattenbyggnadsstyrelsens
underdåniga utlåtande i anledning af hvad Riksdagens revisorer anfört vid granskning af styrelsens räkenskaper för år 1883.

Genom nådig remiss af den 16 nästlidne Oktober har Eders Kongl. Maj:t anbefalt Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen att inkomma med underdånigt utlåtande i anledning af hvad Riksdagens senast församlade revisorer, enligt bilagdt transsumt, i sin underdåniga berättelse öfver revisionen af statsverkets jemte dertill hörande fonders tillstånd, styrelse och förvaltning under år 1883 anmärkt vid granskning af Väg- och vattenbyggnadsstyrelsens räkenskaper; och får Styrelsen med anledning häraf, jemte återställande af remissakten, i underdånighet anföra följande.

I § 2 af Revisorernes berörda anförande omförmäles, att, vid jemförelse emellan de pris, hvartill stålräler upphandlats, å ena sidan för statens jernvägsbyggnaders räkning och å den andra för jernvägstrafiken, Revisorerne funnit, att under det, enligt flera särskilda kontrakt, Jernvägsbyggnadsstyrelsen för räler utbetalt från och med 6 £ 2 shillings 6 pence till och med 5 £ 5 shillings, har Jernvägstrafikstyrelsen för enahanda vara vid ungefär samma tider erlagt högst 5 £ 15 shillings och lägst 4 £ 16 shillings 9 pence, allt per ton; och hafva Revisorerne funnit denna prisskilnad så mycket anmärkningsvärdare, som i de af Trafikstyrelsen i detta hänseende afslutade kontrakt Styrelsen tillförsäkrats tre års garanti för varans bestånd, under det att denna förmån icke betingats i de för leverans till jernvägsbyggnaderna upprättade aftal, i hvilka deremot influtit en i förstnämnda kontrakt icke intagen bestämmelse om säljarens frikallande från ansvar för genom arbetsinställelse försenad leverans.

Vid bedömandet af ofvannämnda prisskilnader synas Revisorerne hafva lemnat utan afseende de omständigheter, som under alla förhållanden måste inverka på prisen å varor, levererade å olika orter och af icke alldeles

samma beskaffenhet. Alla de af Trafikstyrelsen från och med 1882 till och med innevarande år från olika fabrikanter omkontraherade räler, uppgående till 25,800 tons, hafva varit betingade att levereras fritt ombord i Göteborg, då deremot de för statens jernvägsbyggnader under samma tid upphandlade räler blifvit levererade fritt ombord i norrländska hamnar, Söderhamn och Sundsvall. Äfvenledes hafva de för Trafikstyrelsens behof upphandlade räler varit, med undantag af 3,000 tons, så kallade tunga räler, uppgående till en vigt af 63 pounds per yard, då deremot de för jernvägsbyggnaderna och för de norrländska banorna afsedda rälerna hafva varit så kallade lätta räler, uppgående till en vigt af 55 pounds per yard, således under den vigt af 56 pounds per yard, för hvilken fabrikanterne i allmänhet betinga sig ett högre pris per ton.

Det är klart, att en vara, kommande från någon Nordsjö-hamn och levererad i någon af de norrländska hamnarne, alltid måste falla sig dyrare, än om den blifvit levererad i Göteborg, och om denna skilnad i fракt- och assuranskostnader icke uppskattas till mer än 5 shillings per ton, så måste följaktligen priset för de i de norrländska hamnarne levererade räler ställa sig 5 shillings högre, än om leveransorten hade varit Göteborg. Om man vidare till endast 1 shilling per ton uppskattar den större tillverkningskostnaden för de lättare rälerna, så skulle följaktligen priset ökas med tillsammans 6 shillings per ton för de i norrländska hamnar levererade lättare rälerna.

För att fullständigare visa huru, med fästadt afseende härå, prisskilnaderna emellan de af Trafikstyrelsen och Jernvägsbyggnadsstyrelsen under förutnämnda år upphandlade räler i verkligheten sig förhålla, har Styrelsen, på grund af från Trafikstyrelsen erhållna uppgifter, upprättat bifogade tabell, som upptager alla de särskilda af de begge Styrelserna upphandlade rälspartierna, och i en särskild kolumn infört det pris, hvartill de af Trafikstyrelsen upphandlade räler skulle hafva uppgått, i fall de blifvit levererade i de norrländska hamnarne, och alla, hvad vigten beträffar, varit lika med de till statens jernvägsbyggnader använda.

Granskar man nu närmare denna tabell, så synes det, att den egentliga prisskilnaden ställer sig sålunda, att de levererade rälerna:

under år 1882 varit 1 shilling 6 pence à 2 shillings 6 pence *dyrare* för jernvägsbyggnaderna;

under år 1883 för ett parti af 3,000 tons 9 shillings 9 pence *billigare*, för ett parti af 1,000 tons 6 shillings *billigare*, för ett parti af 6,000 tons 2 shillings 3 pence *dyrare*, och för ett parti af 1,000 tons 3 shillings 3 pence *dyrare* för jernvägsbyggnaderna; samt

under år 1885 för jernvägsbyggnaderna 2 à 3 shillings *billigare*, allt per ton räknadt.

I medeltal hafva således för jernvägsbyggnaderna från och med 1882 till och med 1885 levererats 12,300 tons räler till ett medelpris af 5 £ 10 shillings 5 pence per ton, då deremot medelpriset för de af Trafikstyrelsen under samma tid upphandlade 25,800 tons, alla levererade i Göteborg, uppgått till 5 £ 12 shillings och 3 pence och således i medeltal varit 1 shilling 10 pence *dyrare* än de för statens jernvägsbyggnader uppköpta.

Då det nu är af största vigt för trafiksäkerheten å de norrländska jernbanorna, i synnerhet å de nordligast belägna delarne deraf, hvarest köldgraden ibland nedgår ända till 40 grader, att hafva så säkra och tillförlitliga räler som möjligt, och då erfarenheten visat, att de stålräler från South Wales, hvilka Rhymney Iron Company levererat och som under flera år blifvit försökta å dessa jernbanor, motsvarat alla de anspråk på styrka och soliditet man rimligtvis kan fordra, så skulle Styrelsen icke iakttagit behörig omtanke för trafikens säkerhet, om hon för att möjligen vinna en eller annan shilling sterlings besparing per ton i rälspriset frångått en välkänd och beprövad tillverkning och hänvändt sig till främmande fabrikanter, hvars tillverkningar man icke kände eller varit i tillfälle att pröfva. Af denna anledning har Styrelsen ej heller ansett det vara lämpligt att vid rälsuppköpen inbjuda till allmän täflan, i synnerhet som spekulanterne i så fall skolat fordra som en rättighet, att det lägsta anbudet företrädesvis antagits. Men oaktadt Styrelsen icke inbjudit till allmän täflan, har hon dock vid hvarje uppköp haft flera anbud att välja på.

Beträffande den af Revisorerne anmärkta tre års garantien för rälernas bestånd, som Trafikstyrelsen tillförsäkrat sig, men som icke kommit de af Byggnadsstyrelsen omkontraherade räler till godo, får Styrelsen upplysa, att de af Trafikstyrelsen upphandlade rälerna voro afsedda att utläggas på de för allmän trafik upplåtna statsbanorna, då deremot de för jernvägsbyggnadens behof omkontraherade rälerna jemväl användas så väl vid så kallade ballastningsarbeten som öfriga sådana vid jernvägsbyggnader förekommande jordarbeten, hvilka bedrifvas med tillhjelp af lokomotiv. Rälerna blifva således till en början utlagda på provisoriska ballastspår och på delar af den ännu icke fullt terrasserade banvallen samt blifva följaktligen, då det icke är möjligt hålla sådana banspår i samma kompletta skick som banspåren å en redan för allmän trafik upplåten jernbana, under arbetena strängt anlitade. För de förstnämnda rälerna kan en garanti för 3 års varaktighet, då frågan är om stålräler, utan svårighet eller särskilda extra kostnader erhållas, men en sådan garanti för räler med rättighet att använda dem till ballastnings- och jordarbete kan icke utan särskild kostnad erhållas.

Hvad slutligen angår den af Revisorerne anmärkta bestämmelse om säljarens frikallande från ansvar för genom arbetsinställelse försenad leverans, hvilken finnes intagen i Jernvägsbyggnadsstyrelsens, men icke i Trafiksty-

relsens kontrakt, får Styrelsen meddela, att denna frikallelse, som tillkommit såsom en af fabrikanterne begärd billig fordran under den tid, då arbetsinställelserna i England blefvo mera allmänna och omfattande, sedermera bibehållits i de derefter upprättade kontrakten.

Under nuvarande tryckta konjunkturer i jernmarknaden kan det vara likgiltigt, antingen en sådan bestämmelse finnes eller icke; ty den inverkar icke på rälspriset, och erfarenheten har visat, att alla rälsleveranser till Styrelsen blifvit punktligt fullgjorda; men som borttagandet af detta vilkor i kontrakten snarare skulle främja än förebygga arbetsinställelser från arbetarnes sida, har Styrelsen ansett detsamma böra bibehållas.

Stockholm den 21 November 1885.

CARL G. BEIJER.

Rudolf Cronstedt.

Bilaga.

Uppgift å för statens jernvägs-byggnader och -trafik under åren 1882 och följande inköpta räler.

För statens jernvägsbyggnader.					
Kontrakts datum.	Leverantör.	Antal Tons eng.	Pris per engelsk Ton.	Leveransort.	Rälens modell.
14/9 82	Rhymney, London	1,800	£ 6. 2. 6.	Sundsvall	1878 års
30/10 83	D:o d:o	5,000	£ 5. 5. 0.	d:o Söderhamn Nyland	d:o
10/1 85	D:o d:o	3,500	£ 5. 11. 6.	Sundsvall	d:o
14/10 85	D:o d:o	2,000	£ 5. 11. 6.	Söderhamn	d:o

Medelpris för ofvan stående £ 5. 10. 5.

För statens jernvägstrafik.						
Kontrakts datum.	Leverantör.	Antal Tons eng.	Pris per engelsk Ton.	Leveransort.	Rälens modell.	Reduceradt pris.
16/6 82	Friedrich Krupp, Essen	6,000	£ 5. 15. 0.	Göteborg	1873 års	£ 6. 1. 0.
15/7 82	D:o d:o	1,000	£ 5. 15. 0.	d:o	1878 „	£ 6. 0. 0.
5/4 83	Bolckow Vaughan Comp.	3,000	£ 5. 8. 9.	d:o	1873 „	£ 5. 14. 9.
19/7 83	D:o d:o	1,000	£ 5. 5. 0.	d:o	d:o „	£ 5. 11. 0.
22/12 83	D:o d:o	6,000	£ 4. 16. 9.	d:o	d:o „	£ 5. 2. 9.
„	D:o d:o	1,000	£ 4. 16. 9.	d:o	1878 „	£ 5. 1. 9.
2/1 85	Friedrich Krupp, Essen	6,500	£ 5. 6. 0.	d:o	1873 „	£ 5. 12. 0.
14/1 85	Union, Dortmund	1,000	£ 5. 8. 6.	d:o	1878 „	£ 5. 13. 6.
Juli 85	Rhymney, London	300	£ 5. 8. 6.	d:o	1873 „	£ 5. 14. 6.

Medelpris för ofvan stående £ 5. 12. 3.

Anm. Ofvanstående reducerade pris äro erhållna genom tillägg till kontraktens pris af 5 shillings sterling p. ton för frakt och assurans, samt 1 shilling sterling p. ton för rälerna af 1873 års modell.

Kongl. Styrelsens för statens jernvägstrafik
underdåniga utlåtande i anledning af hvad Riksdagens revisorer anfört vid granskning af styrelsens räkenskaper för år 1883.

Jemlikt nådig befallning får Styrelsen för statens jernvägstrafik, med återställande af remisshandlingarna, härhos i underdånighet afgifva sitt utlåtande i anledning af hvad Riksdagens revisorer anfört i Styrelsen delgifna fyra transsumt af deras den 15 Oktober 1885 afgifna berättelse.

I § 1 hafva Revisorerne, med anledning af att utöfningen af den genom Kongl. brefvet den 15 Oktober 1880 Styrelsen medgifna rätt att bevilja undantag från gällande taxa för transporter å statens jernvägar icke vore underkastad annan revision än den, som kunde af Riksdagens revisorer utöfvas, men granskningen af Styrelsens åtgärder i detta hänseende icke kunde inom den korta tid, hvaröfver Revisorerne egde förfoga, på ett tillfredsställande sätt fullgöras, med mindre fullständiga uppgifter öfver de af Styrelsen beviljade nedsättningar vore att tillgå, uttalat att en berättelse årligen borde af Styrelsen afgifvas öfver de medgifna fraktnedsättningarna,

omfattande ej allenast de under året beviljade, utan äfven de på grund af förut gjorda medgifvanden under året tillämpade, och dervid fästat uppmärksamheten på, att hvarje förhållande rörande trafikväsendet torde böra offentliggöras, på det ej föreställningar måtte uppstå om att enskilda intressen gynnades på andras bekostnad.

Med förutskickande af en erinran derom, att ett strängt vidhållande af en allmän taxas bestämmelser icke låter sig förena med de högst olika förhållanden, som ega rum inom särskilda delar af det öfver hela landet utsträckta statsbanenätet, och att statsbanornas förvaltning, om hon skall kunna drifva trafiken på ett ekonomiskt fördelaktigt sätt och tillvinna banorna största möjliga rörelse, måste, liksom enskilda banors, hafva en ganska vidsträckt befogenhet att lämpa fraktvilkoren efter sig företeende konjunkturer, och detta så mycket mer, som numera de talrika förbindelserna med privatbanor ständigt påkalla jemkningar för att bevara gemensamma intressen, får Styrelsen med afseende på det ifrågasatta offentliggörandet af beviljade nedsättningar nämna, att, utom det att de äro införda i Styrelsens registratur, nedsättningarna finnas upptagna dels i förteckningar, som äro tillgängliga i Styrelsens kontrollkontor, dels i vederbörande afsändnings- och adress-stationers tariffböcker. Uti sistnämnda böcker kan allmänheten inhemta kännedom om alla fraktsatser, som gälla mellan stationen i fråga och alla de så väl statens som enskilda banors stationer, hvarmed direkt trafikförbindelse eger rum, och är Styrelsen betänkt på att, när det nu pågående ordnandet af samtrafiken hunnit utsträckas till de återstående vigtigare banor, med hvilka öfverenskommelse härom ännu ej träffats, låta trycka de mera framstående stationernas tariffböcker för att bespara den för saken intresserade besväret att på stationen söka upplysning om taxeförhållandena. Vid frågan om offentliggörande genom pressen bör tagas i betraktande, att hvarje sådan tariffbok upptager redan nu omkring 700 stationer, af hvilka nära två tredjedelar tillhöra enskilda banor, med i allmänhet 14 fraktsatser för hvarje station, samt att enhvar fraktsats mellan två stationer, som tillhöra olika banor, är lägre än hvad hvarje i transporten deltagande banas generella taxa bestämmer, och det inses då lätt, att publicerandet af samtliga gällande nedsättningar under den fastställda taxan skulle blifva ett ganska omständligt och kostsamt företag, och att, enär hvarken någon ersättning för derpå använda medel kunde påräknas genom försäljning och ej heller någon i praktiskt hänseende väsentlig fördel vunnes, denna publikation bör inskränkas till de för rörelsen vigtigaste stationerna.

Berörda förteckningar lemna naturligtvis äfven upplysningar om de nedsättningar af mera tillfällig art, som medgifvas för att möjliggöra transporter mellan vissa stationer af bestämda varuslag i större partier. Antalet af sådana nedsättningar har förut varit ganska stort, men inskränkes allt

mer, i den mån öfverenskommelser hinna träffas med privatbaneförvaltningar om gemensamma samtrafiksbestämmelser. Det är väl dessa slags nedsättningar, som företrädesvis utsätta en jernvägsförvaltning för äfventyret att anses hafva förfarit partiskt, men Styrelsen tror icke att detta äfventyr aflägsnas genom nedsättningarnas publicerande genom tryckpressen, enär man icke hos den stora allmänheten torde kunna påräkna den fullständiga kännedom om trafikförhållandena, som är ett vilkor för deras fördomsfria bedömande. Deremot är det tillbörligt att de fullständigt framläggas för dem, som hafva att granska jernvägsförvaltningen, och Styrelsen skall derför icke underlåta att till Statsrevisionen årligen afgifva en berättelse om gjorda nedsättningar, grundad på de ofvan omförmälda förteckningarna, men så ordnad, att pröfningen af de vidtagna fraktändringarna i möjligaste mån underlättas.

Enligt § 2 hafva Revisorerne, som af Styrelsens protokoll för den 12 December inhemtat, att Styrelsen på ansökan om löneförbättring för stationsskrifvare och telegrafister vid statens jernvägars samtliga distrikt beslutit att den tid, inom hvilken uppflyttning i högre löneklass eljest egde rum, finge något förkortas, med tillämpning af hvilket medgifvande summan af de löneförhöjningar, som för 1884 skulle tillgodokomma stationsskrifvare vid statens jernvägar, komme att uppgå till 23,520 kronor, ifrågasatt lämpligheten deraf, att Styrelsen utan vederbörligt tillstånd må kunna besluta om löneförbättringar af så stor omfattning, som den nu omförmälda.

Med anledning häraf får Styrelsen upplysa, att samtliga dessa löneförbättringar underställts Eders Kongl. Maj:ts nådiga pröfning genom det underdåniga förslag till arfvodesstat för år 1884, som ingafs den 15 December 1883 och erhöll fastställelse genom nådigt bref af den 31 i samma månad.

Det omförmälda beslutet afsåg sålunda endast hvad som borde i sagda förslag upptagas rörande förhöjning i stationsskrifvarnes aflöning, men infördes i ett särskildt protokoll i sammanhang med de öfriga beslut Styrelsen fattade med anledning af de önskningar om ganska vidtgående förändringar i löne- och befordringsvilkor, som blifvit framstälda i den åberopade, från ett stort antal stationsskrifvare inlemnade ansökningen.

I afseende å Revisorernes, med anledning af Styrelsens åtgärd att utbyta vissa uppgifna, statens jernvägstrafik tillhöriga områden mot annan för jernvägstrafiken numera erforderlig mark, i § 3 gjorda anmärkning rörande Styrelsens befogenhet att verkställa jordutbyten, torde Styrelsen få erinra att den jord, staten för jernvägens behof från enskilda personer förvärfvat, icke blifvit i jordeboken omförd från skatte- eller stadsjord till krono, utan fortfarande bibehåller sin förra natur. Den synes derför näppeligen kunna hänföras till den i 77 § Regeringsformen afsedda fasta egendom, som icke utan Riksdagens samtycke får kronan afhändas. Då jorden för-

värfvats uteslutande för den af staten utöfvade jernvägsdriftens behof, skulle det också vara väl oegentligt, om icke någon mindre del deraf, huru obetydlig den än måtte vara, skulle, sedan den upphört att vara för jernvägsdriften behöflig, kunna utan en sådan tidsödande omgång, som inhemtandet af Riksdagens samtycke föranleder, utbytas mot ett fullt motsvarande jordområde, hvilket befunnits vara för jernvägsdriftens ändamålsenliga utöfvande af nöden.

I § 4 hafva Revisorerne ifrågasatt Styrelsens befogenhet att låta ur räkenskapen afföra ett belopp af 2,468 kronor 50 öre, som utgjorde fordran för begagnad fraktkredit hos namngifven person, hvilken enligt intyg af öfverexekutor saknade tillgångar. Sagda belopp utgjorde återstoden af den skuld, hvari personen i fråga vid September månads utgång 1877 häftade för jernvägsfrakter och faktoriafgifter för gods, som han nämnda månad fått expedierade under medverkan af Fryksta faktori och hvarå, genom utdelningar i samma persons konkurs, hvari fordringar bevakats, statens jernvägar i Juli och December månader 1879 erhöllo i afbetalning 524 kronor 14 öre. Enär rättens ombudsman sistnämnda år den 9 December intygade, att någon vidare utdelning icke vore att förvänta, sattes redan då det resterande beloppets afskrifning i fråga, men uppsköts i afvaktan på att gäldenärerne möjligen kunde erhålla tillgångar att betala äfven detta belopp, och verkställdes först 1883, sedan beloppet under de fyra föregående åren balanserats, och öfverexekutor intygat att gäldenären fortfarande saknade tillgång. Styrelsen ansåg nemligen ej tillbörligt att i räkenskapen bibehålla såsom tillgång en fordran, för hvilken ingen valuta vore att påräkna, och fann afskrifningen deraf befogad äfven derför, att krafvet, såsom ofvan omförmälts, uppkommit af transporter, som förmedlats af den vid sidan af den egentliga jernvägstrafiken stående faktorirörelse statsbanan drifver vid Fryksta för spedition af varor, som på Frykensjöarne sändas till eller från jernvägen, att denna affär liksom all annan kommersiel verksamhet måste vara utsatt för risker, och att förlusten i närvarande fall mer än väl betäcktes af hvad sagda rörelse årligen lemnar i ren behållning. För öfrigt torde bemärkas, att Styrelsen vid afskrifningen ej lemnat möjligheten att i en framtid utbekomma beloppet obeaktad, enär hon i den af Revisorerne åberopade skrifvelsen i ämnet ålagt distriktsbefälet att anmäla, när det yppade sig att gäldenären erhållit några tillgångar, på det att åtgärder då skola kunna med någon utsigt till framgång vidtagas för fullföljande af krafvet.

Stockholm den 30 November 1885.

C. O. TROILIUS.

C. Löfman.

Kongl. Stuteriöfverstyrelsens underdåniga utlåtande i anledning af Riksdagens revisorers anmärkning vid Ottenby stuteris räkenskaper för år 1883.

Vid granskning af Ottenby stuteris räkenskaper för år 1883 hafva Riksdagens revisorer anmärkt, att till bestridande af utgifterna för kosthållning och logis åt auktionsbesökande vid 1883 års hästauktion å Ottenby stuteri under revisionsåret utbetalts ett belopp af 400 kronor, men att omförmälda utgifter syntes Revisorerne icke hafva bort af statsmedel bekostas.

Genom nådig remiss den 16 Oktober 1885 anbefald att häröfver afgifva underdånigt utlåtande, får Stuteriöfverstyrelsen, efter det så väl dåvarande chefen för Stuteriöfverstyrelsen, Generallöjtnanten m. m. U. F. Sandels, som stuterichefen blifvit hörde, samt anmärkningen jemväl varit föremål för öfverläggning inom stuterikommissionen, härhos i underdånighet öfverlemna vederbörandes förklaringar samt på deri andragna skäl, och då någon anmärkning mot sjelfva beloppet icke, så vidt remissakten utmärker, förekommit, biträda den af stuterikommissionen enhälligt uttalade åsigt, att, så länge hästauktionerna hållas å Ottenby, stuteriets nytta och fördel otvifvelaktigt måste anses bäst främjas derigenom att godtgörelse för ifrågakomna, till följd af lokala förhållanden oundvikliga auktionskostnader fortfarande finge med enahanda belopp som hittills från inflytande auktionsmedel till stuterichefen utbetalas; men vill Stuteriöfverstyrelsen, med anledning af hvad Riksdagens revisorer sålunda anmärkt, föranstalta om utredning, huru vida dessa auktioner med mindre kostnad för stuteriet hädanefter må kunna ega rum i Kalmar.

Den remitterade handlingen bifogas.

Stockholm den 30 November 1885.

ALFRED PIPER.

Eugène Peyron.

F. d. Chefens **för Stuteriöfverstyrelsen** yttrande.

Till Kongl. Stuteriöfverstyrelsen.

Anmodad att yttra mig öfver Riksdagens revisorers anmärkning vid Ottenby stuteris räkenskaper för år 1883, får jag, i egenskap af chef för Stuteriöfverstyrelsen under det år som revisionen omfattar, anföra:

att då i Kongl. Maj:ts nådiga instruktioner för cheferne vid statens

stuterier föreskrifves, att stuteriernas öfvertaliga hästar skola å offentligen utlyst auktion försäljas, så måste Ottenby stuteri följaktligen ikläda sig de förpligtelser, som af en sådan föreskrift förestafvas, nemligen bland annat att bereda de auktionsbesökande möjlighet till erhållande af logis och kost under auktionsdagarne.

Enligt hvad chefen för Ottenby stuteri i afgifven förklaring redan upplyst, kan inqvartering och utspisning åt de auktionsbesökande endast beredas uti den åt honom upplåtna boställsvåning, enär annan lokal för sådant ändamål icke finnes att tillgå, och då, hvad utspisningen angår, ingen lärer vilja ifrågasätta, att kostnaderna härför skola af stuterichefen utan ersättning bestridas, eller att han skulle vara skyldig att för dessa sina utgifter fordra betalning af de resande, hvartill han icke ens är berättigad, med mindre han skulle för sig utverka utskänkningsrätt, återstår ej annat än att med någon restauratör söka träffa öfverenskommelse att under auktionsdagarne ombesörja mathållningen åt de auktionsbesökande emot ett bestämdt pris för hvarje kuvert, att af de resande sjelfve bekostas. Derigenom skulle likväl icke kunna förekommas, att icke stuteriet nödgades ersätta restauratören den förlust, han härigenom komme att vidkännas, hvilken förlust komme att ökas i samma mån spekulanternes antal till följd af dryga lefnadskostnader under auktionsdagarne komme att minskas.

Att åter oberoende af antalet fördela kostnaden mellan de auktionsbesökande kan af många skäl lika litet låta sig göra, bland annat derför, att ingen spekulant skulle äfventyra att utsätta sig för en så dryg resekostnad, som af en sådan beräkningsgrund skulle blifva en nödvändig följd.

På grund häraf och af hvad stuterichefen i öfrigt anfört torde tydligen framgå, att, äfven om en restauratör kunde finnas villig att för dessa dagar tillhandahålla de auktionsbesökande erforderliga lifsförnödenheter, stuteriet likväl icke kan undgå att vidkännas dryga kostnader dels för anskaffande af lokal, sängar, sängkläder, servis och mera dylikt och dels för att hålla restauratören skadeslös för förlust.

Stuteriets och de auktionsbesökandes gemensamma fördel torde derför bäst tillgodoses, om, som skett, stuterichefen anmodades att tillhandahålla de auktionsbesökande kost och logis mot en ersättning i ett för allt af 400 kronor, ett belopp, som ingalunda kan anses lemna full godtgörelse för alla de kostnader och besvär, han hittills beredvilligt åtagit sig.

Stockholm den 20 November 1885.

F. SANDELS.
Generallöjtnant.

Chefens
för **Ottenby Stuteri**
yttrande.

Till Kongl. Stuteriöfverstyrelsen.

Anbefald att inkomma med yttrande i anledning af Riksdagens revisorers gjorda anmärkning deröfver, att till bestridande af utgifterna för kosthållning och logis åt auktionsbesökande vid 1883 års hästauktion å Ottenby utbetalts ett belopp af 400 kronor, får jag till åtlydande häraf anföra:

att chefen för Ottenby stuteri, allt sedan detsamma år 1830 uppsatts, har vid de årligen förekommande hästauktionerna tillhandahållit de auktionsbesökande med logis och kost, i anseende till omöjligheten att inlogera och bespisa dem på närmare håll än vid Lilla Dahlby gästgifvaregård på ett afstånd från stuteriet af 2 ½ mil.

Att i komiterades betänkande år 1869, sidan 104, föreslogs, att chefen för Ottenby af förutnämnda skäl borde erhålla 500 kronor mera i kontant lön än de andra stutericheferne. Vid sedermera gjord reglering af lönerna vid stuterierna 1873 fästes dock dervid icke afseende. Någon ersättning för representationskostnaden ingår derför icke i chefens aflöningsförmåner, men har jag likväl detta oaktadt sökt att med gästfrihet i mitt hus mottaga alla de personer, som hit ankomma, dels i tjensteärenden — såsom läkare m. fl. — dels dem som hitresa för att taga kännedom om stuteriet och dess hästafvel. Således kan det icke åligga mig eller billigtvis begäras, att jag år från år och oberoende af den stigande lefnadskostnaden skall af egna medel, i likhet med hvad hittills skett, fortfarande bekosta underhållet af ett större antal auktionsbesökande; icke heller kan det åläggas mig att mot betalning af dessa tillhandahålla dem logis och vivre.

För att förskaffa de auktionsbesökande möjligheten af att sjelfve bestrida kostnaden af deras underhåll skulle, så vida uppgörelse på förhand kunde träffas med någon restauratör från Kalmar, dagkostnaden dervid blifva orimligt dryg i anseende till den långa transporten af matvaror, servis, köksattiralj m. m. jemte nödig betjening, hvarförutom stuteriet genom omöjligheten att på förhand kunna bestämma hvarken antalet af de från fastlandet ankommande, som ena året kan uppgå till 40 à 50, men det andra icke till hälften deraf, ej heller tiden för deras qvarblifvande under de 2 à 3 dagar förrättningen fortgår, stuteriet skulle nödgas garantera restauratören en ganska dryg godtgörelse för hvad i antalet reqvirerade portioner möjligen skulle brista.

En hög dagkostnad skulle dessutom afhålla mången spekulant från att infinna sig vid auktionen, hvarför man ock hittills sökt bereda de auktionsbesökande all möjlig lättnad för deras inställelse, såsom varande mest förenligt med stuteriets fördel, enär auktionssummans storlek blifver beroende

icke allenast på de utbjudna hästarnes godhet, utan äfven i väsentlig mån på det större tilloppet af spekulanter, genom hvilkas uteblifvande äfven en del för stuteriet oanvändbara hästar ej skulle kunna försäljas, utan blifva qvarstående för att på stuteriets bekostnad fortfarande utfodras.

Då härtill kommer, att uti den ersättning, som af inflytande auktionsmedel jemte ofvan anförda kostnad för år 1883 beviljats stuterichefen för att i viss mån betäcka omkostnaderna vid auktions hållande, ingår icke allenast ersättning för mathållning, utan äfven för de besökandes inlogerande med fullständig sängattiralj och uppassning m. m., skulle stuteriet, för den händelse att den chefen beviljade ersättning af 400 kronor icke vidare komme att utgå, nödgas uppsätta och underhålla omkring 40 sängar med sängkläder och tillbehör till auktionsbesökandena, och svårighet för anskaffande dertill af lämplig lokal. Då sannolikt ett värdshus slutligen skulle blifva nödvändigt att uppföras, skulle kostnaden derför säkerligen komma att betydligt öfverstiga hvad som af Kongl. Stuteriöfverstyrelsen för sagda ändamål nu till mig utanordnats.

Slutligen torde få anföras, att hvarken Kongl. Kammarrätten vid den årliga granskningen af stuteriets räkenskaper, ej heller föregående Herrar Statsrevisorer funnit skäl att häröfver framställa någon anmärkning. Denna ersättning blef nemligen af mig begärd och af Kongl. Stuteriöfverstyrelsen första gången utanordnad år 1882.

Ottenby den 9 November 1885.

Fr. POSSE.
Stuterichef.

Chefens
för **Sveriges geologiska undersökning**
underdåniga utlåtande i anledning af Riksdagens revisorers framställning vid granskning af undersökningens redogörelse för år 1883.

Till åtlydnad af Eders Kongl. Maj:ts nådiga befallning att inkomma med underdånigt utlåtande i anledning af Riksdagens revisorers erinran, att vederbörliga intyg saknas om rigtigheten af de räkningar, hvilka blifvit såsom verifikationer bilagda redogörelsen för Sveriges geologiska undersöknings utgifter, tillåter jag mig i underdånighet upplysa, att hufvudbokens kassaräkning är af chefen för Undersökningen attesterad, hvarmed det åsyftade godkännandet af dessa *samtliga* torde vara lemnadt, ett förhållande som förmodligen undgått Revisorernes uppmärksamhet. Om emellertid räken-

skapsföraren, Undersökningens aktuarie, saknade befogenhet att liqvidera räkningar, som icke äro af chefen attesterade, så skulle en sådan föreskrift i hög grad försvåra alla utbetalningar under en stor del af året, enär chefen och aktuarien den tid fältarbetena pågå, eller, enligt nådiga instruktionen af den 2 Juni 1882, från medlet af Maj månad till slutet af September, mestadels vistas på skilda orter.

Hvad slutligen beträffar Revisorernes påstående, att "flera bland räkningarna icke i och för sig lemna tillräcklig ledning för bedömandet af de enligt dem verkstälda utgifternas nödvändighet", så skulle, efter mitt förmenande, en sådan brist ingalunda hafva afhulpits endast genom ett å desamma af chefen tecknadt skriftligt godkännande, och då Revisorerne ej aktat nödigt omnämna eller ens antyda, *hvilka* utbetalningar, som med ofvanstående yttrande åsyftas, så är naturligtvis all möjlighet mig betagen att härutinnan åvägabringa någon utredning.

Stockholm den 20 November 1885.

OTTO TORELL.

M. Stolpe.

Riksarkivariens
underdåniga utlåtande i anledning af Riksdagens revisorers framställningar rörande Riksarkivet.

Till åtlydnad af nådig befallning, meddelad genom remiss af den 16 Oktober, får jag härmed afgifva underdånigt utlåtande i anledning af Riksdagens revisorers, i berättelsen om verkställd granskning af statsverkets förvaltning under år 1883, gjorda framställningar rörande Riksarkivet.

1:o. Angående det anslag, som under åtskilliga år varit beviljadt till utgifvande i tryck af sådana handlingar och skrifter, som äro af vigt för fäderneslandets historia, hafva Revisorerne — efter en redogörelse för anslagets uppkomst och användning hitintills — uttalat den åsigt, att »derest icke statskassan för detta tryck i allt för vidsträckt mån skall anlitas, och derest det derför utgående anslaget fortfarande skall bibehålla den pregel af tillfälligt, det nu innehar, nödigt vore, att för den närmaste framtiden en plan uppgjordes, hvarigenom trycket begränsades till vissa handlingar, hvilka kunde anses vara af största vigt och tillsammans utgjorde ett helt» — — —.

Den plan, som hittills blifvit följd vid dessa handlingars utgifvande, är fastställd genom Kongl. Maj:ts nådiga beslut af den 20 April 1859, hvarigenom i öfverensstämmelse med riksarkivariens ingifna underdåniga förslag bestämdes, att de handlingar, som borde utgöra materiel för den samling,

hvilken med detta anslag komme att till trycket befordras, voro riksregistraturet, de s. k. rådslagen och riksdagsförhandlingarna äfvensom handlingar angående rättegångsordningens och rättskipningens beskaffenhet samt rörande vårt kyrkoväsende; och slutligen sådana handlingar, som angå vigtigare moment i Sveriges historia, så väl i afseende på rikets förhandlingar med främmande makter som de administrativa åtgärder, hvilka vidtagits i den inre ekonomien; dock borde registraturet under Konung Gustaf I:s tid företrädesvis till utgifvande ifrågakomma.

Onekligt är, att denna plan är mycket omfattande, att den egentligen är endast en ram, inom hvilken särskilda planer i mån af tillgängliga arbetskrafter kunna bildas. Att inom denna ram ordna detaljerna har uppdragits åt Riksarkivet. Då vi äro nog lycklige att för vår historia ega ett rikt material af yppersta beskaffenhet, och då det ansetts nyttigt, lärorikt och helsosamt att genom trycket göra detta i större utsträckning än hittills tillgängligt för hvem som vill forska deri, så kan man för utgifvandet tänka sig tvenne sätt: antingen att, såsom nu skett, fördela arbetet i flera serier, som samtidigt fortgå, eller att koncentrera arbetet på *ett* slag af handlingar i sänder och först, sedan en samling blifvit afslutad, öfvergå till en annan. På det senare sättet skulle man, tyckes det, snarare komma till några gifna resultat. Skälet, hvarför det förra sättet blifvit valdt, är, att man så föga kan forcera ett arbete af denna art. Det kan icke mer än en i sänder syssla med ett band registratur eller protokoll, och han kan icke, om han är arkivtjensteman, deråt egna mer än någon del af sin tid. Arbetet måste derför gå långsamt, och enda sättet att påskynda det är att fördela det i serier.

Om begränsningen af Riksarkivets tryck nu skulle ske på det sättet, att den ena eller andra af de påbegynta serierna skulle afbrytas, till dess någon annan af dem blifvit afslutad, så kan jag icke anse en sådan begränsning vara nödig eller önskvärd. Skulle åter fordran på begränsning innebära, att omfånget för hvarje serie på förhand bestämmes, så får jag underdånigst anmärka, att omfånget för den första serien är i sjelfva titeln angifvet: »Konung Gustaf I:s registratur» sträcker sig till konungens död; att den andra serien, lagförslag och kyrkoordningar, enligt min åsigt kan afslutas med den del, som nu är under tryckning; och att det om den tredje serien — rådsprotokollen — i förordet till första delen heter, att den, »åtminstone hvad det första halfseklet angår, ansetts böra in extenso utgifvas» — hvaraf sålunda ses, att en begränsning redan är angifven, om än, för den tredje serien, i något obestämda ordalag.

Sant är, att med det mål i sigte, som utstakats genom det ofvannämnda nådiga beslutet af den 20 April 1859, det anslag, som till dess ernående utgår, svårligen kan »bibehålla pregel af tillfälligt». Men anslaget

har knappast betraktats såsom tillfälligt, sedan Riksdagen år 1881, fastän den »ansett beloppet böra *åtminstone tills vidare* endast på extra stat uppföras», tillika uti sin underdåniga skrifvelse n:r 23 förklarat, »att Riksdagen icke lärer komma att undandraga sig att fortfarande bevilja de medel, som finnas för behofvets tillgodoseende erforderliga». Det tyckes deraf, att Riksdagen ansett anslaget skola komma att utgå, så länge och så vida det kan för det uppgifna ändamålet användas, och att fortsättningen deraf egentligen skulle bero af Riksarkivets förmåga att, utan försummande af öfriga åligganden, åt denna verksamhet egna tillräckliga krafter.

Revisorerne anse en begränsning af Riksarkivets tryck äfven derför vara behöflig, »på det att icke Riksarkivets embets- och tjenstemän genom tryckets allt för stora omfång i någon vidsträcktare mån skola dragas från sina göromål vid handlingarnas ordnande och katalogiserande». Revisorerne hafva här påpekat en fara, hvars verklighet jag erkänner. Afböjandet af denna fara har den gällande instruktionen för Riksarkivets embets- och tjenstemän lagt i riksarkivariens hand, då den förpligtat honom att »fördela de med afseende på arkivets ändamål nödiga arbeten samt vaka öfver dessas behöriga verkställande». För att underlätta bedömandet, huru vida faran kan anses vara för ögonblicket hotande, tillåter jag mig underdånigst nämna, att af de tre serier af handlingar, hvilka på detta anslag utgifvas, för närvarande en ombesörjes af en f. d. arkivarie, på hvilkens arbetstid Riksarkivet naturligtvis icke har något anspråk, en annan af en e. o. amanuens, hvilken såsom lönlös billigtvis bör med större frihet få förfoga öfver sin tid; det är således endast en serie, som för närvarande utgifves af en ordinarie tjensteman, och han får visst icke derigenom anses vara frikallad från sina öfriga tjensteåligganden. Men skulle det under någon tid visa sig, att Riksarkivet icke förmår fullfölja dessa publikationer i samma omfång, som beräknats, så lärer en begränsning af arbetet förmedelst en minskning af anslagsbeloppet icke uteblifva, då den i sådan händelse är lika önskvärd från Riksarkivets som från statsverkets sida.

2:o. I afseende på de häften, som under titel: »Meddelanden från Svenska Riksarkivet» årligen sedan 1877 utgifvits, hafva Revisorerne ansett, att »för deras utgifvande torde böra uppgöras en plan, hvarigenom innehållet begränsas till det, som för den större allmänheten kan vara nödigt och nyttigt att känna angående arkivets samlingar».

»Meddelandena» hafva hittills innehållit:

a) den berättelse öfver Riksarkivets skick, arkivaliernas tillväxt och anlitande samt tjenstemännens arbeten, hvilken riksarkivarien är förpligtad att för hvarje år till Eders Kongl. Maj:t afgifva;

b) förteckningar öfver särskilda grupper af arkivalier; samt

c) underrättelser om arkivväsendet dels i Sverige, dels i utlandet.

Af detta innehåll tyckas Revisorerne anse förteckningarna öfver Riksarkivets samlingar vara det enda, som förtjenar att genom trycket befordras till allmänhetens kännedom, och att »de rent arkivariska uppgifterna» blott kunna intressera ett mycket ringa antal läsare. Jag föreställer mig, att hvarken det ena eller det andra slaget af dessa meddelanden egentligen kan påräkna någon större läsarekrets; men anser mig böra framhålla, att just af de arkivariska underrättelserna ett och annat blifvit öfversatt och intaget uti den i München utkommande »Archivalische Zeitschrift», och således ansetts kunna intressera en ännu större läsarekrets än den, för hvilken våra svenska »Meddelanden» äro tillgängliga. Att den år ifrån år återkommande arbetsredogörelsen skall blifva temligen enformig och ej synnerligen intressant för den som ej är fackman, kan väl icke hjelpas; men om dess offentliggörande tjenar till en kontroll och en sporre på verksamheten inom Riksarkivet, såsom det utan tvifvel gör, så kan jag icke annat än anse det vara nyttigt. På samma sätt verkar ock offentliggörandet af förteckningar öfver arkivalier, jemte det att forskare och vetenskapsmän derigenom få en vägledning, hvars nytta också blifvit erkänd från flera håll.

Beträffande farhågan, att utgifvandet af »Meddelandena» skulle taga för mycken tid i anspråk för Riksarkivets embetsmän, beder jag att underdånigst få anmärka, att då årsberättelsen i alla händelser skall skrifvas och förteckningar på arkivalier upprättas, kan dessas tryckning icke borttaga mera tid än den, som åtgår till korrekturläsning. — Huru vida Meddelandena kunna »i allt för hög grad anlita statsverkets tillgångar», beror på hvad värde de ega: anses de för onyttiga och hinderliga, då är hvarje, äfven den ringaste, utgift för dem allt för hög; göra de deremot någon nytta, så kan väl en årlig utgift af vid pass 500 kronor knappast i någon nämnvärd mån anses vara för statsverket betungande.

Remissakten återställes.

Stockholm den 30 November 1885.

CARL GUSTAF MALMSTRÖM.

Öfverbibliotekariens vid Kongl. Biblioteket
underdåniga utlåtande i anledning af Riksdagens revisorers framställning angående Svenska Fornskriftsällskapet.

Till fullgörande af Eders Kongl. Maj:ts nådiga befallning, att öfverbibliotekarien vid Kongl. Biblioteket skall ingifva underdånigt utlåtande i anledning af Riksdagens revisorers gjorda framställning angående Svenska

Fornskriftsällskapet, får jag först vitsorda rigtigheten af de upplysningar om sällskapets verksamhet, hvilka Revisorerne i sin berättelse infört. Det framgår redan af dessa, att sällskapet allt jemt fullföljer den plan, som 1844 blifvit fattad, och att denna plan endast för den närmaste framtiden i detalj framställes. Då många samverkande orsaker kunna föranleda, att detaljerad plan för en längre framtid icke kan fullföljas, torde icke heller vara skäl att frångå det hittills öfliga förfarandet.

Sällskapet synes emellertid under de 41 år, det fått uppbära statens bidrag för främjande af sitt ändamål, väl hafva motsvarat detsamma; och ännu kan icke något år uppgifvas, då dess verksamhet skulle vara slutförd. Om det derför skulle täckas Eders Kongl. Maj:t att hos Riksdagen föreslå, att det nu på extra stat utgående bidraget till Svenska Fornskriftsällskapet måtte öfverföras på ordinarie stat, synes derigenom Revisorernes afsigt med den gjorda framställningen vara vunnen.

Stockholm den 5 November 1885.

G. E. KLEMMING.

Domkapitlets i Hernösands stift
underdåniga utlåtande i anledning af Riksdagens Revisorers anmärkning vid Östersunds högre allmänna läroverks räkenskaper för år 1883.

Öfverlemnande jemte remissakten Rektoren A. Sundbergs underdåniga förklaring i anledning af Riksdagens revisorers anmärkning vid Östersunds högre allmänna läroverks räkenskaper för år 1883, får Konsistorium för egen del i underdånighet såsom utlåtande i saken meddela, att Domkapitlet rörande samma förhållande vid sagda läroverks räkenskaper för år 1884 i skrifvelse till Kongl. Kammarrätten framhållit olämpligheten och risken af, att större summor af läroverkets tillgångar innestå hos dess rektor, helst derigenom vid möjligen inträffande konkurs eller dödsfall tillgångar kunde saknas hos bemälde rektor att gälda den hos honom innestående, läroverkets kassor tillhörande behållning; och kan Domkapitlet nu så mycket hellre förena sig i det af Revisorerne framstälda yrkandet, som dylikt flere gånger af läroverkets revisorer och Domkapitlet blifvit framstäldt.

Hernösands Domkapitel den 2 December 1885.

L. LANDGREN.

C. J. ÖSTLING. J. WIDÉN. W. M. CARLGREN.
HERMAN WÅHLANDER. C. J. BLOMBERG. J. P. LAGERGREN.
R. M. Matthiesen

Rektoren A. Sundbergs
underdåniga förklaring.

Öfver de af Riksdagens revisorer enligt hos följande remissakt gjorda anmärkningar vid granskningen af Östersunds högre allmänna läroverks räkenskaper för år 1883 får jag härmed i djupaste underdånighet afgifva infordrad förklaring.

Ehuru den i räkenskaperna upptagna kontanta behållningen vid räkenskapsårens utgång synts vederbörande revisorer för stor, är det dock faktiskt, att denna först vid redogörelsens fullständiga afslutande konstaterade behållning redan, innan läroverkskollegiets granskning hunnit förekomma, och kort tid derefter i följd af rätt betydliga utgifter, hvilka drabbat den ifrågavarande behållningen, blifvit i icke ringa mån förminskad. Att den återstående behållningen likväl, om än behöflig för bestridandet af förutsedda utgifter, likväl skulle till någon större eller mindre del kunnat göras fruktbärande genom insättning i bank, särdeles under de senaste åren, sedan en efter år 1878 verkställd förändring i afseende på bestridandet af kostnaden för tryckning af årsberättelser och kataloger förbättrat den kassas ställning, hvilken tryckningskostnaden dessförinnan ålåg, måste medgifvas. Också har ljus- och vedkassan i nästlidna 1884 års räkenskap åtnjutit godtgörelse för den ränteförlust, som hon under det näst föregående året ansågs hafva lidit genom underlåten insättning i möjligaste mån af kassans kontanta behållning.

I afseende på Riksdagens revisorers utlåtande, att läroverkskollegiets revisionsberättelser icke funnits bifogade läroverkets räkenskaper för andra år, än 1879 och 1883, får jag underdånigst meddela, att, så vidt jag af det granskade diariet kunnat finna, ifrågavarande berättelser blifvit till Domkapitlet insända äfvensom öfver samma berättelser infordrade förklaringar och kollegiets påminnelser.

Östersund den 23 November 1885.

A. Sundberg.
Rektor.

Vitterhets-, historie- och antiqvitetsakademiens
underdåniga utlåtande i anledning af Riksdagens revisorers framställningar vid granskning af akademiens räkenskaper för år 1883.

I sin skrifvelse rörande verkställd granskning af statsverkets tillstånd, styrelse och förvaltning år 1883 hafva Riksdagens revisorer angående de

två till Vitterhets-, historie- och antiqvitetsakademiens disposition stälda extra anslagen för undersökning och beskrifning af fäderneslandets fornlemningar m. m. samt för utgifvande af planchverk öfver fornsaker och andra märkliga föremål i Statens historiska museum uttalat den åsigt, att, derest dessa anslag fortfarande skola utgå på extra stat, planer måtte uppgöras för de med dem bekostade arbetenas fortsättning och fullbordan, hvarigenom anslagens utgående må kunna till tiden begränsas.

Akademien får på nådig befallning härmed afgifva följande underdåniga yttrande.

1:o. *Anslaget till undersökande och beskrifvande af fäderneslandets fornlemningar m. m.*

Riksdagens revisorer framhålla, huruledes detta anslag tillkommit i följd af Rikets Ständers skrifvelse af den 6 Juli 1857 rörande angelägenheten att åt landets minnen måtte beredas fullständigare skydd. De lemna vidare en öfversigt af de anslag, som för de härmed afsedda ändamål varit af statsmedel beviljade sedan år 1861. Af denna öfversigt framgår, att det högsta årliga anslag, som för ifrågavarande ändamål beviljats, utgjort kronor 13,000, att det lägsta belopp, som utgått före år 1881 varit kronor 5,500 — medeltalssiffran utgör kronor 8,590 — men att från och med år 1881 en ansenlig reduktion af det för detta ändamål beviljade anslag inträdt, i det den årliga anslagssumman varit inskränkt till kronor 3,200.

Riksdagens revisorer hafva vidare framhållit, att Akademien för ifrågavarande ändamål årligen, från och med år 1884, af den Bergerska donationens räntemedel — således af sina enskilda tillgångar — anvisat en summa af kronor 5,000. Alltså hafva anslagen för ifrågavarande ändamål utgått:

under åren 1861—1880 med ett medeltalsbelopp af kronor 8,590;
under åren 1881—1883 med ett årligt belopp af kronor 3,200.

Att denna summa var alldeles för liten märktes snart, ty ehuru, i följd af anslagets minskning, inskränkningar gjordes, fans vid utgången af år 1882 på detta anslag en brist af kronor 1,207:41, hvilken visserligen vid utgången af år 1883 var nedbragt till kronor 664:60, men då skulle hafva uppgått till kronor 1,864, derest Akademien icke hade varit i tillfälle att för detta år af den Bergerska donationens räntemedel lemna ett anslag af kronor 1,200 till verkställande af maktpåliggande undersökningar, till hvilka andra medel ej funnos.

Från och med år 1883 hafva till fornlemningars undersökande m. m. årligen utgått kronor 8,200, d. v. s. i det närmaste samma årssumma som under åren 1861—1880. I denna summa ingår statsanslaget af kronor 3,200 och det anslag, som Akademien af egna medel (Bergerska donationen) lemnat, hvilket uppgår till det vida högre beloppet af kronor 5,000.

Med afseende på behofvet under framtiden af detta anslag, om möjlig-

heten att uppgöra en plan för de började arbetenas fortsättning och fullbordan och att beräkna tiden, till hvilken anslagets utgående må kunna begränsas, får Akademien anföra följande.

Akademien får först med Riksdagens revisorer framhålla, att af det nuvarande anslagsbeloppet, kronor 3,200, är, enligt Kongl. brefvet af den 17 Maj 1876, en summa af kronor 1,200 anslagen till bestridande af kostnaderna för de två ordinarie amanuensernes tjensteresor samt i sammanhang med dem stående undersökningar, och vidare, i likhet med Revisorerne, framhålla, att denna del af anslaget afser, enär föreskriften om amanuensernes tjensteresor förekommer i den för dem utfärdade, af Eders Kongl. Maj:t godkända instruktion, att fylla »ett stadigvarande, reglementeradt behof».

Under sina tjensteresor besöka amanuenserne de delar af landet, hvarest man funnit särskilda åtgärder böra vidtagas till beredande af skydd för fornlemningarna, eller der maktpåliggande undersökningar, särskildt kräfvande vetenskapliga insigter, behöfva företagas. Det är för Akademien omöjligt att på förhand beräkna de omständigheter, som under årens lopp skola föranleda sådana åtgärder och undersökningar. Akademien är derför i detta fall urståndsatt att ens försöka framlägga en plan och göra en beräkning af tiden, efter som ju, såsom nyss anfördes, denna del af anslaget afser ett stadigvarande behof.

Af det nuvarande anslaget återstår ett belopp af kronor 2,000, hvilket af Akademien användes till bekostande af ett systematiskt uppsökande och beskrifvande af fäderneslandets fornlemningar, i öfverensstämmelse med de åsigter, som de år 1856—1858 församlade Rikets Ständer uttalade, och med Eders Kongl. Maj:ts nyss nämnda nådiga föreskrift af den 17 Maj 1876. Då man rörande denna del af anslaget vet, hvad hittills blifvit uträttadt, och således synes böra kunna bilda sig en föreställning om den återstående delen af arbetet, kan det visserligen synas, som om i detta fall en beräkning af det kommande behofvet och dermed ett angifvande af den slutliga begränsningen af anslaget skulle vara möjliga.

Akademien får emellertid med afseende härpå framhålla, att om det för närvarande är möjligt att ungefärligt angifva den areal, inom hvilken det återstår att göra de af Rikets Ständer begärda antiqvariska undersökningarna, saknar Akademien deremot all möjlighet att på förhand beräkna den tid, som undersökningar af denna areal kunna komma att kräfva. Inom enstaka delar af denna förekomma fornlemningar i stort antal, och deras noggranna upptecknande kräfver derför ett långsamt framåtskridande genom bygden, med täta, stundom ej korta uppehåll vid de särskilda gårdarne. Inom andra delar af arealen förekomma fornlemningarna mera spridda och i mindre flockar. I sådana trakter måste man mellan fornlemningsplatserna tillryggalägga långa vägar, och då man icke bör lemna någon gård obesökt,

emedan fornlemningar kunna vid denna anträffas eller underrättelser om sådana der erhållas, måste gång efter annan tidsödande vandringar, af dem många med negativt resultat, företagas. Den härför erforderliga tiden trotsar all beräkning på förhand.

Äfven om det vore möjligt att nu beräkna, huru lång tid hvarje del af den återstående undersökningen skall komma att kräfva, skulle det icke ligga för Akademien inom möjlighetens område att på förhand uppgöra en plan, efter hvilken de fortsatta undersökningarna skulle företagas, en plan, i hvilken det bestämmes, att undersökningen af fornlemningarna inom ett landskap skall börja ett uppgifvet år, fortsättas under loppet af ett uppgifvet antal år samt vara vid utgången af ett uppgifvet år afslutad. För verkställande af dessa undersökningar måste Akademien antaga frivilliga medhjelpare, som mot en ganska måttlig penningeersättning fullgöra arbetet, men frivilligheten gör, att Akademien ej på förhand kan vara förvissad om biträde af samma person under den tid, som åtgår för att afsluta undersökningarna inom det landskap, hvarest han börjat arbeta. Akademien tillåter sig i detta afseende anföra, att hon varit särskildt angelägen att få de många fornlemningarna inom Södermanland undersökta. Först erhölls en frivillig medhjelpare, Doktor Upmark, som efter få år fann sig genom tjenstegöromål förhindrad att fortsätta. För arbetets fullföljande vanns studeranden, numera Godsegaren K. Schmidt, som dock efter två somrars arbete fann omsorgen om sitt jordbruk lägga oöfverstigliga hinder i vägen för fortsatt arbete inom det arkeologiska området. Under en följd af år egnade sig Friherre O. Hermelin åt en undersökning af fornlemningarna inom en stor del af Södermanland, men han fann sig till sist nödsakad att upphöra, alldenstund han på annat sätt kunde erhålla större inkomster. För fortsättande af arbetet inom detta landskap antogs då Doktor H. Hofberg, hvilken efter en sommars resor bortrycktes af döden. Sedan dess har det ej varit för Akademien möjligt att finna kompetent person för fortsatt uppsättande af antiqvariska beskrifningar öfver socknarne i Södermanland. För nästkommande år hafva, för att anföra ett ytterligare exempel, frivilliga medarbetare anmält sig för arbeten på Öland, inom Jönköpings och Kalmar län samt Östergötland, och måste derför undersökningsarbetet för detta år upptagas inom dessa områden.

Vid bestämmandet af arbeten för året måste Akademien i främsta rummet rätta sig efter de krafter, som finnas användbara för arbetet inom de återstående delarne af landet. Under sådant förhållande är det för Akademien omöjligt att på förhand uppgöra en plan för de fortsatta undersökningarna af den beskaffenhet, att Akademien kan hysa förhoppning om möjligheten af dess efterlefvande.

Härtill kommer ytterligare, att en del af de hittills gjorda undersök-

ningarna är allenast af förberedande natur. De frivilliga medarbetarne äro icke alltid genom studier eller erfarenhet kompetente att uppmärksamma alla slag af fornlemningar: en egnar sin uppmärksamhet företrädesvis åt de kyrkliga, en annan åt den hedna tidens. Många undersökningar hafva måst företagas inom orter, för hvilka den tiden noggranna kartor ej funnos utgifna; som det är nödvändigt att fornlemningarna intecknas på karta, utförd i stor skala, måste derför äfven i sådana fall kompletterande undersökningar företagas, hvilkas omfattning ej kan för närvarande beräknas.

För att fullborda iakttagelserna rörande fornlemningarna, måste mer än hittills undersökningar af deras inre företagas. Den tid och de kostnader, som detta arbete kräfver, låta sig icke på förhand beräknas.

Ju mera insigten om fornlemningarnas betydelse sprides, desto noggrannare börja föreskrifterna i den Kongl. förordningen af den 29 November 1867 om fornlemningars skydd efterlefvas, desto oftare inkomma i lagstadgad ordning anmälningar om önskan att borttaga fornlemningar, den hedna tidens och kyrkliga. Sådana anmälningar, hvilkas antal ej kan på förhand beräknas, men helt visst för hvart år kommer att ökas, kräfva specialundersökningar, som endast sällan kunna sättas i sammanhang med de för året fastställda forskningsresorna; de kräfva derför, att någon kompetent person för hvart särskildt fall sändes, kortare eller längre väg, för att företaga en stundom mindre, stundom mera omfattande undersökning. Att beräkna kostnaden för dessa kommande arbeten, hvilkas antal och omfattning ej nu kunna anas, är naturligtvis omöjligt.

Akademien får vidare framhålla, att 1856—1858 års Riksdag begärt icke blott uppsökande och undersökande af fornlemningarna och deras beskrifvande, utan äfven beskrifningarnas spridande bland allmänheten, hvilket senare icke kan ske annat än genom tryckande af förteckningar. Som redan genom fornlemningarnas uppsökande uppmärksamheten i de olika orterna fästes vid fornlemningarnas betydelse, och således en ganska kraftig maning till deras skydd vinnes, har Akademien funnit det vara vigtigast att tills vidare uteslutande egna sig åt fornlemningarnas uppsökande och beskrifvande, först i andra rummet åt de systematiskt affattade beskrifningarnas utgifvande och spridande. Kostnaderna för denna senare del af det af Rikets Ständer begärda arbetet kan Akademien för närvarande, af brist på erfarenhet, icke beräkna.

Det är dessa skäl, som förmått Akademien att i underdånighet anhålla, att detta, jemte de två andra extra anslag, som under en följd af år varit stälda till Akademiens disposition, måtte blifva å ordinarie stat uppfördt.

Då vården af landets fornminnen så väl af Eders Kongl. Maj:t som svenska folkets ombud ansetts vara en statsangelägenhet, torde det få anses vara fullkomligt billigt, att af statsmedel anslås en årlig summa för en med

afseende på fornlemningarnas vård så maktpåliggande sak som deras uppsökande, undersökande, beskrifvande och bekantgörande.

Att anslaget med afseende på den uppgift, som det skall fylla, icke är för stort, framgår deraf, att Akademien funnit sig nödsakad att af egna medel lemna, till arbetets främjande, ett tillägg, som i belopp öfverstiger statsanslaget.

Att statsanslaget ej är för stort, i jemförelse med de uppoffringar, som andra stater göra för liknande ändamål, framgår deraf, att den danska riksdagen med stor frikostighet beviljat för de fasta fornlemningarnas uppsökande och vård ett anslag, som är vida större än det högsta årliga belopp den svenska staten någonsin för samma ändamål beviljat. För hvart och ett af de tre senaste åren har nemligen af danska staten för ändamålet utbetalts en summa af kronor 16,500. Af de upplysningar, som stått Akademien till buds, synes framgå, att i Danmark har under perioden 1861—1886 blifvit för de fasta fornlemningarna anslagen en summa, som öfverstiger den, som i Sverige för samma ändamål under samma tid utgått; detta eburu Danmark har en vida mindre areal än Sverige.

I Danmark ansåg man sig i början af 1870-talet kunna fullgöra undersökningen af landets fasta minnesmärken under loppet af sju år, och för dessa år anslogs en summa af kronor 49,000. Som erfarenheten visat, att den ursprungliga beräkningen alls icke motsvarade de verkliga förhållandena, har efter 7-årsperiodens slut icke allenast ett årligt anslag af Riksdagen blifvit beviljadt utan någon från början bestämd tidgräns, utan har äfven på samma gång årsanslaget blifvit höjdt från kronor 7,000 till kronor 10,000.

Den erfarenhet, som vunnits i Danmark, talar således tydligt för rigtigheten af den uppfattning, som Akademien i denna förklaring, liksom i sin underdåniga skrifvelse af den 16 sistlidne September, uttalat.

2:o. *Anslaget till utgifvande af planchverk.*

Detta anslag afser utgifvandet af tvenne planchverk, det ena öfver svenska medeltidssigill, det andra öfver föremål i Statens historiska museum.

Hufvudmaterialet för det förra af dessa arbeten är att hemta i Riksarkivet, och man skulle visserligen kunna genom en räkning af de sigill, som förekomma under urkunderna, skrifna under åren 1351—1521, komma till en ungefärlig beräkning af det stora antal plancher, som ännu återstår att utgifva, och till en beräkning af kostnaderna, som dock skulle blifva mycket sväfvande, alldenstund somliga medeltidssigill äro stora och innehålla en mängd små fina detaljer, andra äro smärre och enklare, hvadan kostnaden för de olika plancherna måste ganska mycket vexla. Men äfven det ungefärliga resultat, som skulle vinnas af en sådan beräkning, måste anses föga säkert, alldenstund äfven i utländska arkiv, förnämligast inom städerna kring Östersjön, finnas icke få svenska sigill, som saknas i de inhemska ar-

kiven och som derför måste uppsökas och afbildas, så vida samlingen skall få vederbörlig fullständighet.

För de afbildningar af föremål, som förekomma i Statens historiska museum och förtjena i bild återgifvas, är det fullständigt omöjligt att på förhand uppgöra en beräkning, som kan leda till bestämmande af en tid, då detta anslag kan anses öfverflödigt, så mycket mer, som Statens historiska museum icke i närvarande stund utgör ett afslutadt helt, utan årligen ökas med vigtiga föremål i stor mängd, hvilka i sin ordning, allt efter som de inkomma, behöfva i bild återgifvas. Akademien måste anse detta anslag vara för den kommande tiden oumbärligt.

Den arkeologiska litteraturen kräfver, liksom den naturvetenskapliga, ett stort antal afbildningar, för att göras gagnande. Genom de anordningar, som blifvit vidtagna, kunna de för det stora planchverket, hvars utgifning påbörjats, afsedda figurerna göra tjenst i de andra arkeologiska publikationer, hvilkas utgifvande af Akademien genom hennes tjenstemän besörjes. Erfarenheten har visat, att det för närvarande af statsmedel utgående anslaget af 2,000 kronor icke är tillräckligt, men äfven i detta fall har Akademien sökt med användande af egna medel fylla det behof, som förefinnes; den summa, som Akademien för detta ändamål anslagit under de senaste åren, har uppgått till högre belopp än statsanslaget.

Då för statens räkning bildats ett stort svenskt arkeologiskt-historiskt museum, hvars betydelse icke blir sådan den borde vara, om icke dess skatter meddelas forskaren och den stora allmänheten, är det helt visst ej mer än billigt, att staten gifver medel till utgifvande af bildliga framställningar af de vigtigare föremålen. Att den summa, som för sådant ändamål af staten under de senaste åren utgifvits, icke är för stor, framgår icke blott af den nyss åberopade erfarenheten, utan ock af jemförelse med de kostnader, som inom andra land användas för likartade ändamål. Den svenska statens Historiska museum är för öfrigt en inom hela den bildade verlden för sitt dyrbara innehåll ansedd samling, och det är derför för Sverige en hederssak att göra dess skatter allmänt tillgängliga. De svenska illustrationerna af arkeologiska och historiska föremål, hvilka gifva flere tecknare, träsnidare och litografer sysselsättning, hafva ock vunnit allmänt erkännande för sina förträffliga egenskaper.

De remitterade handlingarna återställas.

Stockholm den 1 December 1885.

R. TÖRNEBLADH.

n. v. Præses.

Hans Hildebrand.

Akademiens för de fria konsterna
underdåniga utlåtande i anledning af Riksdagens revisorers framställning rörande statybildhuggarebostället inskränkning.

Akademien för de fria konsterna har genom nådig remiss den 16 sistlidne Oktober erhållit befallning att efter vederbörandes hörande inkomma med underdånigt utlåtande i anledning af Riksdagens revisorers, på sätt meddeladt transsumt af revisionsberättelsen för 1883 utvisar, gjorda framställning, att en del af den sedan äldre tider åt en statybildhuggare anslagna bostads- och atelierlägenhet borde vid nuvarande boställsinnehafvares afgång för statsverkets behof tagas i anspråk.

Med anledning häraf får Akademien i underdånighet erinra, att, om än de till framtida indragning föreslagna rummens ifrån både atelier och begagnad bostadslägenhet isolerade läge och deras sedan år 1867 medgifna uthyrande förklara den framstälda anmärkningens tillkomst, en sådan indragning likväl icke ändamålsenligt och rättvist skulle kunna göras utan beredande åt den kommande tjensteinnehafvaren af vederlag, bestående dels i tilldelandet åt honom af ett mindre antal, intill och i kommunikation med den stora atelieren liggande och för statybildhuggaren åliggande undervisningsskyldighets utgörande väl behöfliga rum, dels ock i ett så afpassadt penningebelopp, som vid nytt tillträde kunde anses skäligt för att, under penningens då sannolikt ytterligare sänkta värde, och då säkerligen än starkare framträdande kraf på statybildhuggarens lärareverksamhet, i fördelar möjligast nära likställa den nytillträdande med sin föregångare.

Såsom stöd för behöfligheten af intill hufvudatelieren belägna mindre atelierer för så väl manliga som qvinliga elever, och billigtvis äfven något för mästaren reserveradt rum, får Akademien underdånigst hänvisa till Professoren Kjellbergs bilagda förklaring, i den del, som rör svårigheten att i samma atelier, der skrymmande och stor uppmärksamhet fordrande större skulpturarbeten pågå, obligatoriskt inrymma och undervisa efter särskild modell studerande personer.

Beträffande åter Akademiens ofvan uttalade åsigt att, derest den af Riksdagens revisorer föreslagna indragningen framdeles skulle genomföras, utöfver tillbytandet af nyssberörda rum, en penningeersättning torde böra tillerkännas ny tillträdare, får Akademien som ytterligare skäl för densamma underdånigst anföra dels den stora, sannolikt äfven växande betydelsen af ifrågavarande konstfack, dels så väl fåtaligheten af för skulpturlärareplatsen qvalificerade personer som dermed i sammanhangstående svårighet för

Akademien att, utan jemförelsevis goda aflöningsförhållanden, kunna tillfredsställande besätta densamma.

Remisshandlingarna varda, jemte öfverlemnande af Professoren Kjellbergs förklaring, underdånigst återstälda.

Stockholm den 28 November 1885.

J. NORDENFALK.

A. T. Gellerstedt.

Professoren Fr. Kjellbergs förklaring.

Till Kongl. Akademien för de fria konsterna.

På hemställan att till Kongl. Akademien för de fria konsterna inkomma med utlåtande, angående Riksdagens revisorers den 14 Oktober 1885 gjorda framställning beträffande Kongl. statybildhuggarebostället vid Östra Beridarebansgatan, får undertecknad vördsamt för min del anföra följande.

Enligt nådig Kongl. resolution att tills vidare innehafva det efter Kongl. Statybildhuggaren J. P. Molins frånfälle ledigblifna statybildhuggarebostället, utnämndes undertecknad den 9 September 1873, med samma förmåner och skyldigheter, som varit gällande för de båda föregående statybildhuggarne — Qvarnström och Molin. Dessa förmåner utgjorde vid tillträdet: 1 atelier och 2:ne våningar, en på öfra och en på nedra botten, i huset n:r 1 B Östra Beridarebansgatan på f. d. gjuthustomten samt dessutom af ett årligt arfvode af 750 kronor. Detta arfvode indrogs sedermera år 1878, då Akademien erhöll ny stat, beviljad af Kongl. Maj:t och Riksdag. Samtidigt, och enligt denna stat, tillades den vid Akademiens läroverk anstälde professoren för teckning och läraren i modellering atelier och bostad, såsom ersättning för de honom i öfrigt tilldelade mindre löneförmåner. Till följd härutaf är undertecknad för närvarande innehafvare af statybildhuggarebostället vid Östra Beridarebansgatan dels på grund af min befattning såsom professor och lärare vid Akademien, dels såsom varande Kongl. Statybildhuggare.

Redan 1867 under C. G. Qvarnströms tid uthyrdes till Nya elementarskolan boställets bottenvåning, emedan denna lokal då ansågs vara nödvändig för nämnda skola; en nödvändighet som ej var mindre stor, då jag tillträdde tjensten, i följd hvaraf jag blef föranledd att i December 1873 förnya kontraktet med samma hyra, som förut blifvit för densamma erlagd. Denna våning, belägen på nedra botten, är, såsom Kongl. Öfverintendents-

embetet i sitt svar till Finansdepartementet redan uttalat, så väl till följd af rummens och lägenheternas indelning som på grund deraf, att en del af dess fönster ligga åt skolgård, der en massa ungdom stor del af dagen tillbringar sin lediga tid med lek och exercis, omöjlig att använda till bostad, hvarför den ej gerna lämpar sig för annat än sin ursprungliga bestämmelse, bildhuggareatelier, eller, såsom nu är fallet, till skolsal. Men beröfvad denna lägenhet, måste statybildhuggaren nu underkasta sig den olägenheten att i den till bostället hörande atelier, egentligen endast bestående af ett större rum, nästan ständigt hafva Akademiens elever i sin omedelbara närhet, hvilket väl kan vara till nytta för eleven, men som mången gång kan vara hindrande för läraren. Derför synes det mig, att den ersättning härför, som Elementarskolan nu lemnar, icke kan anses obillig. En bildhuggareatelier, som skall emottaga elever, kan ej kallas fullt tidsenlig utan att ega minst 2:ne stora rum, ett för elever och ett för lärare. Detta oaktadt har undertecknad på min atelier under hela månader och år emottagit Akademiens elever, hvilka derstädes för öfnings skull arbetat på förökandet af sina kunskaper.

Tilläggas kan, att, enligt Kongl. reglementet af den 16 September 1881, undervisningstiden för den nuvarande läraren i modellering vid Kongl. Akademiens läroverk blifvit tillökad med en månads nästan daglig tjenstgöring, då han blifvit ålagd att undervisa i modellering efter lefvande modell vid dager.

På grund häraf får undertecknad, i enlighet med Revisorernes till Riksdagen uttalade åsigt, vördsamligen anhålla, att jag, såsom varande Kongl. statybildhuggare, måtte till min afgång få fortfarande behålla de nuvarande förmåner, som hittills varit statybildhuggaren förunnade, mot de skyldigheter, hvilka enligt nådiga resolutionen och enligt läroverkets reglemente blifvit honom ålagda.

Hvad slutligen Revisorernes anmärkning derom, att vid min afgång inskränkningar, till förmån för statsverket, skulle ske i nuvarande förhållanden, tillåter jag mig endast erinra, att genom Herrar Revisorers anmärkningar icke någon utredning erhållits i den frågan, om och i hvilken mån den ifrågavarande fastigheten ursprungligen blifvit öfverlemnad uteslutande åt staten eller åt konsten inom densamma. Härom kan undertecknad för min del icke framställa något vidare yttrande, utan anhåller jag vördsamt att få vara innesluten i Kongl. Akademiens bevågenhet.

Stockholm den 26 November 1885.

Ödmjukligen

Fr. KJELLBERG.
Kongl. Statybildhuggare och Professor
vid Akad. för de fria konsterna.

Direktionens öfver Arméns pensionskassa
underdåniga utlåtande i anledning af hvad Riksdagens revisorer anfört vid granskning af pensionskassans räkenskaper för år 1883.

Genom nådig remiss af den 16 sistlidne Oktober har Eders Kongl. Maj:t anbefalt Direktionen öfver Arméns pensionskassa att afgifva underdånigt utlåtande i anledning af bilagda transsumt af Riksdagens revisorers berättelse af den 14 i samma månad om verkställd granskning af statsverkets jemte dertill hörande fonders tillstånd, styrelse och förvaltning.

Till åtlydnad häraf får Direktionen — enär Riksdagens revisorer icke framstält någon anmärkning eller erinran, utan endast omnämnt, att afkomsten af Arméns pensionskassas medel är ganska tillfredsställande, oaktadt pensionskassan innehar en äldre, af ovisst värde varande lånehandling mot borgen samt två sedan flera år qvarliggande obligationsposter, upptagne till högre belopp än som motsvarar deras handelsvärde och afkomst — endast meddela:

beträffande förstnämnda lånehandling, att densamma förskrifver sig från en tid, då pensionskassans låneregelmente medgaf utgifvandet af lån mot borgen, hvilket numera och allt sedan år 1878 icke är i berörda reglemente medgifvet; samt

i afseende å de omnämnda obligationsposterna att — om ock desammas bokförda belopp icke i och för sig motsvarar deras nuvarande handelsvärde — detta förhållande likväl torde kunna anses i väsentlig mån utjemnadt genom högre värde och afkomst å andra obligationsposter, hvilka jemte de förra ursprungligen utgjort säkerhet för en lånehandling af likartad beskaffenhet som den här ofvan omförmälda, och hvilka, med anledning af låntagarens obestånd, samtidigt blifvit vid dennes liqvidation på pensionskassan öfverlåtna.

Stockholm den 11 November 1885.

F. SANDELS.

J. O. B. STECKSÉN. P. J. BERGENZAUN.

C. T. NORDSTRÖM. G. O. FUNCK.

E. Myhrman. *Wilh. Beskow.*

Direktionens öfver Folkskolelärarnes pensionsinrättning underdåniga utlåtande i anledning af Riksdagens revisorers framställning beträffande dels pensionsinrättningens säkerhetshandlingar, dels räntan å dess utlånade medel.

Uti den berättelse Riksdagens revisorer den 14 nästlidne Oktober afgifvit angående verkställd granskning af statsverkets jemte dertill hörande fonders tillstånd, styrelse och förvaltning under år 1883 hafva Revisorerne förmält: att de genom delegerade inventerat Folkskolelärarnes pensionsinrättning samt enke- och pupillkassa och dervid funnit dessa kassors säkerhetshandlingar i god ordning förvarade inom brandfritt hvalf i pensionsinrättningens hus vid Storkyrkobrinken; att enligt förteckningar, som Revisorerne låtit upprätta, den effektiva medelräntan å kassornas utlånade medel utgjort för pensionsinrättningen 4,86 procent och för enke- och pupillkassan 4,78 procent, samt att större delen af kassornas behållningar vore lagd i obligationer, hvaraf mycket stora belopp utgjordes af en enda penninganstalts förbindelser.

Genom nådig remiss den 16 i berörda månad anbefald att i anledning häraf afgifva utlåtande, får Direktionen öfver Folkskolelärarnes pensionsinrättning underdånigst anföra följande.

I fall den omständigheten, att Revisorerne uti sin berättelse särskildt uppgifvit den effektiva medelräntan å kassornas utlånade medel, skall innebära en anmärkning mot dessa medels förvaltning i det syfte, att ränteafkastningen synts dem hafva utfallit lägre än som vederbort och med full säkerhet för de placerade medlen bort kunna åstadkommas, tillåter sig Direktionen upplysa, att äfven med den angifna medelräntan kassornas förmåga att uppfylla sina förbindelser är till alla delar vidmakthållen, enär de i sådant afseende gällande beräkningar grunda sig på förutsättningen af 4,5 procent ränta. Direktionen kan emellertid icke underlåta den anmärkningen, att ehuru af Revisorernes, berättelsen bilagda förteckningar framgår, att den största delen af kassornas behållningar utgöres af räntebärande obligationer, som nära nog utan undantag äro inköpta med kapitalrabatt, har likväl vid beräkningen af den effektiva medelräntan icke af Revisorerne tagits i betraktande denna kapitalrabatt, som vid obligationslånens förfallotider eller dessförinnan, allt efter som obligationer utlottas, kommer kassorna till godo och måste såsom deras vinst af kapitalplaceringen beräknas. Denna vinst, eller skilnaden mellan obligationernas nominella belopp och deras inköpspris, uppgår, enligt de vid revisionsberättelsen fogade förteckningarna, till icke mindre än 106,214 kronor för Folkskolelärarnes pensionsinrättning och 24,669 kronor för enke- och pupillkassan. Om dessa summor, till lika belopp för hvarje år, fördelas på de till förfallotiderna återstående åren, med behörigt afseende

derjemte på sannolikheten af en tidigare inlösen till följd af utlottning, och om dessa belopp läggas till de af Revisorerne beräknade räntetalen, så erhålles den *verkliga* effektiva räntan; och denna torde väl komma att motsvara den ränta, som genom direkt utlåning mot skuldförbindelser utan kapitalrabatt kunnat vinnas. Exempelvis tillåter sig Direktionen anföra, att Revisorerne beräknat den effektiva räntan å de tvenne första i förteckningen å Folkskolelärarnes pensionsinrättnings tillgångar upptagna obligationsposter, eller Allmänna hypoteksbankens 4 procent-obligationer och Stockholms stads 5 procent, för den förra till 4,52 procent och för den senare till 5,17, hvaremot den *verkliga* effektiva räntan, då värdet af kapitalrabatten tages i beräkning, enligt de för sådant ändamål uträknade tabeller, uppgår till respektive 4,96 och 5,49 procent.

Beträffande åter hvad Revisorerne anfört derom, att »större delen af kassornas behållningar vore lagd i obligationer, och att af dessa mycket stora belopp utgjordes af en enda penninganstalts förbindelser», har Direktionen endast att anföra, dels att direkta lån icke lära erbjuda större säkerhet eller vinst än obligationer inköpta med behörig urskilning, dels att, såsom Revisorernes tabeller äfven utvisa, den penninganstalt, af hvars förbindelser så väl pensionsinrättningen som enke- och pupillkassan innehar ett ojemförligt mycket större belopp än af någon annan penninganstalts, är Sveriges Allmänna hypoteksbank. Dess obligationer innehar nemligen pensionsinrättningen till nominelt belopp af 1,905,000 kronor och enke- och pupillkassan af 549,000 kronor, under det att förbindelserna af den penninganstalt, som i afseende på obligationssumman intager det andra rummet, nemligen Stockholms Inteckningsgarantiaktiebolag, utgöra för den förra kassan 770,000 kronor och för den senare 315,200 kronor.

Genom att företrädesvis söka placera kassornas behållningar i Allmänna hypoteksbankens obligationer har Direktionen endast stält sig till efterrättelse det den 28 April 1876 af Eders Kongl. Maj:t utfärdade lånereglemente, hvilket bland annat föreskrifver, att af de säkerheter, mot hvilka Direktionen eger utlåna kassornas medel, obligationer utgifna af svenska staten eller allmänna hypoteksbanken skola hafva företräde. Det förra slaget af dessa obligationer har länge stått så högt i pris, att Direktionen icke genom deras inköp kunnat bereda kassorna den ränteinkomst, som Direktionen, med hänsyn till de för kassornas framtida bestånd uppgjorda beräkningar, ansett sig pligtig att söka förskaffa dem, hvarför Direktionen, så länge Allmänna hypoteksbankens obligationer ännu kunnat till rimlig kurs erhållas, ansett sig böra företrädesvis i sådana placera kassornas behållningar. Sedan äfven dessa obligationer på senare tiden stigit i pris så mycket, att Direktionen icke ängre ur här ofvan angifna synpunkt ansett några större belopp af dem

böra för kassorna förvärfvas, så har Direktionen, jemte det att den utväg allt mera anlitats att lemna amorteringslån till kommuner samt mot inteckning i fastighet, äfven inköpt åtskilliga andra slag af obligationer, hvilka Direktionen funnit vara af den beskaffenhet, som lånereglementet för sådana utstakar, och mot hvilkas beskaffenhet ej heller någon anmärkning af Revisorerne blifvit framstäld, såsom Stockholms stads och åtskilliga andra stadskommuners, Allmänna hypotekskassans för Sveriges städer, Jernkontorets och Stockholms Inteckningsgarantiaktiebolags. Hvad särskildt angår det sistnämnda bolagets obligationer, har Direktionen så mycket mindre ansett sig böra tveka att deri placera en del af kassornas behållningar, som dessa obligationer, utom det att de — i likhet med de två näst derförut uppräknade penninganstalternas — äro utgifna af bolag (eller inrättning), som af Eders Kongl. Maj:t bemyndigats upptaga lån mot obligationer och som åtnjuter allmänt förtroende (jemför lånereglementet § 2), tillika äro grundade på i allmänt förvar satta inteckningar af den beskaffenhet, att Direktionen enligt lånereglementet egt att godkänna dem såsom säkerhet för lån ur kassorna.

Den remitterade handlingen återställes.

Stockholm den 10 November 1885.

N. J. BERLIN.

C. F. SMERLING. G. F. GILLJAM.

Claes Westman.

Register.

A.

	Revisions-berättelsen.	Utlåtanden.
Afvittringar och skiften	Sid. 142.	
Akademien, för de fria konsterna	» 288.	432.
» Landtbruks-	» 143.	
» Musikaliska	» 290.	
» Svenska	» 272.	
» Vetenskaps-	» 273.	
» Vitterhets-, historie- och antiqvitets-	» 280.	425.
Aktoratsräkning, Kammarrättens	» 178.	
Allmänna beväringsfonden	» 46.	
» hospitals- och barnhusfonden	» 300.	
Alnarps landtbruksinstitut	» 150.	
Amiralitetskrigsmanskassan	» 318.	
Arfprinsens palats	» 5.	
Arméförvaltningen	» 34.	357.
Armén, värfvade och indelta; sammandrag öfver samtliga kostnader för	» 48.	
Arméns pensionskassa	» 314.	435.

B.

Barnbördshuset, allmänna	» 268.	
Barnhus, Stockholms allmänna	» 303.	
Barnhusfonden, allmänna	» 300.	
Beklädnadsdirektionernas vid indelta regementena redogörelser; sammandrag af	» 44.	
Beklädnadsfonderna vid indelta roterade infanteriet	» 46.	
Beväringen; sammandrag öfver samtliga kostnader för	» 49.	

	Revisionsberättelsen.	Utlåtanden.
Beväringsbeklädnadsdirektionernas redogörelser; sammandrag af	Sid. 45.	
Beväringsbeklädnadsfonderna	» 46.	
Beväringsfonden, allmänna	» 46.	
Beväringsmanskapets invalid- och pensionsfond	» 46.	
Bibelkommissionen	» 308.	
Biblioteket, Kongl.	» 210.	423.
Blinda, Kongl. institutet för	» 294.	
Bollnäs, läroanstalt för öfveråriga döfstumma i	» 295.	
Borås' tekniska skola	» 257.	
Bränvinskontrollbyrån	» 198.	
Böda, skogsskolan å	» 197.	

C.

Carl Gustafs stads gevärsfaktori	» 52, 55.	357.
Centralinstitutet, gymnastiska	» 259.	
Chalmerska slöjdskolan	» 257.	
Civildepartementet	» 108.	404.
Civilstatens pensionsinrättning	» 310.	

D.

Danviks hospital	» 301.	
Domkapitel; se Konsistorium		
Domkyrkorna	» 306.	
Domänstyrelsen	» 191.	
Drottningholms slott	» 6.	351.
Drottninghuset	» 297.	
Döfstumma, allmänna institutet för	» 293.	
» *öfveråriga;* läroanstalterna för	» 295.	

E.

Ecklesiastikdepartementet	» 203.	420.
Ekonomiska karteverket	» 119.	
Elementarlärarnes enke- och pupillkassa	» 328.	

	Revisions-berättelsen.	Utlåtanden
Elementarskolan, nya	Sid. 226.	
En per mille-fonden	» 46.	
Eskilstuna tekniska skola	» 257.	

F.

Finansdepartementet	» 161.	
Finansdepartementets byrå för kontrollen å tillverkningsafgifter	» 198.	
Flottans station i Karlskrona	» 95.	399.
Flyinge stuteri	» 154.	
Folkskolelärareseminarium för qvinliga elever	» 226.	
Folkskolelärarnes pensionsinrättningar	» 331.	436.
Folkundervisningen	» 252.	
Folkundervisningens normalskola	» 254.	
Fonder, af Statskontoret förvaltade	» 46.	
Fria konsternas akademi	» 288.	432.
Fångvårdsstyrelsen	» 18.	352.
Förenade mötespassevolanskassornas fond	» 46.	

G.

Garnisonssjukhuset, allmänna	» 82.	
Gefle navigationsskola	» 105.	
General-landtmäterikontoret	» 116.	
General-poststyrelsen	» 181.	
Generalstabens topografiska arbeten	» 79.	
General-tullstyrelsen	» 187.	
Geologiska undersökningar; anslag till fortsättning af	» 159.	419.
Gripsholms Kongl. lustslott	» 7.	352.
Gymnastiska centralinstitutet	» 259.	
Göta hofrätt	» 16.	
Göteborgs domkyrka	» 306.	
» *navigationsskola*	» 104.	
» *tekniska skola*	» 257.	

	Revisionsberättelsen.	Utlåtanden.
H.		
Haga lustslott	Sid. 10.	
Handels- och *sjöfartsfonden*	» 157.	
Handelsflottans pensionsanstalt	» 321.	
Hernösands artillerietablissement	» 77.	386.
» *domkyrka*	» 306.	
» *navigationsskola*	» 105.	
Hof- och *slottsstaterna*	» 4.	351.
Hofrätt, Göta	» 16.	
» *Svea*	» 15.	
Hofrätten öfver *Skåne och Blekinge*	» 17.	
» *Krigs-*	» 18.	
Hospitals- och *barnhusfonden,* allmänna	» 300.	
Hospitalsväsendet; redogörelsen för dertill anslagna medel	» 262.	
Hufvudtiteln, första	» 4.	351.
» andra	» 12.	352.
» tredje	» 24.	353.
» fjerde	» 34.	357.
» femte	» 84.	398.
» sjette	» 108.	404.
» sjunde	» 161.	
» åttonde	» 203.	420.
» nionde	» 310.	435.
Hunneberg, skogsskolan å	» 197.	
Hvitfeldtska stipendiefonden	» 248.	
Högsta domstolen	» 13.	
I.		
Indelta armén; sammandrag öfver samtliga kostnader för	» 48.	
Indragningsstaterna, pensions- och	» 310.	435.
Invalidfond, beväringsmanskapets	» 46.	
Invalidhusfonden	» 46.	
J.		
Jemföringstabeller mellan statsinkomsternas beräknade och influtna belopp, m. m.	» 345.	

	Revisions-berättelsen.	Utlåtanden
Jemtlands roteringskassa	Sid. 83.	
Jernvägsbyggnader, statens	» 130.	408.
Jernvägstrafik, statens	» 136.	412.
Jernvägstrafiks, statens, pensionsinrättningar	» 322.	
Justeringsstyrelsen	» 118.	
Justitiedepartementet	» 12.	352.
Justitiekanslersembetet	» 14.	
Justitierevisionen	» 13.	

K.

Kalmar domkyrka	» 306.	
» *navigationsskola*	» 105.	
Kammarkollegium	» 162.	
Kammarrätten	» 177.	
Kammarrättens aktoratsräkning	» 178.	
Karlsborgs fästning	» 75.	365.
Karlshamns navigationsskola	» 105.	
Karlskrona; flottans station i	» 95.	399.
Karlstads domkyrka	» 306.	
Karolinska mediko-kirurgiska institutet	» 247.	
Karteverket, ekonomiska	» 119.	
» geologiska	» 159.	419.
Kolleberga, skogsskolan å	» 197.	
Komitéer, kostnader för	» 342.	
Kommersekollegium	» 110.	
Kongl. Biblioteket	» 210.	423.
Kongl. och *Hvitfeldtska stipendiefonden*	» 248.	
Konsistorium i Göteborg	» 222.	
» i Hernösand	» 224.	424.
» i Kalmar	» 222.	
» i Karlstad	» 222.	
» i Linköping	» 216.	
» i Lund	» 220.	
» i Skara	» 218.	
» i Stockholm	» 224.	
» i Strengnäs	» 218.	
» i Upsala	» 216.	

	Revisions-berättelsen.	Utlåtanden.
Konsistorium i Vesterås	» 218.	
» i Vexjö	» 220.	
» i Visby	» 224.	
Kontrollverket	» 175.	
Krigshofrätten	» 18.	
Krigsskolan	» 81.	
Kronoräkenskaper, Stockholms stads, och länens landsböcker	» 126.	404.

L.

Landsböcker, länens	» 126.	404.
Landtbruksakademien	» 143.	
Landtbruksinstitut, Alnarps	» 150.	
» Ultuna	» 147.	
Landtförsvarsdepartementet	» 34.	357.
Landtmäterikontoret	» 116.	
Linköpings domkyrka	» 306.	
Lotsstyrelsen	» 101.	402.
Lunds domkyrka	» 306.	
» *universitet*	» 236.	
Lustslotten, Kongl.	» 6.	351.
Länsräkenskaperna, sammandrag af	» 126.	404.
Lärarinneseminarium	» 250.	
Läroverken	» 216.	424.

M.

Malmö navigationsskola	» 105.	
» tekniska skola	» 257.	
Manufakturförlagslånefonden	» 170.	
Mariestads s. k. domkyrka	» 306.	
Marinförvaltningen	» 84.	398.
Medicinalstyrelsen	» 260.	
Militieboställsfonden	» 46.	
Musikaliska akademien	» 290.	
Myntverket	» 173.	
Mötespassevolansfonden	» 46.	

	Revisions-berättelsen.	Utlåtanden.
N.		
Nationalmuseum	Sid. 213.	
Naturhistoriska riksmuseum	» 273.	
Navigationsskolorna	» 104.	
Norrbottens hästjägaresqvadrons fond	» 46.	
Norrköpings tekniska skola	» 257.	
Nya elementarskolan i Stockholm	» 226.	
O.		
Omberg, skogsskolan å	» 197.	
Ottenbg stuteri	» 154.	416.
P.		
Palmquistska fonden till Stockholms befästande	» 46.	
Pensionsanstalt, handelsflottans	» 321.	
Pensionsfond, beväringsmanskapets	» 46.	
Pensionsinrättningar, civilstatens	» 310.	
» elementarlärarnes	» 328.	
» folkskolelärarnes	» 331.	436.
» statens jernvägstrafiks	» 322.	
» telegrafverkets	» 327.	
Pensionskassa, arméns	» 314.	435.
Pensions- och *indragningsstaterna*	» 310.	435.
Postverket	» 181.	
Presterskapets enke- och *pupillkassa*	» 335.	
R.		
Riddarholmskyrkan	» 180.	
Rikets ekonomiska karteverk	» 119.	
Riksarkivet	» 204.	420.

	Revisionsberättelsen.	Utlåtanden.
Riksmarskalksembetet	Sid. —	351.
Riksmuseum, naturhistoriska	» 273.	

S.

Seminarium för bildande af lärarinnor	» 250.	
Serafimerlasarettet	» 298.	
Sillre, skogsskolan å	» 197.	
Sjöfartsfonden	» 157.	
Sjöförsvarsdepartementet	» 84.	398.
Sjökartekontoret	» 99.	
Sjökrigsskolan	» 97.	398,401.
Sjömätningar	» 99.	
Skara domkyrka	» 306.	
» läroanstalt för öfveråriga döfstumma	» 295.	
» veterinärinrättning	» 271.	
Skiften och afvittringar	» 142.	
Skogsinstitutet	» 195.	
Skogsskolorna	» 197.	
Skånska hofrätten	» 17.	
Slottet, Kongl.; anslag till reparationer å	» 4.	
Statens jernvägsbyggnader	» 130.	408.
» *jernvägstrafik*	» 136.	412.
» *jernvägstrafiks pensionsinrättningar*	» 322.	
Statistiska tabellkommissionen	» 114.	
Statskontoret	» 164.	404.
Statskontorets fonder	» 46.	
Stockholms allmänna barnhus	» 303.	
» *län*	» 126.	404,406.
» *navigationsskola*	» 104.	
» *slott;* anslag till reparationer å	» 4.	
» » » » brandväsendet och yttre lyshållningen å	» 5.	
» *stads* kronoräkenskaper och länens landsböcker	» 126.	404.
» » läroverks byggnadsfond	» 226.	
» » undervisningsverk	» 224.	
» tekniska skola	» 257.	
Strengnäs domkyrka	» 306.	

	Revisionsberättelsen.	Utlåtanden.
Strömsholms slott	Sid. 11.	
» *stuteri*	» 154.	
Strömstads navigationsskola	» 105.	
Stuteriöfverstyrelsen och stuterierna	» 154.	416.
Stämpelpappersuppbörden	» 172.	
Svartsjö slott	» 6.	351.
Svea hofrätt	» 15.	
Svenska akademien	» 272.	
Södermanlands län	» 126.	404,407.

T.

Tabellkommissionen, statistiska	» 114.	
Teatrarne, Kongl.	» 199.	
Tekniska högskolan	» 255.	
» *skolorna*	» 257.	
Telegrafverket	» 183.	
Telegrafverkets pensionsinrättningar	» 327.	
Tierp, skogsskolan å	» 197.	
Tillverkningsafgifter; byrån för kontrollen å	» 198.	
Topografiska arbeten, generalstabens	» 79.	
Trosspassevolansfonden	» 46.	
Trädgårdsföreningens elevskola	» 153.	
Tullverket	» 187.	

U.

Ulriksdals Kongl. lustslott	» 9.	
Ultuna landtbruksinstitut	» 147.	
Universitet, Lunds	» 236.	
» Upsala	» 230.	
Upsala domkyrka	» 306.	
Utrikesdepartementet	» 24.	353.

V.

Vadstena krigsmanshusfond	» 46.	
» läroanstalt för öfveråriga döfstumma	» 295.	

	Revisionsberättelsen.	Utlåtanden.
Vesterbottens län	Sid. 54.	391,396.
Vesterviks navigationsskola	» 105.	
Vesterås domkyrka	» 306.	
Vetenskapsakademien	» 273.	
Veterinärinrättningen i Skara	» 271.	
Veterinärinstitutet	» 269.	
Vexjö domkyrka	» 306.	
Visby »	» 306.	
» *navigationsskola*	» 105.	
Vitterhets-, historie- och *antiqvitetsakademien*	» 280.	425.
Volontärvakansfonden	» 46.	
Väg- och *vattenbyggnadsstyrelsen*	» 128.	408.
Värfvade armén; sammandrag öfver samtliga kostnader för	» 48.	

Ö.

Öfverintendentsembetet	» 178.	
Öfveråriga döfstumma, läroanstalterna för	» 295.	
Öfverståthållareembetet	» 122.	
Öfverståthållareembetets depositionsmedel	» 125.	
Örebro tekniska skola	» 257.	
Östersunds allmänna läroverk	» 229.	424.